

m:
agazin

PROLJEĆE 2018.
BROJ 17
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

TEMA
BROJA
WebAuthn

SVJETSKI
DOGAĐAJI
**CES sajam
2018**

TALENTI
Miloš Kos

m:tel

100°
Wide Angle

Wide Angle

Normal Angle

100° Wide Angle Selfie Camera

Fit in more of your friends, and more of your surroundings—the 100° Wide Angle Selfie is the best way to give those special memories a beautifully broad view.

LG K11

IMATE PRIJATELJE

03

07 STRANE ZA EKRANE

m:tel IPTV pripremio je nove
ekskluzivne naslove

12 ZVIJEZDA PONUDE

Samsung Galaxy S9 i S9+

17 DNEVNIK PRIJATELJSTVA

Još jedna prestižna nagrada
za društvenu odgovornost

POSLOVNI SVIJET

23

42 SVJETSKI DOGAĐAJ

CES sajam 2018

51

51 BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

Huawei P20, P20 Pro i P20 Lite

57 TESTIRAMO

Samsung Galaxy A8

S DRUGE STRANE

69

84 U ROMINGU

Venecija

88 TALENTI

Miloš Kos

93

93 INTERVJU MOBILNIM

Žana Novaković

m:agazin

S proljećem se u nama bude nove hrabrosti i elan da mijenjamo nešto u svojim životima, probamo nove, nepoznate stvari. Upravo taj elan vodio nas je kroz pripremu ovih, osunčanih strana m:agazina. Radujemo se što ćete se zajedno s nama prošetati kroz interesantne priče o komunikacijama, umjetnosti, putovanjima, i što ćemo vas i ovoga puta upoznati sa još nekim od mladih talentovanih ljudi čije su priče pune optimizma.

Nadamo se da će svaka stranica ovog m:agazina biti inspirativna na svoj način, baš kao što je proljeće.

m:tim

IMPRESUM

PROLJEĆE 2018
BROJ 17
IZDANJE ZA BiH
BESPLATAN PRIMJERAK

IZDAVAČ: Mtel a.d. Banjaluka

ZA IZDAVAČA: generalni direktor Marko Lopičić, izvršni direktor za marketing i prodaju Radmila Bojanić

m:agazin TIM: Sandra Stanić, Željka Dragičević, Aleksandra Šobić, Jelena Maksimović, Milica Kondić, Vesna Rodić, Andrea Lazić, Vlatka Repac

U OVOM BROJU ZA m:agazin PIŠU: Darko Bajić, Mirela H. Mustafić, Predrag Laketa, Jelena Pralica, Savo Drakulić, Danijela Filipović, Jelena Bjelaković, Bojan Radović, Ljubica Jerotijević, Milica Mamić Veselinović, Staša Nikodinović, Sonja Savić, Vesna Drakulić, Jelena Računica Šatara, Tatjana Tegeltija

LEKTOR: Saša Četojević

DIZAJN: Sanda Arsenić / Aquarius

PRELOM I PRIPREMA: Sanda Arsenić / Aquarius

ADRESA REDAKCIJE: Vuka Karadžića 2, 78 000 Banjaluka // TELEFON: 051/240-875, 240-250 // FAX: 051/216-110

E-MAIL: magazin@mtel.ba // WEB: mtel.ba

ŠTAMPA: Compex d.o.o, Braće Pišteljića 1, 78 000 Banjaluka

TIRAŽ: 3.000

IZLAZI KVARTALNO

m:

IMATE PRIJATELJE

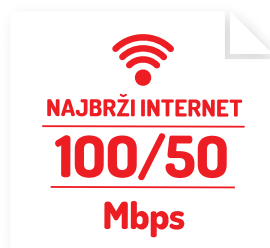

BLIŽE KUĆI

NUDIMO VAM

PAMETAN IZBOR! OPUŠTENO GLEDAJ PROPUŠTENOM!

m:tel TV paketi nude najbolje sadržaje i napredne funkcionalnosti koje pretvaraju svaki televizor u smart. Gledajte propušteno na 80 kanala, 72 sata unazad!

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

Postanite m:tel korisnik i poslužite se poklon-bonom vrijednosti do 300 KM. Pametan izbor je kada bilo koji televizor učinite „pametnim“ samim izborom operatora. Ako želite da imate TV usluge koje će vam ponuditi neopisivo bolji korisnički doživljaj, m:tel TV paketi su mudar izbor za vas.

Za sve nove korisnike m:tel paketa integriranih usluga koji uključuju TV, kao i za postojeće korisnike koji u paket uključe još jednu ili više novih usluga, m:tel je pripremio sjajnu promotivnu ponudu koja se ne odbija. Riječ je o poklon-bonu u iznosu do 300 KM, a visina iznosa zavisi od odabranog paketa.

Osim bona dobrodošlice u m:tel, izborom paketa sa TV uslugama dobijate:

1. Na jednom mjestu više od 220 digitalnih kanala, najbolji internet sa brzinama i do 100/50 Mbps, fiksnu i mobilnu telefoniju sa mnoštvom odličnih bonusa.
2. Mogućnost pauziranja, premotavanja nazad ili naprijed, kao i snimanje sadržaja.
3. Gledanje propuštenog TV sadržaja na 80 kanala, 72 sata unazad.
4. Korišćenje društvenih mreža Facebook i Twitter na velikom ekranu TV-a, kao i YouTube-a sa muzičkim i video sadržajima.
5. „Roditeljska kontrola“ vam omogućuje da, pored praćenja starosne granice sadržaja, obezbijedite kanale i PIN kodom.
6. „Dječija TV“ roditeljima nudi mogućnost kontrolišu sadržaj i vrijeme koje djeca provode gledajući TV program.

7. Shop, putem kojeg je moguće kupiti dodatne TV sadržaje direktno putem daljinskog upravljača, bez odlaska na m:tel prodajno mjesto.
8. TV vodič, za potpuni uvid u termine emitovanja i sadržaj programa. Pomoću TV vodiča možete kreirati i podsjetnike za vama interesantan sadržaj koji predstoji.
9. TV To Go - pratite omiljene televizijske sadržaje na tabletu, računaru, mobilnom telefonu, gdje god to poželite, bez dodatnih troškova.
10. Videoteke - HBO, Pickbox, AXN, Minimax - nudimo vam besplatne filmove, kao i iznajmljivanje filmova po želji.

Kao m:tel korisniku, na raspolaganju su vam i kanali koje možete gledati čak i ako imate osnovni paket:

1. Vrhunski sport na Arena Sport, Sport Klub i Eurosport kanalima sa više od 320 dana direktnih sportskih prenosa svih svjetskih sportskih takmičenja;
2. Najbolji filmski i serijski program sa ekskluzivnim sadržajima;
3. Bogata ponuda dječijih sadržaja za sve uzraste.

Pozovite nas na 0800 50 000. Tu smo za vas 24 časa dnevno!

NUDIMO VAM

PREĐI NA BOLJE

Iskoristite m:tel ponudu i 100 KM na UniCredit Mastercard kartici

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

Ako ste m:tel korisnik na Dopuni duže od šest mjeseci ili korisnik neke druge mreže, sada imate sjajnu priliku da pređete u m:tel i odaberete Pretplatu, a za svoj dobar izbor dobićete 100 KM na UniCredit Mastercard kartici.

Izborom jednog od tarifnih modela - Pretplata: S ili Pretplata: S Net, pored novčanog iznosa, dobijate i mogućnost kupovine atraktivnih telefona po nižim cijenama, na rate do čak 24 mjeseca.

Ovoga puta imate izbor od četiri modela: **Samsung J5**, **LG K10**, **ZTE Blade V8 Lite**, ili odlični **Huawei Honor 8 lite**. Svi ovi telefoni dostupni su vam i na rate do 24 mjeseca.

Pretplata tarife su dobar izbor za sve koji žele odlične bonuse, besplatne pozive, povoljnije razgovore i neograničen mobilni internet.

U Pretplata: S tarifi dobijate 200 minuta besplatnih razgovora prema svim mrežama u BiH, 50 minuta prema mts mobilnoj mreži, besplatne razgovore prema Prijatelj broju iz m:tel mobilne mreže, neograničen broj SMS-ova te 500 MB mobilnog interneta.

Uz Pretplata: S Net tarifu, takođe ćete uživati u besplatnim minutama, SMS-ovima i čak 4 GB mobilnog interneta. A ukoliko ovu tarifu sa telefonom kupite putem Web Shop-a na adresi **www.mtel.ba** poklonićemo vam dodatnih 4 GB, tako da ćete svakog mjeseca uživati u odličnih 8 GB neograničenog mobilnog interneta.

Za sve informacije o ovoj, ali i svim drugih ponudama, m:tel kontakt centar dostupan vam je 24 sata dnevno putem besplatnog broja 0800 50 000.

DOPUNA

STARTUJ SA NOVIM PAKETIMA: 4 GB ZA 4 KM ILI 10 GB ZA 10 KM

PRIPREMILA: SANDRA STANIĆ

m:tel je za svoje nove prepaid korisnike kreirao nova dva paketa. U promotivnoj ponudi sada su tu paketi Dopuna:Start 4 GB i Dopuna:Start 10 GB.

Šta dobijate za 4 KM u novom Dopuna:Start paketu? Po navedenoj cijeni dobijate svoj novi broj telefona sa priključkom za tarifni model Opuštencija i bonus od 4 GB mobilnog interneta po maksimalnoj brzini, koji važi sedam dana od dana aktivacije.

Kupovinom Dopuna:Start paketa od 10 KM postajete vlasnici novog broja na tarifnom modelu Opuštencija i bonusa od 10 GB mobilnog interneta po maksimalnoj brzini, koji važi 15 dana od dana aktivacije.

Ukoliko potrošite dodijeljeni bonus prije isteka perioda važenja, uvijek možete kupiti neku od tarifnih opcija za mobilni internet.

Novi Dopuna:Start pakete aktivirajte najkasnije do 23. maja 2018. godine, kako biste iskoristili ovu promotivnu ponudu od 4 GB, odnosno 10 GB za samo 4 KM ili 10 KM!

Zainteresovani ste za više informacija? Pozovite 066 10 10 10.

STRANE ZA EKRANE

M:TEL IPTV

PRIPREMIO JE NOVE EKSKLUZIVNE NASLOVE

PIŠU: MIRELA H. MUSTAFIĆ I PREDRAG LAKETA

TV CINEMAX

po običaju prikazuje kvalitetne filmske naslove. Ovaj put to je film „Daleki život“, koji možete pogledati 11. maja 2018. godine, u popodnevnom terminu od 18.25 časova

Prošle su četiri godine otkako je Silvinog sina Felipea oteo njegov otac Pablo. Izgubivši povjerenje u francusku policiju, koja je ušla u trag ocu i sinu, ali vrlo brzo ih je ponovo izgubila, Silvi odlučuje da uzme stvar u svoje ruke i unajmljuje privatnog detektiva. Pablova iznenadna smrt ponovo je vraća na Felipeov trag, a on sada živi s tetkom i bakom u Urugvaju, Pablovoj domovini. Medi, socijalni radnik, razočaran svojim poslom, dirnut je Silvinom požrtvovanošću i borbom, pa odlučuje da ostavi sve da bi joj pomogao. Zajedno odlaze u Urugvaj da bi vratili njeno dijete u Francusku. Po dolasku u Urugvaj, Silvi shvata da kao majka polaže sva prava na svog sina, uključujući i pravo da uništi krhku, ali srećnu ravnotežu koja je izgrađena oko njega.

U filmskom svijetu dovoljno je reći Čikago, pa da jedna od prvih asocijacija vodi do filma „Čikago“, koji TV CINEMAX prikazuje 12. maja, u 18.05 časova

Ketrin Zita-Džouns, Rene Zelveger i Ričard Gir glume u ovoj filmskoj adaptaciji čuvenog brodvejskog mjuzikla „Čikago“, koji prati priču Roksi Hart, neostvarene barske plesačice, spremne da ubije za slavu. Uradivši upravo to, završava iza rešetaka sa zvijezdom vodvilja Velmom Keli, koja je uz pomoć svog snalažljivog advokata Bilija Flina uspjela da pretvori svoj zločin u medijsko ludilo. Kad Flin preuzme Roksin slučaj, ona postaje glavna tema svih tabloida, započinjući tako pjevačku i igračku borbu između zanesenih rivalki. „Čikago“ je 2003. godine osvojio šest „Oskara“, među kojima je i onaj za najbolju fotografiju.

TV HBO

Film „Skoro kao ljubav“ prati odnos Olivera i Emili, koji se upoznaju u avionu koji leti iz Los Angelesa u Njujork i zaključuju da uopšte nisu jedno za drugo. Međutim, u narednih sedam godina susreću se iznova i iznova... TV HBO 2, 12. maja 2018, u 17.10 časova

Nekim ljudima potrebne su godine da bi se zaljubili na prvi pogled. „Skoro kao ljubav“ je romantična komedija o sudbini, povezanosti i često nejasnoj liniji između slučajnog prijateljstva i života provedenog u sreći i ljubavi. Film prati odnos Olivera (Ešton Kučer) i Emili (Amanda Pit), koji se upoznaju u avionu koji leti iz Los Angelesa u Njujork i zaključuju da nikako nisu jedno za drugo. Međutim, život ih iznova spaja nekoliko puta u narednih sedam godina, ali trenutak nikad nije odgovarajući. Dok pokušavaju da izađu na kraj sa različitim partnerima, karijerama i raskidima, od običnih poznanika postaju vjerni prijatelji koji jedno drugome mogu da kažu sve. Dok oboje traže ljubav

i vezu koja nije osuđena na propast, prolazi sedam godina, pa Oliver i Emili na kraju shvataju da je možda to što imaju zapravo... Skoro kao ljubav.

Televizijski kanal HBO ekskluzivno donosi film „Mračna kula“, koji možete pogledati 13. maja 2018. godine, u udarnom terminu od 20.00 časova

Film je zasnovan na književnom serijalu Stivena Kinga. Roland, posljednji revolveraš, u vječitoj je bici sa Čovjekom u Crnom, odlučan da ga spriječi da uništi Mračnu kulu, koja održava ravnotežu cijelog svemira. Postoje i drugi svjetovi osim našeg. Na veliko platno dolazi „Mračna kula“ Stivena Kinga, ambiciozna i obimna priča jednog od najčuvenijih svjetskih autora. Roland Dešejn (Idris Elba), posljednji revolveraš, u vječitoj je bici sa Volterom O'Dimom, poznatijim kao Čovjek u Crnom (Metju Mekonahi), i riješen je da mu ne dozvoli da uništi Mračnu kulu, koja održava ravnotežu cijelog svemira. Dok sudbina svijeta visi o koncu, dobro i zlo će se sukobiti u posljednjoj bici, a samo Roland može da odbrani kulu od Čovjeka u Crnom.

FILMSKI KLASICI NA PICKBOX-U

Osim što nam je asocijacija na Pickbox hit serija, njihova videoteka, osim toga, obuhvata i filmove. Ovog mjeseca akcenat stavljamo na klasične u filmskoj industriji i dajemo im prednost u odnosu na trenutne blokbastere jer je na online videoteku došlo mnoštvo novih naslova.

Od svih dostupnih filmova raznih žanrova, ovaj put izdvojili bismo naslove devedesetih kulturnih režisera.

Jedan od najslavnijih i najbožavanih filmova svih vremena je Petparačke priče (Pulp Fiction) (1994), u kome se ogleda čitava estetika Tarantinovog kreiranja koji se odnosi na fragmentiranu dramaturgiju- nelinearni razvoj radnje i proticanja vremena. Pumpkin i Honey Bunny dvoje su lopova koji, jedući u gostionici, odluče kako je najbolja stvar koju mogu napraviti ta da je opljačkaju. Vincent Vega i Jules Winnfield plaćeni su ubojice koji rade za Marcellusa Wallacea, na zadatku da svome šefu vrate ukradenu posebnu i vrlo tajanstvenu aktovku. Kasnije, Vincent, po Wallaceovu nalogu, mora izvesti njegovu suprugu Miu na večeru u grad, dok je on na poslovnom putu. Butch Coolidge veteran je boksačkih borbi, kojemu je plaćeno da lažira i pusti meč, ali on slučajno ubija svog protivnika. Sada želi pobjeći iz grada, ali ne prije no što uzme sretni zlatni sat svoga oca. Poslije ovog remek-djela, 1995. nastaje čitav talas filmova koji usvajaju ovaj princip kreiranja.

Iste godine kada je izašao film Petparačke priče, režiser Kevin Smith izbacuje dijametralno suprotan film, komediju Clerks. Film koji govori o 22-godišnjem mladiću, Dante-u Hicks-u, koji se ispisao sa koledža i koji radi u malom dućanu, smještenom u besperspektivnom gradu.

Dan započinje prilično loše - Danteu je šef otišao na odmor i on mora odraditi smjenu na svoj slobodni dan. Dok ne zatvori trgovinu, Dante će još mnogo puta imati prilike na svojoj koži osjetiti Marfijeve zakone, kako u svom profesionalnom, tako i u privatnom životu.

Godine 1997. pojavljuje se odlično filmsko ostvarenje, Dobri Vil Hunting (Good Will Hunting), režisera Gus Van Sant-a. Dvadesetogodišnji mladić izuzetne inteligencije koja se graniči sa genijalnošću, radi kao domar na tehničkom fakultetu u Masačusetsu, gdje s vremena na vrijeme ne može da odoli rješavanju izuzetno komplikovanih zadataka. Umjesto da tamo studira pati od kompleksa niže vrijednosti, budući da je proveo teško djetinjstvo u sirotištu. Radnja filma se zahuktava kada anonimno riješi nagradni zadatak, koji je profesor Lambo namjenio studentima završne godine. Lambo postavlja još teži zadatak da bi pronašao genijalca koji ga rješava, ali Vil uspeva da pobjegne. Da ne bi otišao u zatvor zbog napada na čovjeka koji ga je maltretirao u djetinjstvu, Lambo nudi Vilu da studira matematiku i ide kod psihijatra Šon Magvajera. Nakon nekoliko neuspješnih seansi, Šon mijenja taktiku i Vil postepeno počinje da se otvara i da vjeruje svom terapeutu. U međuvremenu, Vil upoznaje djevojku Skajlar, uspešnu studentkinju na Harvardu, u koju se zaljubljuje, ali ne želi da je upozna sa svojim društvom niti joj pokaže kraj u kome živi. Ovaj film je dobio Oskara za najbolji originalni scenario i Zlatni globus za najbolji scenario u igranom filmu, a glumac Robin Vilijams Oskara za najbolju sporednu ulogu.

Osim ovih filmova, u Pickbox videoteci možete naći još mnoštvo drugih naslova koji će vas, vjerujemo, privući.

m:go
BIH

POZOVI KONTAKT CENTAR

KORISNIČKA ZONA

M:parking

APLIKACIJE

m:tel AKCIJE

SERVISI

KORAK DALJE UZ M:GO!

Preuzmite unaprijedenu m:go BiH aplikaciju sa kojom možete jednostavno platiti parking, kupiti mobilni internet ili dopuniti m:tel račun drugim osobama.

Tu je i nova korisnička zona u kojoj možete aktivirati uslugu uključjenja na riječ, zatražiti dostavu računa putem e-maila ili prijaviti smetnju.

Preuzmite na www.mtel.ba/mgo

m:tel *imate prijatelje!*

PREUZMITTE SA

Google Play

ILI

App Store

ZVIJEZDA PONUDE

SAMSUNG GALAXY S9 | S9+

KAMERA. POTPUNO NOVA.

PIŠE: DARKO BAJIĆ

Kada kompanija Samsung predstavlja svoj novi vodeći model telefona, s pravom se očekuje da bude pun novih tehnologija i sa vrhunskim hardverom na kojem se nije štedjelo.

Novi telefoni Samsung Galaxy S9 i S9+ trenutno su najpribližnji nazivu „savršeni telefon“. Ovi uređaji sa vrhunskim dizajnom, beskrajnim ekranom i naprednim karakteristikama postavljaju nove standarde.

S obzirom na kvalitet prethodne serije, može se postaviti pitanje: Koja je velika novina u Galaxy S9 modelima? Jednom riječju, to je kamera. Prednja kamera ima 12 MP, kao i kod prethodne serije, ali se tu sličnosti završava, jer S9 serija ima promjenjivu blendu kamere, koja može da se kreće od f/1.5 do f/2.4. Ta funkcija oponaša sposobnost prilagođavanja ljudskog oka svim uslovima osvjetljenja, zahvaljujući čemu fotografije imaju visok kvalitet, sličan fotografijama napravljenim profesionalnim aparatima. Uz perfektne kamere, Samsung Galaxy S9 i S9+ modela više

nije važno da li fotografišete po jakom dnevnom svjetlu ili u noćnom, slabo osvijetljenom prostoru, jer će fotografije biti savršene u svim uslovima. Oba modela imaju funkciju optičke stabilizacije slike, a selfi kamera Galaxy S9+ ima i bokeh efekat.

Samsung Galaxy S9 serija donosi i mnogo drugih poboljšanja. Super Slow-mo omogućava usporeno snimanje u visokoj rezoluciji i stvaranje epskih ili romantičnih filmskih trenutaka. To je veoma zabavna opcija uz pomoć koje se mogu snimiti događaji koji se dese u treptaju oka.

Prema nekim stručnim procjenama, AMOLED displej Galaxy S9 serije je najbolji na svijetu. Samsung Galaxy S9 dolazi s ekranom od 5,8 inča Quad HD rezolucije, odnosno strana 18,5:9 i sa zakrivljenim ivicama koje se „prelivaju“

preko ruba telefona. Samsung Galaxy S9+ je istog dizajna, ali sa dijagonalom ekrana od 6,2 inča.

Kada je riječ o memoriji, Galaxy S9 model ima 4 GB RAM-a i 64 GB interne memorije, a Galaxy S9+ dolazi sa 6 GB RAM-a i 64 GB interne memorije. Da bi se sačuvala sve te predivne fotografije, kod oba modela telefona interna memorija se može nadograditi do nevjerovatnih 400 GB. Kapacitet baterije je 3.000 mAh, odnosno 3.500 mAh za veći model.

Nova tehnologija inteligentnog skeniranja lica i zjenice brzo otključava telefon i u uslovima slabog osvjetljenja. Uvažena je primjedba kod prethodnog modela pa je senzor za čitanje otiska prsta pomjeren i nalazi se ispod kamere na dohvatu kažiprsta.

Nova funkcija u Galaxy S9 seriji su i AR emoji, kojoj je Samsung posvetio posebnu pažnju. Svoj selfi možete pretvoriti u emoji, odnosno crtanu verziju sebe, te ga animirati na različite načine. Automatski će se kreirati i 18 emoji stikera sa raznim emocijama koje možete koristiti prilikom četa. Potencijal zabave je veliki, jer je moguće snimiti video sa emojijem koji će pjevati, plesati ili šta god da želite i koji možete podijeliti sa prijateljima.

Samsung S9 ima odličan prijem svih signala, a zvuk u slušalici je beprijekoran. Redukcija šuma je odlična u bučnom okruženju. Kao nikada do sada, možete osjetite snagu novih stereo-zvučnika, kojima je ovoga puta posvećeno mnogo pažnje (AKG tjuniranje zvučnika i Dolby Atmos zvuk). Sa vrhunskim ekranom i HDR videom imaćete i odgovarajući zvuk i osjećaj kao da ste u bioskopu.

Kamera Galaxy S9 serije može u realnom vremenu prevesti strani tekst. Na primjer, ako u prodavnici u inostranstvu ne možete razumjeti šta piše na proizvodima koje gledate ili ukoliko poželite djeci pročitati slikovnicu napisanu na vama nepoznatom jeziku, dovoljno je da kameru Galaxy S9 telefona usmjerite u pravcu teksta i dobićete prevod na ekranu. Live Translator će vam omogućiti novi pogled na svijet.

Zajedno sa novom serijom, Samsung je predstavio i novi DeX Pad, docking station druge generacije, uz pomoć kojeg Galaxy S9 ili S9+ možete spojiti s monitorom i koristiti ga kao PC računar. Telefon se u DeX postavlja vodoravno, tako da može poslužiti kao touchpad ili tastatura, a u odnosu na prethodnu verziju, novi DeX Pad se povezuje na monitor sa mnogo boljom rezolucijom.

Još jedna veoma interesantna novina odnosi se na HRM (heart rate monitor) senzor, koji je smješten pored kamere na poledini telefona. Sa odgovarajućom aplikacijom My BP Lab ovaj senzor služi za nadgledanje zdravlja i osnovna funkcija mu je mjerenje pulsa korisnika. To nije nešto novo, ali ono što do sada nije bilo svojstveno mobilnim telefonima je da se ovim senzorom može mjeriti i srčani pritisak. Da bi senzor radio što preciznije, potrebno je

izvršiti podešavanje prilikom instalacije aplikacije, a većini korisnika biće od velike koristi za povremenu kontrolu zdravlja.

Samsung Galaxy S9 i S9+ su dva fantastična uređaja. Zadržan im je inovativni dizajn prethodne serije, pridodano mnogo novih korisnih funkcionalnosti, a imaju jedan od najboljih displeja današnjice. Zakrivljeno staklo i aluminijumski okvir stvaraju osjećaj kao da je u pitanju fini nakit ili ukrasni predmet, a ne telefon, a u isto vrijeme mu daju i robustan izgled.

Kao dio nove Galaxy S9 serije, Galaxy S9+ model stigao je sa jasnom namjerom da bude najbolji telefon u 2018. godini. Ovaj telefon ne bi mogao biti Samsung-ova perjanica bez dužeg popisa hardverskih prednosti. Pored toga, Galaxy S9+, kao i S9, otporan je na prašinu i vodu, podržava bežično punjenje, omogućava plaćanje na svim terminalima, ima slot za microSD karticu i stari, dobri 3,5 mm audio-priključak za slušalice. Uživajte u korištenju ovog telefona s velikim ekranom obezbijediće baterija velikog kapaciteta, a njegove brojne mogućnosti nikoga neće ostaviti ravnodušnim.

Ovi vrhunski uređaji dostupni su u ponudi kompanije m:tel po cijeni od 1 KM u Pretplata: XXL tarifi. Za više informacija posjetite www.mtel.ba, ili m:tel prodajno mjesto ili pozovite 0800 50 000.

m:i

ITEL

A U S T R I A

Bliže kući.

PIŠE: ALEKSANDRA ŠOBIĆ

Neograničena komunikacija u Austriji, BiH, Srbiji i Crnoj Gori

Kompanija MTEL Austria, jedna od najmlađih članica Telekom Srbija grupe, u vlasništvu Mtel, a.d. Banjaluka, već dvije godine svojim uslugama objedinjuje region i olakšava komunikaciju ljudima koji imaju potrebu za čestim ili stalnim boravkom u Austriji.

Naime, za sve one koji su emigrirali u Austriju, za studente i studentkinje koji s nestrpljenjem čekaju da sa najdražima podijele dobre vijesti o položenim ispitima, za one koji žele da se povežu sa prijateljima, poslovnim partnerima ili porodicom i prenesu im utiske iz Austrije, ali i za sve putnike koji rado i često komuniciraju s ljudima iz BiH, Srbije ili Crna Gore, usluge ove kompanije su oprobani recept da uz najpovoljniju ponudu budu još bliže kući.

Prolječna MTEL Austria ponuda praćena je novim vizuelnim identitetom i brojnim pogodnostima. Tako u postpaid paketima, po nepromijenjenoj mjesečnoj pretplati, korisnici dobijaju neograničene pozive prema mrežama u Austriji i EU, kao i partnerskim mrežama m:tel i mts u BiH, Crnoj Gori i Srbiji, te bonuse u vidu mobilnog interneta i mobilnih uređaja.

~~~~~  
*Detalje o ponudi kompanije MTEL  
Austria i mjestima kupovine prepaid  
usluga ovog operatera u BiH pronađite  
na novom redizajniranom sajtu  
[www.mtel.at](http://www.mtel.at).*  
~~~~~

UZ M:GO APLIKACIJU

BRZO I JEDNOSTAVNO DO ŽELJENE USLUGE

PRIPREMILA: JELENA MAKSIMOVIĆ

m:go aplikacija je vaš prijatelj za brojne m:tel usluge. Ukoliko želite brzu i jednostavnu komunikaciju, preuzmite ovu besplatnu m:tel aplikaciju putem Google Play Store-a ili App prodavnice i u samo nekoliko klikova doći ćete do željene usluge.

Šta sve možete uz m:go?

Brzo provjerite svoj Pretplata račun

Sa m:go aplikacijom uvijek imajte uvid u stanje svog računa.

Surfujte po maksimalnoj brzini i nakon potrošenog mobilnog interneta

Aktivirajte dodatak za dodatni internet i produžite zabavu.

Iskoristite popuste u romingu i aktivirajte Moju roaming tarifu

Bezbrizno razgovarajte, šalžite SMS-ove i koristite internet u romingu.

Brzo i lako prijavite smetnju

Imate neku smetnju u korišćenju naših usluga?

Prijavite je preko aplikacije i ubrzo će biti kontaktirano s vama.

Izaberite dostavu računa putem e-maila

Ukoliko želite da vam računi dolaze putem e-maila, sada možete da podnesete zahtjev putem m:go aplikacije.

Dopunite Kombinuj ili Dopuna račun uz Moj meni

Brzo i jednostavno koristeći samo svoj pametni telefon.

Aktivirajte jedan od Ino tarifnih dodataka

Uz Ino tarifne dodatke vaši pozivi prema međunarodnim destinacijama mogu biti mnogo povoljniji.

Sa m:go jednostavno platite parking-mjesto

Ne morate se više brinuti da li imate sitnog novca. Pratite opcije koje su vam date kroz aplikaciju i odaberite onu koja vam je potrebna.

Aktivirajte isključeni broj

Uz m:go lako uključite svoj trenutno isključeni broj, bez čekanja na evidentiranje uplate.

Pozovite kontakt centar

Besplatno pozovite kontakt centar koji je na raspolaganju 24 časa.

I ako još niste instalirali m:go aplikaciju na svoje pametne uređaje, vrijeme je!

Dnevnik prijateljstava

JOŠ JEDNA PRESTIŽNA NAGRADA ZA DRUŠTVENU ODGOVORNOST

PIŠU:
SANDRA STANIĆ I ALEKSANDRA ŠOBIĆ

UBanskom dvoru u Banjaluci je, 28. marta 2018. godine, održana 15. manifestacija „Izbor najuspješnijih u privredi RS“, koju tradicionalno organizuje Privredna komora Republike Srpske, a koja za cilj ima afirmaciju i promociju uspješnih privrednih društava i privrednika.

Ove godine m:tel je dobio prestižnu nagradu za doprinos razvoju korporativne društvene odgovornosti, a u ime kompanije nagradu je primio Miodrag Vojinović, izvršni direktor za tehniku. Privredna komora RS navedena

priznanja dodijelila je na osnovu ustanovljenih kriterijuma i prikupljenih podataka, što, između ostalog, govori o činjenici da je ulaganje u zajednicu putem društvene odgovornosti investicija koju društvo prepoznaje kao važan segment savremenog poslovanja.

Ovo nije prva nagrada za društveno odgovorno poslovanje koju je kompanija m:tel dobila od Privredne komore RS. U prethodnim godinama m:tel je takođe bio prepoznat kao kompanija koja svoje poslovanje temelji na ulaganju u društveno odgovorne projekte i aktivnosti.

Stipendisti 8. generacije

Kompanija m:tel i ove godine svečano je uručila stipendije izabranim studentima elektrotehničkih fakulteta u BiH. Ovo je osma generacija studenata koje stipendira ova kompanija, a dosad je stipendije m:tel-a dobilo 188 najboljih studenata iz BiH.

Ukupno 16 najboljih studenata treće i četvrte godine, te apsolvirani elektrotehničkih fakulteta u Banjaluci i Istočnom Sarajevu i Fakulteta elektrotehnike u Tuzli, postali su ovogodišnji m:stipendisti, što znači da će do kraja prvog ciklusa studija od m:tel-a primati iznos od 300 KM mjesečno, a imaće i jedinstvenu priliku da provedu u kompaniji mjesec dana na stručnoj praksi.

Stipendije je studentima uručio Vladimir Četirović, izvršni direktor za korporativne poslove m:tel-a, naglasivši da one predstavljaju iskrenu želju kompanije da ovim mladim ljudima pruži podršku i čvrst oslonac.

U izboru najboljih studenata, kao i prethodnih godina, učestvovali su i profesori spomenutih fakulteta. U ime Elektrotehničkog fakulteta u Banjaluci, svečanosti je

prisustvovao i dekan te obrazovne ustanove prof. dr Branko Blanuša, koji je naglasio važnost saradnje kompanija poput m:tel-a i fakulteta koji obrazuju kadar od interesa za budući razvoj, kako kompanije tako i cjelokupne zajednice.

Stipendisti osme generacije m:tel-a su:

1. MARINA ZUBAC, ETF I. Sarajevo
2. SANJA ČEČAR, ETF I. Sarajevo
3. BORJANA RAKANOVIĆ, ETF I. Sarajevo
4. MARKO MALOVIĆ, ETF I. Sarajevo
5. BOGDAN BOROVIČANIN, ETF I. Sarajevo
6. ANJA JOVIČIĆ, ETF I. Sarajevo
7. IVANA NOSOVIĆ, ETF I. Sarajevo
8. MARKO MANDIĆ, ETF I. Sarajevo
9. ZORANA MANDIĆ, ETF I. Sarajevo
10. KRISTINA KRALJEVIĆ, ETF I. Sarajevo
11. NIKOLA KUKRIĆ, ETF I. Sarajevo
12. SAMIR HALILČEVIĆ, FET Tuzla
13. MILOŠ GOLIJEVIĆ, ETF I. Sarajevo
14. DEJAN ANĐELIĆ, ETF I. Sarajevo
15. INA GOLOŠ, FET Tuzla
16. DEJAN GAJIĆ, ETF Banjaluka

App takmičenje

- STUDIJSKO PUTOVANJE POBJEDNIKA

Zahvaljujući pobjedi na prvom Regionalnom app izazovu, takmičenju u izradi mobilnih aplikacija, učenici iz Istočnog Sarajeva i Niša posjetili su sredinom aprila konferenciju ID TechEx Show u Berlinu. ovo studijsko putovanje za regionalne pobjednike realizovano je uz podršku kompanija m:tel i Telekom Srbija.

Posjeta jednoj od najvećih konferencija u Evropi, koja je kroz izložbeni dio i specijalizovane kurseve objedinila više sektora primjene savremenih tehnologija u proizvodnji i komunikacijama, bila je odlična prilika za najbolje programere u regionu da se upoznaju sa novim trendovima, posebno na polju primjene IT tehnologija.

Pored prilike da se druže i razmjenjuju iskustva, učenici iz srednjih škola „28. juni“ iz Istočnog Sarajeva i gimnazije „Bora Stanković“ iz Niša, posjetili su izložbeni dio konferencije, ali i inspirativna predavanja iz oblasti 3D printinga, robotike, primjene senzorskih tehnologija u mobilnim aplikacijama i tako stekli brojna nova znanja.

„Ova konferencija je jedno predivno i korisno iskustvo, te nešto što nisam imao priliku da posjetim do sada. Na njoj su prisutni izlagači i kompanije iz cijelog svijeta, koje prezentuju nove proizvode i tehnologije, a koje zaista vrijedi vidjeti. Od mnogo interesantnih sadržaja izdvojio bih savremena rješenja za 3D printing, kao i predavanja koja drže zaposleni u NASA-i“, izjavio je Rade Bjelica, jedan od autora mobilne aplikacije MoveFit iz škole „28. juni“ iz Istočnog Sarajeva.

Njegov kolega iz školskog tima Radmilo Borovina ističe: „Pobjedu u Beogradu nismo očekivali i sama činjenica da smo uradili nešto korisno i da je naš rad vrednovan pružila nam je zadovoljstvo. Posjeta predavanjima i izložbenom dijelu ove konferencije će nam svakako pomoći u radu te izboru smjera za dalje školovanje.“

Podsjećamo, bh. takmičenje srednjoškolaca u izradi mobilnih aplikacija za android i iOS realizovano je uz podršku kompanije m:tel krajem prošle i početkom ove godine, s ciljem promocije znanja, timskog duha i preduzetništva. Pored toga, najbolji srednjoškolci iz BiH, Srbije i Crne Gore imali su priliku da odmjere snage i pokažu kreativnost na Regionalnom app izazovu, a studijsko putovanje u Berlin za pobjednike takmičenja je svojevrsan završetak ovog edukativnog ciklusa.

Humanost

Ja, sličan tebi, postojim!

Povodom Međunarodnog dana osoba sa Daunovim sindromom, 21. marta, u Banjaluci je u Banskom dvoru održana inkluzivna manifestacija „Ja, sličan tebi, postojim!“

Kompanija m:tel i ove godine podržala je ovu manifestaciju, poručivši ovoj osjetljivoj grupi i na ovaj način da u m:tel-u imaju prijatelje.

Članovi Centra za podršku porodicama djece i osoba sa poteškoćama „Dajte nam šansu - zvjezdice“ i ove godine su upriličili bogat program, zajedno sa balerinama iz Prve baletske škole Banjaluka, KUD „Čajavec“ te djecom i mladima iz Centra „Zaštiti me“. Ovogodišnja manifestacija bila je posvećena mogućnostima djece i osoba sa Daunovim sindromom, sličnostima među svom

djecom, ali i inkluziji u kulturu, uključivanju djece i mladih sa Daunovim sindromom u sva kulturna i društvena dešavanja.

Autizam govori srcem

Povodom Svjetskog dana osoba s autizmom, koji se svake godine obilježava 2. aprila, Udruženje „Tvoja riječ“ iz Banjaluke već tradicionalno pripremilo je i realizovalo niz dešavanja s ciljem razvijanja svijesti o poštovanju osoba s autizmom, njihovog dostojanstva i ostvarenja njihovih ljudskih prava.

Na velikom koncertu „Autizam govori srcem“, koji je održan u Gradskom pozorištu „Jazavac“ u Banjaluci, nastupili su Dječiji hor „Vrapčići“, KUD „Sveti Sava“, KUD „Veselin Masleša“, OŠ „Ivo Andrić“, SC „Gaudeamus“, Plesni studio „City Jazz“, Baletski studio „Allegro“, Klub ritmičke gimnastike „Allegro“, Vokalni atelje „MaMa VOX“ te djeca iz predškolskih ustanova „Ciciban-klub“ i „Kolibri“.

Kompanija m:tel podržala je ove aktivnosti, koje imaju za cilj podizanje svijesti o osjetljivim grupama, a tokom aprila otvoren je i m:tel humanitarni broj 1415, putem kojeg je organizovano doniranje za djecu oboljelu od autizma.

Stvaraj, poštuji i poveži se: Bolji internet počinje s tobom

Dan bezbjednijeg interneta 2018, u svijetu je obilježen 6. februara pod sloganom „Stvaraj, poštuji i poveži se: Bolji internet počinje s tobom“.

U Bosni i Hercegovini ovaj Dan obilježava se u organizaciji MFS - EMMAUS-a, uz podršku Komiteta za obilježavanje Dana bezbjednijeg interneta BiH (SID komitet BiH). Vođen postignutim uspjehom prethodnih kampanja, MFS - EMMAUS obilježavanje Dana bezbjednijeg interneta realizuje u saradnji sa Centrom za sigurniji internet Hrvatska - Centar za nestalu i zlostavljaju djeću (CNZD) Osijek, kroz takmičenje za učenike osnovnih i srednjih škola, na temu bezbjednosti na internetu.

Ove godine kviz je bio namijenjen svim učenicima osnovnih i srednjih škola, te su kreirana dva kviza koja su bila dostupna na dan takmičenja. Pobjednici su nagrađeni vrijednim nagradama, a jedan od sponzora ovog takmičenja ove godine bio je i Logosoft.

Umjetnost, muzika...

Akademija umjetnosti Univerziteta u Banjaluci i ove godine organizovala je kulturnu manifestaciju „Dani Vlade S. Miloševića“, koja je počela 10. aprila i trajala sve do 30. aprila 2018. godine. U bogatom programu učestvovali su, pored domaćih, i mnogobrojni umjetnici iz i inostranstva.

Početkom proljeća, ova manifestacija Banjaluku ispuni umjetnošću i zvucima najljepše muzike, a kompanija m:tel i ove godine, već tradicionalno, pružila je podršku održavanju kompletne manifestacije, te bila domaćin dva koncerta: Proljećnog koncerta Gudačkog orkestra Akademije umjetnosti i koncerta horske muzike.

Podrška ovoj manifestaciji potvrđuje dugogodišnju prijateljsku saradnju koju m:tel njeguje s Akademijom umjetnosti u Banjaluci.

Koncerti za dušu

U Banskom dvoru u Banjaluci, 14. marta ove godine, održan je koncert Ivana Bosiljčića. „Par stihova za nas“, naziv je autorskog projekta ovog poznatog glumca, a upravo taj neobičan spoj pjesme i poezije najvećih pjesnika poput Šantića, Rakića, Antića, Dedića, Rajića, Jesenjina i Bodlera, učinio je ovo veće posebnim darom za sve ljubitelje romanse. Povod gostovanja Bosiljčića u Banjaluci bio je, između ostalog, i praznik - Dan žena, pa je kompanija m:tel ove godine pripadnice nježnijeg pola obradovala i ovim nesvakidašnjim poklonom.

Jedna od vodećih pjevačica i umjetnica raskošnog glasa, Jelena Tomašević, uz prijateljsku podršku kompanije m:tel, održala je svoj prvi solistički koncert u Sarajevu 27. aprila 2018. godine, u „Domu mladih“. Sarajevsku publiku Jelena Tomašević obradovala je bogatim repertoarom, mnogobrojnim gostima, ali i izvođenjem novih i starih pjesama u novim aranžmanima i sve to uz pratnju Big benda iz Novog Sada.

Zajedno za Borac

RK „Borac m:tel“, koji u svom nazivu nosi ime kompanije koja godinama unazad pruža sponzorsku podršku klubu i koja je svakako uticala na opstanak ovog kluba, najtrofejniji je sportski kolektiv u RS i BiH. U februaru ove godine održan je veliki koncert poznatih domaćih bendova u dvorani „Borik“ u Banjaluci, pod nazivom „Zajedno za Borac“, a povod je podrška radu RK „Borac m:tel“, koji je svojevrsni sportski simbol grada na Vrbasu.

I ovoga puta m:tel je dao doprinos jačanju kluba kroz sponzorisanje održavanja koncerta „Zajedno za Borac“, na kojem su nastupili poznati bendovi „Psihomodo pop“, „Bad Copy“, „Irie FM“, „Tupas mene“ i „Sopot“. Pored koncerta, istim povodom održano je i donatorsko veče kao podrška ovom klubu, kako bi i dalje na najbolji način bio jedan od ambasadora svoga grada, Republike i cijele BiH na evropskim i svjetskim takmičenjima.

Banjalučki polumaraton

Banjalučki polumaraton prerastao je u jedan od najvažnijih sportskih događaja u Banjaluci, ali i Republici Srpskoj i BiH. Kompanija m:tel je i ove godine uz ovaj sportski događaj koji u svom nazivu nosi ime m:tel-a, kao sponzora koji je od samog početka vjerovao i podržavao ideju i realizaciju ove velike sportske manifestacije u Banjaluci.

Za razliku od prethodnih, ovogodišnja manifestacija ima novi koncept, ali i trajanje. Upravo taj novi koncept manifestacije predstavljen je u februaru mjesecu, u prostorijama Gradske uprave. Gradonačelnik Banjaluke Igor Radojičić, kao predsjednik Organizacionog odbora Banjalučkog polumaratona, Goran Ćorić, predsjednik Upravnog odbora, te Vladimir Selec, direktor trke, istakli su da je polumaraton zaista najveći sportski događaj u gradu, te da će ova manifestacija iz godine u godinu samo rasti, što pokazuje i interesovanje za ovogodišnji majski sportski spektakl u Banjaluci.

Žima iza nas

Kompanija m:tel i ove godine podržala je već tradicionalnu manifestaciju „Dani zime na Kozari“, koja je održavana 3. i 4. februara na Mrakovici. Promovišući turističke potencijale planine Kozara, ova, već 12. po redu manifestacija, okupila je veliki broj posjetilaca. Organizatori ove manifestacije za posjetioce su pripremili prigodan kulturno-zabavni program, uz bogatu gastronomsku ponudu i brojna sportska takmičenja. Kompanija m:tel za sve posjetioce omogućila je zabavno druženje kroz učešće u popularnim formatima takmičenja, ali obezbijedila i poklone za pobjednike u takmičarskim disciplinama.

Smještena na predivnoj lokaciji, m:tel „Zimska avantura“ tokom zimske sezone najmlađim posjetiocima Jahorine omogućila je nezaboravno druženje i igru. Djeca su imala priliku da zavire u virtuelni svijet putem VR naočara, a u kućici su ih dočekivali animatori koji su ih zabavljali različitim zabavnim igrama. Za to vrijeme, na istom mjestu, roditelji su mogli da se opuste i uz topli napitak uživaju u predivnom ambijentu i zimskom ugođaju.

Na Jahorini je 10. marta 2018. godine, na dijelu staze „Poljice“, održana „Trka poznatih ljubitelja Jahorine“. Jedan od najpoznatijih učesnika ove trke bio je i svjetski proslavljeni skijaš Alberto Tomba, a učestvovala su i brojne druge javne ličnosti, poput Bojana Križaja, Žane Novaković, glumca Frane Lasića, pjevača grupe „Van Gogh“ Zvonimira Đukića, Ane Stanić i mnogih drugih. Prijateljsku podršku ovoj trci dala je i kompanija m:tel, koja je uvijek tu kada je u pitanju promocija sporta i pravih vrijednosti.

m:

POSLOVNI SVIJET

WEBAUTHN

TEMA BROJA

DA LI ĆE WEBAUTHN

U POTPUNOSTI ZAMIJENITI
TRADICIONALNE LOZINKE?

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Lozinke su godinama jedina zaštita kojom korisnici interneta u cijelom svijetu štite svoje privatne podatke na mejlovima, društvenim mrežama, bankovnim računima i, na kraju krajeva, svim uređajima koje koriste, ali izgleda da je došlo vrijeme kada će lozinke kakve znamo zamijeniti novi sistem zaštite po imenu WebAuthn ili mrežna autentifikacija, nama poznatija kao biometrija.

Znači li to da je odzvonilo lozinkama, njihovom smišljanju i pamćenju? Od sredine 2016. godine grupa istraživača i profesionalaca, čija je uža specijalnost upravo bezbjednost različitih grana industrije, radi na novom načinu pomoću kojeg bi se mogla vršiti autentifikacija i dokazivanje identiteta, a koji ne uključuje lozinke.

Ovaj najnoviji standard za sada je poznat pod imenom Web Authentication ili skraćeno WebAuthn, što je u stvari API za upravljanje podacima koji će biti ugrađen direktno u popularne veb-pretraživače i trebalo bi da pomogne korisnicima u vezi sa registracijom i autentifikacijom na razne veb-aplikacije, koristeći autentifikatore poput telefona, hardverskih bezbjednosnih ključeva ili TPM (Trusted Platform Module) uređaja.

Sve to znači da bi korisnici za uređaje poput telefona ili TPM-a gdje se može koristiti biometrijska verifikacija mogli koristiti WebAuthn kako bi u potpunosti bila zamijenjena tradicionalna upotreba lozinki i to prepoznavanjem korisnika putem raznih kriptografskih uređaja, otiska prsta, prepoznavanjem lica, skeniranjem oka ili bilo kojom drugom sličnom metodom. Iako je ovo prilično nova specifikacija, o kojoj se još vrlo malo zna, ona se u dobroj mjeri bazira na jednoj relativno zastarjeloj, bar kad je u pitanju tehnologija u kojoj se zastarjelima smatraju prošlogodišnja otkrića.

Naime, 2014. godine FIDO alijansa je počela rad na sličnom API standardu pod nazivom UAF (Universal Authentication Factor), ali cijeli projekat je neslavno završio zato što nikada nisu dodate neophodne funkcionalnosti veb-pretraživačima, tako da programeri koji su i željeli da ga implementiraju nisu mogli to da učine zbog nedostatka materijalne podrške. Pored toga, objavljeno je veoma malo informacija o tome kako se sistem implementira na android i iOS uređaje, što je takođe odbilo stručnjake da se time bave.

Za razliku od svog prethodnika WebAuthn je, kako se čini, došao da ostane. Iako su detalji specifikacije zaista složeni, ovaj sistem je prilično jednostavan za implementiranje u praksi. U ovom trenutku najpopularniji veb-pretraživači Chrome i Firefox imaju sve vrste podataka koje su neophodne za rad WebAuthn-a.

Džef Džefi, izvršni direktor CEO kompanije W3C, koja kreira veb-standarde za industriju, rekao je da na svijetu trenutno postoji mnogo problema kad je u pitanju bezbjednost na internetu i da je oslanjanje na lozinke jedan od njih, i to ne zato što je sistem loš, već zato što je jednostavno došlo vrijeme za promjene i na ovom

polju. Dodao je i da će WebAuthn promijeniti način na koji će ljudi pristupati internetu.

Postoje dva primarna načina pomoću kojih možete zaobići ukucavanje lozinki, a oba su kompatibilna sa WebAuthn-om. Prvi vam sigurno zvuči poznato, jer je riječ o biometriji koja uključuje skeniranje otisaka prstiju, lica ili oka. Ako, na primjer, imate iPhone 5S ili neki noviji model, možete namjestiti TouchID koji vam omogućava da dodiranjem na startno dugme otključate telefon, kupujete u App Store-u i pristupite kompatibilnim aplikacijama, kao što je Chase Mobile ili Amazon.

Prema riječima čelnika Apple-a, ova funkcija će pogrešno očitati otisak prsta jednom u 50.000 puta, što je mnogo manje nego jednom u 10.000, kolike su šanse da ćete pogrešno ukucati lozinku. Biometrijska bezbjednost ne postoji samo u pametnim telefonima, ona je sad sastavni dio većine računara. Prošle godine, kompanija Microsoft lansirala je Hello, biometrijski bezbjednosni sistem, koji je dostupan na brojnim računarima koji rade na Windows 10 operativnom sistemu. Pomoću Hello-a se na svoj Windows uređaj možete prijaviti za manje od dvije sekunde, što je otprilike tri puta brže nego kad koristite tradicionalne lozinke.

Druga metoda odobrena od strane WebAuthn-a uključuje drugačiji uređaj, odnosno bezbjednosni ključ, koji liči

na minijaturni USB, a on koristi kombinaciju javnih i privatnih ključeva tako da vaš ključ na neki način nikad ne napušta uređaj.

REGISTRACIJA

Tokom same registracije korisnik kreira akreditiv pomoću autentifikatora i šalje potvrdu vlasniku veb-aplikacije da su akreditiv i autentifikator koji je kreirao pouzdani. Korisnik na ovaj način potvrđuje da se kreirani akreditiv može koristiti umjesto tradicionalne lozinke u slučajevima kad je verifikacija korisnika neophodna.

Postoji nekoliko različitih načina kako bi WebAuthn mogao funkcionisati u praksi, ali najvjernije objašnjenje je sljedeće: Korisnik posjeti željenu veb-lokaciju za koju je potrebna registracija, na laptopu, nakon što klikne na dugme da se uloguje, na telefonu će dobiti poziv da se registruje na taj i taj sajt. Nakon što sajt prihvati zahtjev, korisnik će biti zamoljen da izvrši gest za autorizaciju,

kao što je ukucavanje PIN-a ili jednog od biometrijskih postupaka koji je povezan sa nalogom koji je kreirao. Nakon toga na stranici će se pojaviti obavještenje kako je registracija uspješno završena. Naposljetku, korisnik će se na taj sajt moći prijaviti koristeći isti telefon i autorizacijski pokret.

Prema nekim najavama, Google bi ovaj sistem zaštite mogao uvesti tokom maja, u isto vrijeme kada lansira najnoviju, 67. verziju svog pretraživača Chrome, a isto će uraditi i Mozilla, ali na predstavljanu Firefox-a 60. Iz kompanije Microsoft izjavili su kako je ugradnja ovog standarda u njihov pretraživač Edge u fazi odobrenja. Naravno, to podrazumijeva da će se ovakav vid zaštite podataka naći i u svim verzijama ovih pretraživača, među kojima su Windows, Mac, Linux, Chrome OS i Android.

Iskreno vjerujemo da, uprkos biometriji, lozinke nikada u potpunosti neće izumrijeti te da ih se korisnici neće tako lako odreći, ali ostaje nam da čekamo i vidimo šta će nam WebAuthn zaista omogućiti.

BIZ&TECH

DRUMSKI PREVOZ 21. VIJEKA

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Pitanje je da li su tvorci njemačke serije „Dudu“ mogli zamisliti da će ono što je bilo plod njihove mašte, samo nekoliko decenija kasnije postati realnost. Naime, glavni „junak“ ove dječije serije istoimeno je pametno vozilo, a riječ je žutoj Volkswagen-ovoj popularnoj „bubi“. Serija, koja je prikazivana od 1971. do 1978. godine, koristila je koncept Diznijeve serije „Herby“, koja je takođe uključivala „bubu“, ali za razliku od američke verzije, „Dudu“ nije bilo magično vozilo, već je bilo opremljeno modernom tehnologijom, što je unekoliko na tragu vozila Džejmsa Bonda, čiji su automobili prepuni gadžeta.

Koncept razvoja pametnih automobila danas je u punom zamahu, sa najnovijom vrstom mobilnosti, koja će promijeniti način na koji koristimo vozila, na isti način na koji je automobil „pokorio“ konje početkom 20. vijeka.

Štaviše, svijet autonomnih automobila odmah je iza ugla, a kompanije širom svijeta, od proizvođača automobila Tesla, Audi ili Nissan, pa sve do firmi kao što su Google i Aurora, troše milione da dovedu tehnologiju na puteve. Iako se istraživanje i razvoj nastavljaju sve većom brzinom, šta sve to zapravo znači?

Da li će npr. to donijeti promjene u kontekstu obavljanja poslova i kulturi rada? A šta kada se desi nesreća? Da li uopšte postoji tržište za ovakve automobile? Kako će se zakonodavstvo mijenjati da bi autonomni automobili bili kompatibilni sa putevima? Ovo je samo kap u moru pitanja koja već jesu ili će biti aktuelna.

Šta god da se desi, proizvođači automobila i tehnološke kompanije odlučni su da donesu autonomnu tehnologiju na puteve. Tačnije, trenutno se radi na razvoju specijalno napravljenih vozila koja su prepuna računara i softvera za obradu informacija, koje se prikupljaju pomoću brojnih senzora i kamera postavljenih na automobil. Ipak, bar jedna osoba će morati da provjerava da li svi sistemi funkcionišu ispravno, a sva trenutna autonomna vozila moraju imati opciju i za manuelno upravljanje, tako da „vozač“ može preuzeti kontrolu u bilo koje vrijeme.

Kao rezultat, svi trenutni autonomni automobili (i dalje) posjeduju konvencionalni upravljač, mjenjač i papučice, baš kao i regularni automobil. U budućnosti, plan je da se i oni eliminišu u korist potpuno autonomnih vozila - jednostavno uđete u vozilo, postavite svoju destinaciju i pustite elektroniku da uradi ostalo. To je konačna vizija koju kompanije imaju. Iako je put do tog ishoda i dalje prilično dug, kompanije vjeruju da će potpuno operativna autonomna vozila biti na putevima za manje od tri godine. Tačnije, neka od njih već jesu, međutim

još se radi o testnim vožnjama, ali o tome nešto kasnije.

Štaviše, neke od kompanija smatraju da je izraz „bez vozača“ pogrešan, jer neće proći mnogo vremena do trenutka kada će biti moguće - i legalno - imati automobil bez upravljača. Dakle, to će biti standard, a ne izuzetak.

Današnji automobili već su napredni, sa tehnologijom koja je izgledala malo vjerovatna prije samo 10 godina. Brojne kamere i radari prilagođeni su za nadgledanje potencijalnih opasnosti, a autonomni sistemi za pomoć u slučaju nužde mogu npr. aktivirati kočnice u slučaju potencijalne nesreće. Međutim, i dalje je važno da vozač ima potpunu kontrolu. Ovo se naziva asistiranom vožnjom.

Ipak, već ove godine automobili će postati mnogo pametniji i imaće naprednije sisteme pomoći vozačima, uključujući i „vožnju bez ruku“ na auto-putevima, ukoliko to dozvoljavaju propisi. Ipak, vozači će ostati odgovorni, jer se od njih očekuje da preuzmu kontrolu u slučaju neplaniranih okolnosti ili ako tehnologija zakaže. Oni će moći da skinu ruke s volana, ali u trajanju od oko tri minuta, nakon čega će ih sistem upozoriti da ruke vrate na volan. Ako se to ne dogodi, sistem će se isključiti i automobil će se zaustaviti.

Već početak naredne decenije donijeće velike promjene i korake na putu do potpune autonomije. Biće unaprijed definisani dijelovi auto-puteva na kojima automobil može da preuzme potpunu kontrolu i dozvoli vozačima da rade nešto drugo, kao što je npr. čitanje knjige. Automobil će koristiti brojne senzore, uključujući radare, kamere i lasere, kako bi unaprijed napravio sliku okruženja. Moći će bezbjedno upravljati, kočiti i ubrzavati potpuno sam, a kada siđe s auto-puta, ovaj automobil, koji će

biti opremljen veoma naprednim sistemima asistencije, pomagaće vozaču kada on preuzme kontrolu.

Stručnjaci sugeriraju da će otprilike za 10 godina automobil moći potpuno sam da se odveze od vrata do vrata, bez vozača koji treba da dodirne volan. Ovo će uključivati vožnju na auto-putevima, ali i u gradskom okruženju, koje ima semafore, raskrsnice i kružne tokove. Automobili će biti bežično povezani jedni sa drugima i komunicirati sa putnom infrastrukturom, kako bi donosili odluke o saobraćaju i vremenu putovanja. Međutim, vjerovatno će i dalje biti prisutna neka vrsta upravljača. Nakon 2025. godine, sasvim je moguće da ćemo na putevima vidjeti i prvo vozilo bez mogućnosti da u njemu vozač preuzme kontrolu.

Ukoliko vam se ovo čini nerealno, treba da znate da se već uveliko priprema teren za navedeno. Naime, Odjeljenje za motorna vozila u Kaliforniji (DMV) dozvoliće autonomne automobile bez upravljača, papučica, retrovizora i vozača iza volana za testiranje na svojim putevima, što će početi već sljedeće godine. Odjeljenje je već objavilo revidirane propise kojima se uređuje bezbjedno raspoređivanje autonomnih vozila na javnim putevima, a ova pravila će biti prosljeđena i državnoj vladi, koja će početi da ih sprovodi već sredinom 2018. godine.

Kalifornija je, očigledno, centar za autonomno testiranje vozila, tako da promjene u skladu sa državnim pravilima koja regulišu ove testove prate kompanije poput Google-a i Uber-a, koje već razvijaju vozne parkove autonomnih

vozila za javnu upotrebu. Ilustracije radi, trenutno postoje 42 kompanije koje testiraju 285 autonomnih vozila, koja imaju DMV licencu. Skoro 1.000 vozača ima dozvolu za testiranje tih vozila, ali nakon stupanja na snagu državnih pravila, kompanijama će biti dozvoljeni i automobili bez čovjeka iza volana.

Ako vam se sve ovo još čini kao potpuno nestvarno, imajte na umu da, dok ovo čitate, kompanije kao što su Uber i E Hang Inc. uveliko rade na konceptu autonomnih letećih taksija, ali o tome neki drugi put.

BIZ&TECH

ČETIRI SCENARIJA

IZ SF FILMOVA KOJI ĆE SE MOŽDA OSTVARITI

PIŠE: STAŠA NIKODINović

Budućnost. Nепrestano nas fascinira, često plaši i stalno pokušavamo da predvidimo njene ishode na razne načine.

Napisano je bezbroj knjiga i opsežnih naučnih radova o njoj, a odavno je i pravi izvor inspiracije za filmske stvaraoce. Neki od režisera toliko ozbiljno su se pozabavili ovom tematikom da su kreirali zastrašujuće tačne vizije svijeta i načina života koji nas očekuje. Ova četiri ostvarenja izdvojili smo zbog njihove tematike, originalnih ideja i nevjerovatno preciznih detalja koji su bar malo utažili našu glad za svime što je vezano za budućnost.

„ELYSIUM“

Ovo naučnofantastično ostvarenje južnoafričkog režisera Nila Blomkampa, koji se na mapi Holivuda prvi put pojavio ostvarenjem „Distrikt 9“, donosi nam jednu prilično mučnu i sumornu viziju budućnosti koja se na

- pristup vrhunskoj medicinskoj njezi, koja može izliječiti skoro svaku bolest. Pored toga što obiluje akcionim sekvencama, ovaj film ima i jednu mnogo važniju stranu, a to je veoma realističan i pažljivo osmišljen scenario budućnosti, koji će nam možda biti na pragu i prije nego što mislimo. Osnovna tema na kojoj počiva priča su socijalne nejednakosti, za koje se može očekivati da će se samo pogoršavati sa nestašicom hrane, životnog prostora i čiste vode. Samo vrijeme će pokazati kako ćemo proći na ovom ultimativnom testu ljudskosti koji nas očekuje.

„I, ROBOT“

Da li će jednog dana vještačka inteligencija toliko napredovati da će početi da nas ugrožava? Ovo je tema

neki način već djelimično ostvaruje. Godina je 2154, a glavni junak je Maks, obični radnik, koji dane provodi obavljajući dosadne fabričke poslove kako bi pokušao zaraditi za normalan život. Mjesto radnje je Los Anđeles, ali radi se o njegovoj mračnoj alternativnoj verziji, gdje su blještavi glamur Holivuda i staklene nebodere zamijenili slamovi poput onih u Bangladešu. Svijet budućnosti predstavlja okrutno mjesto gdje je 99% stanovništva na rubu preživljavanja, dok 1% privilegovanih i najbogatijih ima obezbijedenu budućnost na Elysium-u. Radi se o svemirskoj stanici koja se nalazi u Zemljinoj orbiti, daleko iznad zagađene i prljave atmosfere, koja je odavno planetu učinila nepoželjnim mjestom za život. Elysium je rezervisan samo za one s najdubljim džepom, a pored sveg mogućeg luksuza, novac im kupuje i nešto još važnije

koja je veoma popularna među filmskim režiserima pa su tako snimane mnoge filmske varijante gdje mašine postanu svjesne i okrenu se protiv svojih tvoraca, kao što je slučaj sa megapopularnim franšizama kao što su „Terminator“ ili „Matrix““. Zanimljiv aspekt ove vječne debate o tome koliko daleko treba da idemo s našim eksperimentima sa vještačkom inteligencijom predstavljen je i u blokbusteru „Ja, robot“ sa Vilom Smitom u glavnoj ulozi. On tumači futurističkog policajca koji je nostalgicar i prilično je skeptičan prema robotima, za koje se čini da su postali standardni dio svakodnevice. Oni pomažu starijim građanima pri kupovini, čiste ulice, rade u fabrikama i generalno su zamijenili ljude u mnogo operativnih i mehaničkih poslova. Svaki od proizvedenih robota funkcioniše na bazi tri osnovna pravila, od kojih

je najvažnije da nikada ne smiju naškoditi ljudima na bilo koji način. Kao što možete i pretpostaviti, jedan čovjek je ubijen i najveća sumnja pada na robota, a na filmskom policajcu je da razriješi misteriozni slučaj koji bi mogao uzdrmati svijet. Nakon što pogledamo film, ne možemo da se pomalo ne zapitamo da li je pametno što se robotika razvija tako vrtoglavom brzinom u Japanu.

„MINORITY REPORT“

Ovo ostvarenje prosto se mora naći na svakoj listi najboljih naučnofantastičnih filmova i to sa dobrim razlogom. Kombinacija Stivena Spilberga, kao režisera, i Toma Kruza, kao glavnog glumca, pokazala se kao odlična ideja za ovu mračnu i izuzetno detaljnu viziju ne tako daleke distopijske budućnosti, u kojoj se svaki zločin

reklame koje se prilagođavaju na osnovu podataka o prolazniku te sistem identifikacije koji objedinjuje otiske prstiju, snimke rožnjače i facijalno prepoznavanje u jednom (testnu verziju već odavno koristi američka obavještajna služba FBI). Nakon što pogledate ovaj film, shvatićete koliko zastrašujuće tačna može biti sedma umjetnost u predviđanju budućnosti, a ovo su samo neki od primjera onoga što se već ostvarilo prema filmu.

„BLADE RUNNER“

Ovaj neo noir filmski klasik moramo spomenuti prvo zbog činjenice da se u kinima pojavio još davne 1982. godine i već tada izazvao pravu revoluciju u ulozi naučne fantastike u fabrici snova. Zanimarićemo prošlogodišnji nastavak ovog SF remek-djela pa čak i centralnu radnju,

može predvidjeti prije nego što se dogodi. Ovoga puta nećemo se fokusirati na samu radnju, koja predstavlja vrlo intrigantnu kriminalističku priču, već na fenomenalne uvide u budućnost tehnologije, koja se razvija dok pišemo ovaj tekst. Ono što će biti iznenađujuće bilo kome ko bude ponovo gledao film je to što on danas izgleda mnogo manje futuristički nego što je to bio slučaj kada se tek počeo prikazivati u kinima 2002. godine. Samo neke od fascinantnih stvari koje su se pojavile u ovom filmu prvi put, a samo nekoliko godina kasnije i u realnosti su, između ostalog, samovozeći automobil, personalizovane

u čijem je osnovu ispitivanje ljudskosti laboratorijski uzgojenih replikanata, i fokusirati se umjesto toga na pozadinu svih dešavanja u filmu. Radi se o sivom i oronulom Los Angelesu, koji je odavno izgubio svoj stari sjaj i glamur zbog zagađenja okoline, koje je skoro uništilo Zemljinu atmosferu. Nebo je vječno mračno i stalno lije kiša, što su rezultati pretjeranog ispuštanja karbondioksida u vazduh i klimatskih promjena. Ne moramo ni spominjati kako je čovječanstvo već dugo na ovom putu ka samouništenju, koje će se samo nastaviti ako nešto uskoro ne promijenimo.

BIZ&TECH

„LOVING VINCENT“

FILM KOJI JE DONIO REVOLUCIJU U FILMSKU ANIMACIJU

PIŠE: SONJA SAVIĆ

„Istina je da ne možemo pričati drugačije nego kroz svoje slike“, rečenica je koju je izgovorio poznati slikar Vinsent van Gog, a inspirisala je režiserku Dorotu Kobijelu da napravi animirani film „Loving Vincent“.

Ono što čini ovaj film posebnim jeste činjenica da je napravljen od preko 60.000 slika naslikanih tehnikom ulja na platnu, po uzoru na originalna djela jednog od najpoznatijih umjetnika u istoriji umjetnosti.

Dorota ga je prvobitno zamislila kao ostvarenje koje pripada kategoriji kratkog metra, dok se nije povezala sa producentom i režiserom iz Velike Britanije Hjuom Velčmanom, koji ju je ubijedio da ova ideja zaslužuje da bude realizovana u formi dugometražnog filma.

Njih dvoje proveli su veći dio posljednje dekade radeći na onome što su nazvali „intervjuom sa Van Gogovim slikama“. Iscrpljujući proces, dijelom finansiran putem Kikstarter kampanje, a dijelom od Poljskog filmskog instituta, rezultirao je nečim posebnim, a to je prvi animirani film koji je u cijelosti naslikan.

Ispostavilo se da trud nije uzaludan, jer je film dobio razna priznanja, od kojih je jedno i nominacija za „Oskara“ u kategoriji dugometražnog animiranog filma.

Radnja prati Armanda Rolina, sina Van Gogovog prijatelja, poštara Žozefa Rolina, koji putuje u potrazi za istinitom pričom o smrti slikara. Na putu upoznaje različite likove, poput umjetnikovog doktora i vlasnika prenoćišta u kojem je Vinsent više puta noćio.

„Loving Vincent“ je prvo snimljen sa glumcima ispred zelenog ekrana, a nakon toga tim od preko stotinu umjetnika transformisao je film u pokretnu umjetnost uz pomoć tehnike animacije boja na staklu. Ovu zahtjevnu tehniku osmislila je kanadsko-američka animatorica i režiserka Karolajn Lif tokom sedamdesetih godina prošlog vijeka, ali je ovo prvi dugometražni film urađen korištenjem isključivo ove tehnike.

Proces stvaranja uključio je i edukovanje 125 slikara da slikaju Van Gogovim stilom, kao i preko 100 sati edukacije o animaciji.

Uprkos zahtjevnom procesu stvaranja, režiserka Kobijela izjavila je da je najteži dio ipak bio obezbijediti finansijska sredstva za film, jer je bilo teško pronaći investitore za ovoliko eksperimentalan projekat.

PAMETNA SOČIVA

POGLED U BUDUĆNOST

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Pametna sočiva su nešto o čemu se priča već duže vrijeme, a tehnologija je napredovala toliko da je njihova upotreba sasvim izvjesna. Zamislite da treptajem oka možete fotografisati ili da pomoću sočiva možete mjeriti nivo glukoze u krvi ili očni pritisak. Ono što se nekada činilo kao scena iz filma naučne fantastike, uskoro bi moglo postati stvarnost.

Mekana kontaktna sočiva u budućnosti biće mnogo više od onoga što su sada, sredstvo koje pomaže da bolje vidite. Neke od vodećih svjetskih kompanija kada je u pitanju tehnologija, kao što su Google, Samsung i Sony, rade na razvoju pametnih sočiva pomoću revolucionarne tehnologije koja bi uskoro mogla postati naša svakodnevnica. Pomoću ugrađenih čipova, senzora i antena, sočiva bi trebalo da obezbjeđuju podatke koji će biti od pomoći na polju medicine. Sa druge strane, korisnicima bi trebalo da puže razne informacije u vezi s okruženjem u kojem se nalaze.

SPAS ZA DIJABETIČARE

U Google-u su izumili mini-senzore koji se mogu integrisati u same uglove sočiva, u saradnji sa Alconom, podružnicom kompanije Novartis. Ultratanke antene i senzori mogu mjeriti nivo glukoze u lakrimalnoj tečnosti, a dobijeni podaci prenose se na mobilni uređaj, koji automatski prilagođava snabdijevanje insulinom. Novartis je već patentirao ovu tehnologiju,

dok Google radi na LED svjetlima koja će se integrisati u sočivo kako bi na vrijeme upozorila nosioca da je nivo glukoze nizak.

FOTOGRAFISANJE TREPTAJEM OKA

Kompanija Sony je, takođe, patentirala pametna sočiva, koja mogu fotografisati i snimati video-zapise, a kontrolišu se pomoću treptaja oka. Senzori koji su ugrađeni u sočiva dizajnirani su tako da mogu napraviti razliku između namjernog i slučajnog treptaja oka.

MINI-PAMETNI TELEFON U VAŠEM OKU

Samsung je, kad su u pitanju pametna sočiva, otišao i korak dalje. Naime, oni rade na sočivima u kojima se nalaze kamera, senzori i predajnici koji se bežičnim putem spajaju na mobilni telefon te šalju ili projektuju informacije sa telefona direktno u vidno polje korisnika. Tako biste mogli bez gledanja u telefon vidjeti mapu, jelovnik restorana ili nešto treće što vam je u tom trenutku potrebno.

BIZ&TECH

POZNATE LIČNOSTI KOJE SU USPJEŠNO ULOŽILE U IT SEKTOR

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Popularni pjevači, glumci i sportisti su negdje svjesni činjenice da im niko ne može garantovati dugoročni uspjeh, što zbog prolaznosti trendova što zbog činjenice da zabavna industrija ne traži samo jednu stvar – godine. Upravo zato velika većina njih, novac zaraden u show business-u ulažu u neke „ozbiljnije“ poslove. S obzirom na to da tehnologija rapidno napreduje, ne čudi što za ulaganje mahom biraju IT sektor.

Nekima od njih je upravo dobro i ciljano ulaganje postalo primarni izvor prihoda dok neki i dalje to radi isključivo iz hobija.

Ovo su samo neki od njih koji se ne plaše rizika i uvijek su spremi uložiti u dobru ideju.

ASHTON KUTCHER

Javnosti je postao poznat po ulozi u humorističnoj seriji Lude sedamdeste, gdje je utjelovio lik ne baš inteligentnog, ali veoma simpatičnog tinejdžera po imenu Kelso za kim su djevojčice poludjele. Što se tiče njegove glumačke karijere uglavnom su mu dodijeljivane uoge u serijama i laganim komedijama, ali je on bez obzira na to zaradio dovoljno da bi mogao ulagati. I to pametno. Kucher je trenutno ima udio u kompanijama poput Ubera, Airbnb-a, Spotify-a, Shazam-a i Soundcloud-a. Još 2010. godine bio je suosnivač kompanije koja je pomagala startup kompanijama zajedno sa menadžerom Guy Oseary-jem. Možda nije pretjerano talentovan za glumu, ali svakako ima nos za dobru investiciju.

JUSTIN BIEBER

Glas nove generacije nije samo veliki zavodnik i problematična zvijezda, on je prilično rano shvatio koliko je novac prolazan i koliko je važno pametno ulagati. On je poznat kao osoba koje se ne plaši rizikovati što dokazuje i činjenica da je pozamašne svote novca uložio u kompanije Tynychat, softver za video pozive i razmjenjivanje poruka, Spotify, digitalni muzički servis kao i u aplikaciju za slikanje selfija po imenu Shots. Ne sumnjamo da će osigurati svoje bogatstvo za dane kad tinejderke više ne budu vrištale na pomen njegovog imena.

JAY Z

Poznati reper, suprug još poznatije Beyonce veoma je uspješan biznismen čije investicije nisu baš uvijek uspješne, ali on ne odustaje. Prošle godine zajedno sa svojim dugogodišnjim poslovnim partnerom Jay Brown-om krenuo u novu poslovnu avanturu iako je sad već teško prebrojati njegove poslovne poduhvate. On je 2015. godine kupio švedsku kompaniju Aspiro AB, matičnu kuću servisa za slušanje muzike, Tidal. Prije sedam godina uložio je u Uber, a investirao je i u kompaniju po imenu Viddy, tačnije društvenu mrežu koja je zamišljena da bude Instagram za video zapise. Niste čuli za nju? Onda pretpostavljate da je posao neslavno propao. Nadamo se da će sa ovim najnovijim startup ulaganjem imati više sreće.

LEONARDO DI CAPRIO

Jedan od najuspješnijih glumaca današnjice, iako je zaradom od filmova obezbijedio i svoju prauučad, ali to ga ne sprečava da ulaže u startup kompanije i mobilnu telefoniju. Naime je on je uložio prilične svote novca u startup kampanju kompanije koja se bavi proizvodnjom madraca po imenu Casper. Ono što je nama mnogo zanimljivije jeste njegova investicija u kompaniju Sirin Labs koja je proizvela pametni telefon po imenu Solarin čija cijena je tričavih 14 hiljada dolara, a prošle godine su počeli raditi na prvom mobilnom telefonu otvorenog koda koji radi bez plaćanja nadoknade.

JUSTIN TIMBERLAKE

Popularni muzičar je dio svojih miliona odvojio za kupovinu društvene mreže Myspace koja je odavno pala u zaborav, ali on ne odustaje od sličnih poslovnih avantura. Nedavno je otkrio startup kompaniju po imenu Stipple, a riječ je o platformi koja korisnicima dozvoljava da taguju ljude, mjesta i objekte na fotografijama. S obzirom na to da nije riječ o nekom senzacionalnom, dosad ne viđenom otkriću nismo pretjerano sigurni koliko će ulaganje biti isplativo.

NAS

Reper koga možemo nazvati apsolutnim rekorderom kad je u pitanju ulaganje u startup kampanje jer je od 2007. godine investirao u njih čak 40 iz različitih oblasti. Samo neke od njih su platforma Totspot, društvena mreža namijenjena za prepordaju garderoba i drugih modnih dodataka i FitMoob aplikacija koja korisnicima omogućava ulazak u teretane, Coinbase, provajder za bitkoine kao i online umjetnička zajednica DeviantArt.

MAISIE WILLIAMS

Mlada zvijezda koja se proslavila u jednoj od najpopularnijih serija današnjice Igra prestola je na vrijeme shvatila da su pametna ulaganja veoma važna i okrenula se onome što je blisko njoj i generaciji iz koje je ponikla. Naime Maisie je nedavno pokrenula aplikaciju po imenu Daisy za otkrivanje i međusobno povezivanje talenata iz raznih oblasti. Glavni cilj aplikacije je pružanje prilike svim mladim talentima u vidu kontakata sa ljudima koji bi im mogli pomoći u izgradnji karijere. Zvanično lansiranje aplikacije trebalo bi se desiti na ljeto, ove godine.

BONO

Frontmen grupe U2 je suosnivač kompanije po imenu Elevation Partners koja se bavi medijima, zabavom i tehnologijom, a firma je najviše profitirala 2010. godine kada je kupila dionice Facebooka u vrijednosti od 120 miliona dolara, nakon dvije godine su prodali 11,5% dionica od čega su imali zaista veliku dobit s obzirom da je njihova vrijednost u to vrijeme rasla nevjerovatnom brzinom.

BIZ&TECH

AMARAVATI: PRVI PAMETNI GRAD U INDIJI

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Na šta prvo pomislite kada kažete Indija? Da li su to prenatrpane ulice, pune goluždave djece i glasnih trgovaca? Da li su to začinjena hrana i hinduistički hramovi?

Nekako vjerujemo da većini nas nikada ne bi palo na pamet da je Indija jedna od prvih država na svijetu koja ima pametni grad. A ima, i ime mu je Amaravati. Ovaj pametni grad lociran je na južnoj obali rijeke Krišna, u istoimenoj pokrajini, a proteže se na 217,23 kilometra kvadratna.

Amaravati je proglašen novim glavnim gradom Andra Pradeš države, koja je ostala bez kapitala nakon što je Telangana naslijedila Hajderabad, 2014. godine. Od tada, milijarde dolara kredita od Svjetske i Investicione banke za azijsku infrastrukturu, zajedno sa još 2,3 milijarde dolara od državnih i saveznih vladinih agencija uložene su u ovaj prvi pametni grad u Indiji i sve vodi ka ispunjenju obećanja da će Amaravati postati kao nijedan grad na svijetu.

GRAD ZELENILA, SREĆE I LIJEPE ARHITEKTURE

Ljudi koji stoje iza projekta ovog pametnog grada obećavaju da će Amaravati biti estetski veoma privlačno mjesto sa najsavremenijim arhitektonskim ukrasima. Imaće četiri istaknuta ulaza u grad, koji će najviše biti nalik ulazu u istorijske hramove, ali će, pored toga, imati i gradske trgove poput čuvenog Trafalgara ili Djuka u Jorku. Iako je riječ o pametnom gradu iz budućnosti, arhitekta se pobrinule da se na neki način oda počast drevnim budističkim korijenima, pa je planirano da zgrada Visokog suda bude nalik budističkom stubu.

Glavni sekretar službe za energetiku, infrastrukturu i investicije Ajaj Jain izjavio je kako je planirano da stanovnici ovog grada na prvom mjestu budu srećni i

da će to biti osnovni koncept. Naravno, to po njihovom mišljenju ne bi bilo moguće bez bežičnog wi-fi signala, s tim da električne žice, bandere i dalekovodi neće biti vidljivi. Čak 51 odsto gradske površine planirano je da bude prekriveno zelenilom, a 10 odsto vodom, što bi trebalo da drži pod kontrolom temperaturu vazduha na prirodan način.

PAMETNA BIOMETRIJSKA RJEŠENJA

Prema gradskom planu, svako imanje trebalo bi da ima senzor za prepoznavanje otisaka prstiju i šarenica očiju, koji će biti povezani sa nacionalnom bazom podataka, a stanovnici će moći plaćati porez na imovinu kao i račune putem mobilne aplikacije koja će takođe biti povezana sa istom bazom. Na ovaj način vlasti će obezbijediti sebe, jer građani jednostavno neće imati način da izbjegnju plaćanje obaveza.

Kad je u pitanju energetska mreža koja će se nalaziti ispod površine zemlje, ona će imati ugrađene posebne mjerne uređaje, koji će moći da identifikuju ukoliko neko pokuša da krade električnu energiju, što je veoma uobičajen problem u Indiji. Grad bi trebalo da nadlijeću dronovi, tako da bi vlasti na vrijeme spazile nastanak novih slamova, koje bi u rekordnom roku rušile, da ne bi narušavali novu infrastrukturu grada.

TEMATSKJE REGIJE GRADA

Ono čime čelnici Amaravatija posebno žele privući pažnju turista iz cijelog svijeta su devet tematskih regija koje

pokrivaju: znanje, turizam, sport, elektronika, zdravlje, finansije, mediji, vlasti i biznis, a očekuje se da se zdravlje, znanje i biznis najbrže razviju.

CENTAR ZDRAVLJA

Uz veoma bogatu medicinsku infrastrukturu te velike investicije u zdravstvenom sektoru Amaravati prijete da veoma brzo postane medicinski centar koji pruža naprednu medicinsku njegu i to po povoljnim cijenama. Jedna od glavnih tačaka ovog plana jeste razvoj BRS Medicity-ja, integrisanog objekta koji obuhvata medicinski fakultet, bolnicu, vrhunske institucije za istraživanje i razvoj te mnoge druge ustanove.

Nedavno je u ovom gradu položen kamen temeljac za King's College Hospital, koju je osnovala Indo-UK fondacija. Osim specijalizovanih medicinskih jedinica, ova bolnica bi trebalo da ima IBM-ovu bazu podataka, jedinicu za proizvodnju implantata, kao i mnoge druge medicinske potrepštine.

GRAD ZNANJA

Ovaj dio trebalo bi da bude nukleus svih ostalih tematskih regija, koje bez dobrog obrazovanja jednostavno nije moguće realizovati. Ovdje bi trebalo da se nalazi mnoštvo obrazovnih institucija koje će pružati kvalitetnu edukaciju studentima, a to potvrđuje i činjenica da su mnoge obrazovne ustanove, poput AIMS-a, Univerziteta SRM, Nacionalnog instituta za dizajn i mnoge druge već počele graditi kampuse u ovom pametnom gradu,

dok je Institut za tehnologiju počeo da radi još u junu prošle godine.

POSLOVNI CENTAR

Planirano je da Amaravati postane centar najboljih poslovnih škola iz cijelog svijeta, zbog čega je planirano da se poveže s elitom svjetskog akademskog svijeta, poput Londonske škole ekonomije, Univerziteta u Birmingemu, Harvard Kenendi škole i Nacionalnog univerziteta u Singapuru. Isto tako, plan je i da se stvore veze s nekim od čelnika iz korporativnog svijeta, kao što su Fondacija Bill & Melinda Gates i Svjetska banka.

ENERGETSKA EFIKASNOST I PAMETNI JAVNI PREVOZ

Kad je u pitanju gradski saobraćaj, grad će biti pokriven metroom i autobuskim linijama, koji bi trebalo da pokriju, kako uži centar grada tako i prigradska naselja. Planirano je da jedna stanica javnog prevoza bude postavljena na svaka dva kilometra puta, a većina vozila trebalo bi da ima pogon na električnu energiju ili na čisto gorivo.

Izgradnja ovog grada trebalo bi da se sastoji od tri faze, a treća, završna faza trebalo bi da bude završena do 2029. godine. Ostaje nam samo da sačekamo i uvjerimo se da li je zaista moguće napraviti pametni grad, ne samo u smislu infrastrukture, već i atmosfere te načina života, koji, ne da nije svojstven samo Indiji, nego i većem dijelu svijeta.

SVJETSKI DOGAĐAJI

CES SAJAM 2018

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Već je dobro poznato da je Međunarodni sajam potrošačke elektronike ili CES (Consumer Electronics Show) jedno od najvećih tehnoloških okupljanja na svijetu, a posljednje izdanje, koje je održano od 9. do 12. februara u Las Vegasu, ni ovoga puta nije razočaralo posjetioce, ali ni one koji sa žarom prate trendove u ovom svijetu.

Očekivano, predstavljene su inovacije na brojnim poljima, od vještačke inteligencije, preko virtualne stvarnosti i interneta stvari, pa sve do pametnih automobila. Naravno, treba da bude jasno da su ovo istovremeno i trendovi koji će biti aktuelni u 2018.

Ove godine kompanije su pokazale napredak u svemu, od hardvera potrošačkih tehnologija do tehnologija autonomnih automobilima, ali i mnogo više od toga. Štaviše, konvencija je dala i sliku o tome o kojoj tehnologiji treba razmišljati, ulagati u nju ili je već integrisati ove godine.

VR i dalje raste,

*ali AR će vjerovatno
eksplozivirati ove godine
pružajući zanimljiva iskustva
korisnicima, od kojih će mnoga
biti dostupna u mobilnoj verziji,
što je još jedan plus.*

Kada govorimo o trendovima iz uvoda, uticajni magazin Forbes izdvojio je one za koje smatra da će žariti i paliti do narednog CES-a.

Među njima su i konvertibilni tableti/laptopi, kao npr. Lenovo X1 Yoga sa tastaturom koja se ne odvaja, već se sklanja iza uređaja kada radi u režimu tableta i izvuče se kada korisnici žele laptop. Prednost? Viši stepen funkcionalnosti od tableta.

Tu su i pametni kućni uređaji, a ove godine akcenat će biti na proizvodima koji mogu da se povežu sa velikom trojkom, koju čine Amazon Echo, Google Home i Apple HomeKit. Ali ne njihovi uređaji – već njihove konkurencije. Zatim, treba spomenuti i proširenu stvarnost (AR), koja prestiže virtuelnu stvarnost (VR), a ovogodišnji CES to potvrđuje.

Roboti u ovoj godini neće obavljati samo kućne poslove, već će služiti za zabavu i druženje. Somnox je, na primjer, stvorio robota kompanjona, koji vam pomaže da zaspate. Honda je, recimo, prikazala i robotske koncepte sa vještačkom inteligencijom (AI) koji pomažu ljudima, od kojih neki čak pokazuju i saosjećanje izrazom lica. Pomalo iznenađujuće, AI je bila sveprisutna na CES-u, a mnogi trendovi se tiču upravo ove tehnologije. Ovo će biti godina „pametnijeg svega“ – vozila, procesa, potrošačke elektronike, tehnoloških rješenja, pa čak i gradova.

Sa nevjerovatno velikim brzinama i velikom računarskom snagom, 5G tehnologija je spremna da promijeni svet. Zašto? Pa, IoT ne bi bio tamo gdje jeste bez podrške i brzine od 5G. A ovo je samo početak.

O autonomnim vozilima pisali smo u zasebnoj temi, ali spomenimo da je na CES-u akcenat bio i na iskustvu putnika, pa možete već početi da zamišljate šta će sve Alexa moći da uradi kada bude integrisana u ovakvo vozilo.

Sve više gradova počinje da integriše senzorsku tehnologiju u infrastrukturu na način koji utiče na javno zdravlje i bezbjednost. Implikacije su ovdje ogromne. Možete li zamisliti, npr. da ne morate tražiti parking mjesto, jer znate gdje ima slobodno zahvaljujući sensorima? Pametni gradovi bi i nas trebalo da učine pametnijima, omogućavajući nam da budemo efikasniji kada su u pitanju naše vrijeme i resursi.

Zahvaljujući IoT-u i njegovoj senzorskoj tehnologiji, povezani uređaji su svuda. Ključna tema CES-a bila je povećanje broja senzora i njihovih sposobnosti. Na CES-u se mogao vidjeti L'Oreal UV Sense, koji je bez baterija i zalijepi se za nokat ruke, te tako prati vaš nivo izloženosti suncu, među ostalim varijablama. Ovo je dokaz da je ovo godina nove klase nosivih uređaja.

Kablovi za napajanje su kao uzice za odrasle. Iako živimo u digitalnom svijetu, i dalje smo često vezani punjačima. Bežično punjenje sada napokon uzima zamah, a brendovi poput Powercast-a i Energous-a otkrili su punjače koji šalju napajanje većem broju uređaja putem vazduha.

LED televizori nisu nikakva novost, ali šta je sa MicroLED-ovima? U ovim uređajima LED diode su tanje od ljudske dlake. Takođe, proizvode sopstveno svjetlo, što je važan faktor kada je u pitanju kontrast. Bonus? Troše manje energije. Samsung je predstavio jedan takav, pod nazivom The Wall, koji ima dijagonalu od 146 inča. Sad znate zašto se tako zove.

3D štampači nisu više namijenjeni samo za plastiku. Napredak u 3D štampačima znači velike stvari za mnoge industrije, mijenjajući načine na koje projektujemo, razvijamo i proizvodimo. Sami štampači su sada dostupni po niskim cijenama, pa su pristupačni velikim i malim preduzećima. Međutim, u prošlosti je postojalo jedno ključno ograničenje: plastika je bila glavni materijal za većinu štampača. Novo rješenje iz kompanije Desktop Metal omogućava štampu sa – pretpostavili ste – metalom. Šta je sljedeće? Ovo je definitivno područje vrijedno pažnje.

Dronovi se uvijek pojavljuju na CES-u. Zašto? Zato što i dalje čine publiku zadovoljnom zbog mnoštva opcija i funkcionalnosti u sve manjem gadžetu. Na primjer, Oori dron je model veličine dlana, dizajniran da bude brz, ali dovoljno koristan i za rekreativno letenje.

Ako postoji lekcija koja se ovdje može naučiti, to je da korisničko iskustvo uvijek pobijedi – ovo je nešto što treba imati u vidu svake, a ne samo ove godine.

SVJETSKI DOGAĐAJI

MWC 2018

OD TELEFONA DANAŠNJICE DO BUDUĆNOSTI

PIŠE: SAVO DRAKULIĆ

Iako neki mediji navode da je ovogodišnji MWC, koji je bio održan od 26. februara do 1. marta u Barseloni, bio čudno tih – to nije laž, niti baš potpuna istina. Na primjer, Samsung se vratio na događaj kako bi predstavio svoje najnovije vodeće telefone, a Google je otkrio nove Android Go uređaje. Tu je i nova matična kompanija Nokia brenda, koja je donijela model Nokia 8 Sirocco te oživjela jednog starog favorita.

Bilo je mnogo novosti u razvoju 5G, jer je rana verzija specifikacija odobrena krajem prošle godine. Svaka velika kompanija imala je svoje demo varijante za

postizanje 5G brzina na svim vrstama komunikacija – od telefona do automobila, dronova i VR setova.

Ipak, znate na čemu je akcentat na događajima kao što je MWC, pa evo jednog kratkog presjeka onoga što se tamo moglo vidjeti.

SAMSUNG GALAXY S9

Vjerovatno najveća i najvažnija najava na MWC 2018 bila je ona za Galaxy S9, najnoviji i najsavremeniji Samsung-ov telefon. Gledajući spolja, telefon nije toliko različit od modela S8, osim toga što ima nekoliko malih dizajnerskih zahvata. „Ispod haube“, uređaj posjeduje novi Qualcomm Snapdragon 845 čipset, zajedno sa 4 GB ili 6 GB RAM-a i 64 GB prostora za skladištenje. Možda je najvažnija nova karakteristika kamere, koja među prvima na telefonu ima varijabilni otvor. To znači da bi trebalo da ponudi mnogo bolje fotografije u uslovima lošeg osvjetljenja i da u manuelnom modu nudi više kontrole nad fotografijama.

ALCATEL 5 SERIES

Predstavljen je i novi Alcatel 5 Series, čiji je cilj pružanje nekih premium funkcija pametnog telefona po relativno povoljnoj cijeni. Telefon ima prilično moderan dizajn, uključujući veoma tanak okvir. Možda iznenađujuće, nudi tehnologiju prepoznavanja lica - nešto što ćemo vidjeti na sve više telefona ove godine. Sve pokreće octa-core MediaTek 6750 procesor, zajedno sa 3 GB RAM-a. Postoji

i 32 GB prostora za skladištenje, a ima i slot za microSD karticu.

SONY XPERIA XZ2 I XPERIA XZ2 COMPACT

Kompanija Sony lansirala je Xperia XZ2 i Xperia XZ2 Compact, sa novim dizajnerskim stilom – barem za Sony. Nestali su oštri uglovi i neprivlačni izgled, pa Sony sada nudi lijepe, zaobljene uglove, sa relativno zabavnim dizajnom. Oba telefona karakterišu Qualcomm Snapdragon 835, zajedno sa 4 GB RAM-a i 64 GB prostora za skladištenje. Telefoni, naravno, nisu potpuno istovjetni – osim što je malo veći, XZ2 takođe nudi bežično punjenje.

NOKIA 8 SIROCCO

HMD Global, najpoznatiji po licenciranju brenda Nokia, imao je veliku godinu. Kompanija je predstavila niz novih Nokia telefona, od prelijepog Nokia 8 Sirocco, pa sve do takozvanog banana telefona, modela Nokia 8110. Predstavljeno je ukupno pet novih modela, ali je Nokia 8 Sirocco bez sumnje ukrado šou zahvaljujući Qualcomm Snapdragon 835 procesoru i 6 GB RAM-a. Takođe, na zadnjoj strani posjeduje dual kameru sa širokougaonim objektivom, kao i onu od 5 MP na prednjoj strani. Ovaj telefon možda bi mogao pomoći da Nokia vrati status koji je nekada imala na tržištu telefona.

HUAWEI MATEBOOK X

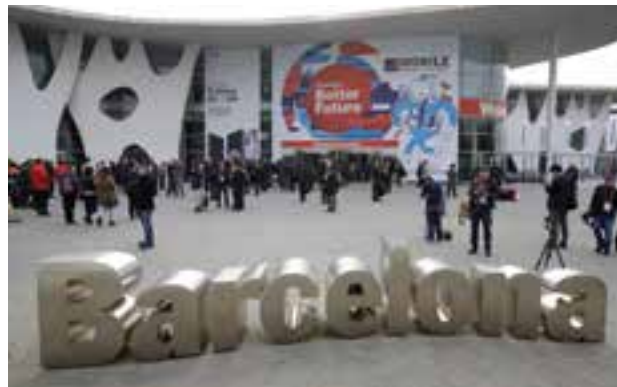
Huawei nije predstavio nove telefone, ali zato jeste novi Matebook X, prelijepo dizajniran Windows 10 laptop, koji ima veb-kameru sakrivenu u funkcijskom dugmetu na tastaturi. Zašto? Da bi stvorili prostor za prekrasan ekran od ivice do ivice, naravno. Laptop posjeduje Intel Core i5 ili i7 procesor 8. generacije, zajedno sa 16 GB RAM-a i opcijom za Nvidia GeForce MX150 grafičku karticu.

LG V30S+ THINQ

Ne očekuje se da će sljedeći vodeći telefon kompanije LG uskoro stići (barem ne do juna), tako da smo u međuvremenu dobili V30S+ ThinQ. Na stranu užasno ime, V30S+ je zapravo lijep paket za ljude koji su propustili V30. Na sve što je učinilo V30 odličnim, V30S+ dodaje još RAM-a, interne memorije, nove boje i novi „Bright Mode“ u aplikaciji za kameru, koja bi sada trebalo mnogo da pomogne kada su u pitanju fotografije slabe osvjetljenosti. Uzimajući u obzir da LG samo poboljšava već sjajan telefon, teško je požaliti se na ponuđeno.

ANDROID GO

Android Go će igrati važnu ulogu u donošenju ultraniskih troškova telefona na tržišta u razvoju, a nekoliko takvih

telefona predstavljeno je na MWC-u. Android Go je sam po sebi superlagana verzija androida, sa pojednostavljenim aplikacijama i operativnim sistemom koji nije preopterećen animacijama i drugim nepotrebnim funkcijama. Inače, telefoni su zaista superjeftini.

ZTE

ZTE je predstavio novi Blade V9, telefon srednje klase. Uređaj ima Full HD+ displej sa odnosom širine i visine 18:9, a pokreće ga Snapdragon 450 zajedno sa 2 GB RAM-a i 16 GB, 3 GB RAM-a i 32 GB ili 4 GB RAM-a i 64 GB skladišne memorije. Telefon će za sada biti dostupan u Španiji, Njemačkoj, Rusiji i Meksiku.

VIVO APEX

Ako je Nokia 8 Sirocco telefon današnjice, Vivo Apex će to postati u budućnosti. Doduše, u pitanju je samo koncept (za sada), a Vivo trenutno nema nikakvih planova za prodaju Apex-a. Jednostavno rečeno, Vivo Apex je čudesan telefon, a ekran nema nikakav okvir. Upravo zato mu odnos između ekrana i tijela iznosi preko 90%, i to sve bez neslavnog otvora za slušalicu ili kameru, kao npr. na modelu iPhone X. Više od jedne trećine 6-inčnog OLED displeja može se koristiti za otključavanje Apex-a pomoću senzora otiska prsta, a prednja kamera iskače iz gornje ivice telefona kada je poželite koristiti. Apex je očigledno budućnost pametnih telefona.

Nažalost, ovdje nemamo dovoljno prostora da vam do detalja prenesemo šta je sve predstavljeno na MWC-u, ali spomenimo i to da je Asus donio svoju Zenfon 5 seriju (koja se veoma oslanja na iPhone X dizajn), kao i da je slavni Qualcomm otkrio potpuno novu seriju procesora – Snapdragon 700 Series.

Da, tržište mobilnih telefona je upravo postalo još zanimljivije.

SVJETSKI DOGAĐAJI

WEEKEND 2018.

PREDSTAVLJA URBANI PARIZ I BERLIN

PIŠE: SANDRA STANIĆ

Kompanija m:tel će, po jedanaesti put biti dio najvećeg festivala komunikacija u regiji učešćem svojih predstavnika i kandidovanjem kampanja u takmičarskom dijelu festivala. Partneri ovogodišnjeg Weekend Media Festivala su Njemačka i Francuska čiji predavači će nas kroz panele, izložbu i muziku provesti kroz savremenu kulturu svojih najpoznatijih gradova.

Weekend Media Festival je najveći regionalni godišnji festival komunikacione industrije. Kao kompanija iz oblasti telekomunikacija, m:tel svojim učešćem na ovom festivalu prati sve aktuelne komunikacione trendove, ali i postavlja nove. Tako je 2013. godine, upravo m:tel kampanja za prepaid usluge, osvojila nagradu na ovom prestižnom festivalu komunikacija, namijenjenom direktnim i posrednim učesnicima u komunikacionoj industriji. Iako je u početku zamišljen kao mjesto susreta medija, oglašivačkih i PR agencija, te marketinških profesionalaca, zbog izuzetno velikog interesa učesnika, razvio se u pravi sajam djelatnosti komunikacija.

Sada su već počele su pripreme za 11. Weekend Media Festival koji je zakoračio u svoju drugu deceniju. Ove se godine najveći regionalni komunikacijski festival održava od 20. do 23. septembra, a svima dobro poznata lokacija, bivša tvornica duvana u Rovinju, biće u znaku urbanog Pariza i Berlina. Partneri ovogodišnjeg Weekend Media Festivala tako su Francuska i Njemačka, vodeće evropske privredne sile, ali i prestonice multikulturalnosti, umjetnika, intelektualaca i inovatora.

Tomo Ricov, direktor Weekend Media Festivala istakao je: "Pariz i Berlin uspjeli su iskoristiti svoje raznolikosti koje su ključni faktor njihove dinamičnosti i stalne obnove. Upravo nam je taj suživot naizgled nespojivih ideja poslužio kao inspiracija za ovogodišnji 11. Weekend."

Dio programa ovogodišnjeg Weekend-a biće posvećen gostima iz Njemačke i Francuske koji će zajedničkim učestvovanjem na Weekend-u predstaviti ujedinjenost i isprepletenost Evrope. Kroz predavanja i panele upoznaćete nas s najboljim marketinškim, medijskim i poslovnim praksama svojih zemalja, a u popratnom programu provešćete nas kroz savremeni Berlin i Pariz.

Izložbom i muzikom zavirićemo u život modernog bon vivant-a, pronaći pariski šarm u najsavremenijim izumima i doznati kako u Berlinu koegzistiraju pankeri i poslovnjaci, zahrđali bicikli i luksuzni njemački automobili, cijenjeni slikari i grafiteri - i svi se osjećaju dobrodošlo.

„Berlin i Pariz su oduvijek poznati kao gradovi slobode za ljude čija osobnost i način razmišljanje izlaze iz društveno zadatih okvira. Upravo takve ljude, vizionare naše industrije, trudimo se okupljati na Weekend-u. Zato nam je jako drago da su nam ove godine partneri države i gradovi koji potiču različitosti i kreativno razmišljanje. Sigurno ćemo imati šta naučiti jedni od drugih“, kazao je Nikola Vrdoljak, direktor programa Weekend Media Festivala.

Osim po konstruktivnim, a ponekad i provokativnim raspravama o trendovima u komunikacijskoj industriji, Weekend je poznat i po najboljim zabavama. I ove godine nas očekuje raznovrstan muzički program i druženja do dugo u noć.

SAMSUNG

Predstavljamo

Galaxy S9 | S9+

Kamera. Potpuno nova.

imate prijatelje!

www.mtel.ba

korisnički servis 0800 50 000

Pretplata: XXL - 1KM

 m:telin m:telimatearjanje

NASLOVI

PRIPREMILA:
JELENA RAČUNICA
ŠATARA

NA MWC-U

U BARSELONI
KRAJEM FEBRUARA

konačno je predstavljen telefon koji smo s nestrpljenjem očekivali, a sudeći po prvim reakcijama, ispunio je sva očekivanja, posebno kad su u pitanju poboljšane funkcije kamere.

YouTube

YOUTUBE

planira da uz svaki video

●
prikazuje i prigodni tekst sa Wikipedia-e i drugih veb-stranica s ciljem da suzbije lažne vijesti i teorije zavjere, najavila je glavna i odgovorna urednica ovog servisa za objavljivanje video-zapisa Suzan Vodžicki.

SAMSUNG

PREMA PISANJU
JUŽNOKOREJSKIH MEDIJA,
Samsung će tokom 2018. godine isporučiti oko

43 miliona primjeraka

Galaxy S9 i Galaxy S9+ pametnih telefona.

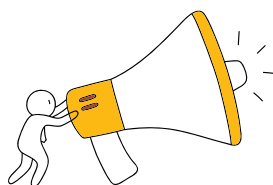

GOOGLE JE NEDAVNO OBJAVIO NOVI IZVJEŠTAJ koji se bavi oglasima, u kojem se navodi da je tokom 2017. godine zbog neprimjerenog sadržaja sa interneta uklonjeno čak 3,2 milijarde oglasa.

Nakon dva odgađanja zbog nepovoljnog vremena, kompanija genijalca Ilona Maska konačno je početkom februara uspješno lansirala raketu „FALCON HEAVY“, NA KOJOJ SE NALAZIO AUTOMOBIL TESLA ROADSTER.

CIJENE VODEĆIH KRIPTOVALUTA

nastavile su svoj pad, a procjenjuje se da je njihova vrijednost u prvim mjesecima 2018. godine pala za nevjerovatnih 60 milijardi dolara. Najpopularnijom kriptovalutom bitcoin-om u februaru se trgovalo po najnižoj cijeni od pojavljivanja.

BRENDOVI KOJIMA VJERUJEMO

Huawei P20, P20 Pro i P20 Lite

TELEFONI KOJI MIJENJAJU SVIJET

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Svijet je s nestrpljenjem čekao taj 27. mart, za koji je u Parizu planirana svjetska premijera Huawei telefona iz P serije, a čekanje se isplatilo, jer je kineska kompanija i ovoga puta ispunila, ako ne i nadmašila, očekivanja zaljubljenika u moderne tehnologije.

Sa sigurnošću se može reći da su ovo bili najiščekivaniji modeli smartfona za ovu godinu i čisto sumnjamo da će ih nešto moći nadmašiti kad su u pitanju izgled, specifikacije, ali i cijena, koja je dosta niža u odnosu na konkurentske brendove.

HUAWEI P20 PRO

Na samom startu treba reći da ovaj model telefona može da se podiči funkcijama koje trenutno nema niti jedan telefon na svijetu, a to su, na prvom mjestu, trostruka kamera i dvostruki ton koji mijenja boju u zavisnosti od toga s koje strane dolazi osvjetljenje. Ovu funkciju imali su i neki raniji modeli telefona, ali ju je Huawei doveo do savršenstva i poboljšao sofisticiranost boja tako što

je koristio neprovodni metalizovani vakuum kako bi proizveo jedinstveni završni gradijent, zbog čega ovaj telefon izgleda kao malo umjetničko djelo.

Kameru koja je ugrađena u ovaj telefon mnogi nazivaju epskim otkrićem i najboljom kamerom koja se trenutno može naći na tržištu pametnih telefona. Prije svega, oni su dodali treći objektiv na poleđini telefona koji ima osam megapiksela te optički stabilizator. Zbog trećeg objektiva ovaj telefon ima funkciju trostrukog optičkog zumiranja, kao i petostrukog hibridnog zumiranja. Huawei je napravio i tradicionalno podešavanje kombinacije podataka monohromatskih i senzora za boje, samo što senzori u ovom slučaju imaju 40 megapiksela. Ovo vam omogućava da tokom fotografisanja koristite kompletnu rezoluciju, što daje oštrije fotografije i jasnije boje.

Još jedna stavka koja će u potpunosti oduševiti sve, a posebno mlađu populaciju je AI sistem za prepoznavanje objekata koji sada, ne samo da može prepoznati da je to što želite fotografisati hrana, već će vam tačno reći koja vrsta hrane je u pitanju. Kompanija Huawei za ovu funkciju saradivala je s fotografima iz cijelog svijeta, a toliko je dovedena do savršenstva da će, kada prepozna o kojoj hrani je riječ, prema tome sama odabrati najbolji način obrade fotografije.

Specifikacije

- Ekran: 6,1 inč, AMOLED sa unaprijeđenim IPS matricama
- Čipset: Kirin 970 sa neuronskom jedinicom
- RAM: 6 GB
- Interna memorija: 128 GB
- Kamera: 40 MPx + 20 MPx + 8 MPx
- Selfi kamera: 24 MPx
- Baterija: 4.000 mAh
- Operativni sistem: Android 8.1 Oreo sa EMUI 8.1

HUAWEI P20

Nešto slabiji i manji model iz P serije ništa manje ne oduševljava, a ono što će vam na prvi pogled privući pažnju svakako je izrez ili „zub“ na gornjoj strani ekrana, oko kojeg su mišljenja podijeljena. Jedni ga obožavaju, a drugima je naprosto mrzak i nepotreban. Ispod samog ekrana nalazi se always-on senzor za otisak prsta, koji, osim za otključavanje uređaja, služi i kao kontrolna tipka koje će imati više različitih funkcija.

Huawei P20 oslanja se na zaista čvrste temelje svog prethodnika sa potpuno novom dvostrukom kamerom od 12 MPx + 20 MPx te monohromatskim sočivom, koje omogućava fotografisanje u uslovima lošeg osvjetljenja. Oba modela imaju stabilizaciju sa šest osa i napredni usporeni snimak od 960 fps, što je čak četiri puta više od standardnog, te hvata detalje koje je gotovo nemoguće vidjeti golim okom.

Kao što je bilo poznato i prije zvaničnog lansiranja, ovaj model radi na osmojezrgarnom Kirin 970 procesoru, koji je uparen sa Mali-G72MP12 grafikom. Baš kao i kod Mate serije, i kod ovih modela imamo NPU, tačnije Neural Network Processing Unit, kao glavnu okosnicu aspekta vještačke inteligencije, koja, između ostalog, poboljšava performanse samog telefona.

Specifikacije

- Ekran: 5,8 inča, AMOLED sa unaprijeđenim IPS matricama
- Čipset: Kirin 970
- RAM: 4 GB
- Interna memorija: 64 GB
- Kamera: 12 MPx + 20 MPx monohromatski senzor
- Selfi kamera: 24 MPx
- Baterija: 3.400 mAh
- Operativni sistem: Android 8.1 Oreo sa EMUI 8.1

HUAWEI P20 LITE

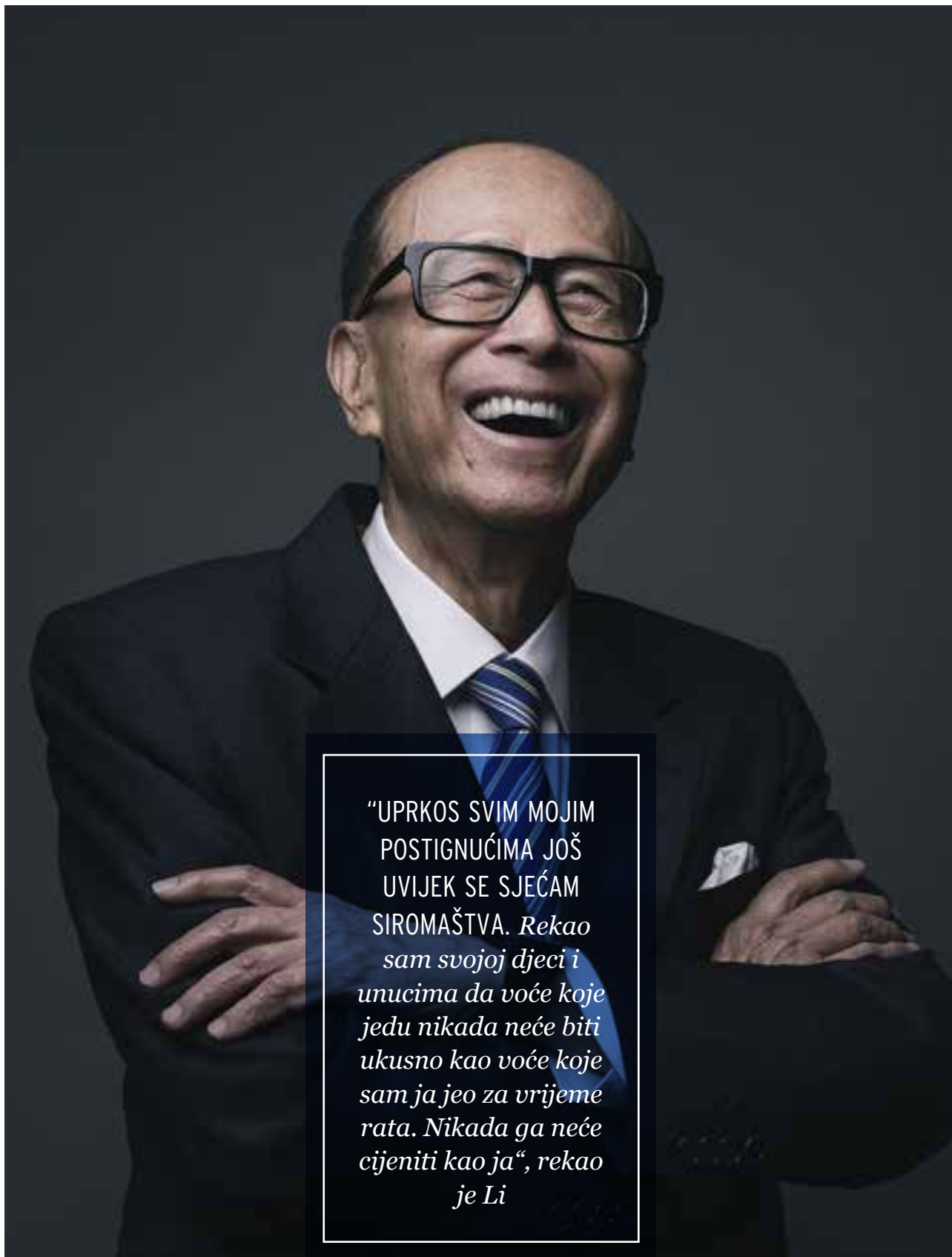
Posljednji model iz ove P serije zove se P20 Lite i predstavljen je u Kini nešto ranije od P20 i P20 Pro modela. To je prvi Huawei model koji na sebi ima The Notch, ili kontroverzni zub, koji smo nekoliko dana kasnije imali priliku da vidimo i na P20 modelu. Na poledini telefona primjetna je vertikalno postavljena dvostruka kamera, kao i skener za otisak prsta, a detalj koji posebno privlači pažnju jesu i vertikalno okrenuta slova i oznake, takođe na poledini.

Što se tiče materijala izrade i samog dizajna, može se primijetiti da je u pitanju telefon modernog izgleda upakovan u premium kombinaciju metalnog okvira i stakla sa obje strane. Kad su u pitanju specifikacije, nema mnogo razlike u odnosu na P20, osim što ovaj model pokreće Kirin 659 procesor. Razlika će se svakako najviše primijetiti kad je u pitanju kamera, jer ovaj model ima dvostruku kameru od 16 MPx + 2 MPx, a sa prednje strane dolazi iznenađenje u obliku kamere od 24 MPx. Ova prednja kamera, osim za snimanje savršenih selfija, služi i kao senzor za raspoznavanje lica.

Specifikacije

- Ekran: 5,8 inča
- Čipset: Kirin 659
- RAM: 4 GB
- Interna memorija: 64 GB
- Kamera: 12 MPx + 2 MPx monohromatski senzor
- Selfi kamera: 24 MPx
- Baterija: 3.000 mAh
- Operativni sistem: Android (8.0), Huawei Emotion UI

Uređaje iz Huawei P serije možete pronaći u ponudi kompanije m:tel po cijeni od 1KM. Za više informacija o ponudi posjetite vama najbliže m:tel prodajno mjesto, pozovite 0800 50 000 ili direktno kupujte na adresi www.mtel.ba.

“UPRKOS SVIM MOJIM
POSTIGNUĆIMA JOŠ
UVIJEK SE SJEĆAM
SIROMAŠTVA. *Rekao
sam svojoj djeci i
unucima da voće koje
jedu nikada neće biti
ukusno kao voće koje
sam ja jeo za vrijeme
rata. Nikada ga neće
cijeniti kao ja*“, rekao
je Li

PRIČA O USPJEHU

LI KA-SHING

KAKO JE FABRIČKI RADNIK POSTAO JEDAN OD NAJBOGATIJIH LJUDI NA SVIJETU

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Li Ka-Shing je trenutno jedan od najbogatijih ljudi u Aziji, ali i na svijetu. Njegov put do bogatstva bio je sve samo ne lagan, a njegova priča je toliko nevjerojatna da je se ne bi postidjeli ni najkreativniji scenaristi holivudskih sapunica.

Kada je Ka-Shing imao svega 14 godina njegov otac je umro od posljedica tuberkuloze, zbog čega je on bio primoran da napusti školu i zaposli se u lokalnoj fabrici plastike ne bi li prehranio porodicu koja je bila toliko siromašna da je Li morao prodati odjeću pokojnog oca da bi dobio novac za hranu. I dok je većina njegovih vršnjaka vrijeme provodilo u bezbrižnoj igri Li je odrađivao

martonske smjene od po 16 sati izrađujući plastične kaiševe za ručne satove.

Rođen je 1928. godine u Kini, a kad je krenuo u osnovnu školu zajedno sa porodicom je bio primoran da se preseli u Hong Kong zbog ratnih zbivanja. Nedugo nakon presejenja, njegov otac koji je radio kao direktor osnovne

škole umire zbog čega je Li primoran da se suoči sa životnim problemima sa kojima nijedan tinejdžer ne bi trebalo da se suočava.

Sa svojih 14 godina, imao je stalni posao i nosio je veliki teret izdržavanja porodice, a već sa 22. dao je otkaz da bi pokrenuo sopstvenu kompaniju koja se bavila izradom plastičnih igračkaka, ali je to ubrzo promijenjeno jer je Li čuo da je plastično cvijeće jako popularno u Italiji i zato je njegova kompanija počela da se bavi izradom plastičnog cvijeća, a kompaniju je nazvao Cheung Kong. I to je prva u nizu pametnih odluka koje su ga dovele do ogromnog bogatstva.

U isto vrijeme dok je fabrika plastičnog cvijeća napredovala Li je počeo kupovati stambene i poslovne zgrade širom Hong Konga i svu ušteđevnu trošio na nekretnine. To je bio period ozbiljnih društvenih nemira koji su obilježile pobune i bombaški napadi pristalica Maoa, pa su nekretnine bile prilično povoljne. U trenutku kada se tržište ustabililo Li je počeo ubirati plodove svojih investicija, a 1979. godine postao je prvi kineski državljanin koji je imao udio u staroj britanskoj kući Hutchinson Whampoa koja je godinama grcala u problemima. Li ih je uvjerio da mu prodaju 22% za manje od pola tržišne vrijednosti. Tokom naredne decenije Li je uspio preporoditi ovu kompaniju i proširiti svoje carstvo diljem svijeta, a danas je Hutchinson Whampoa jedna od najvrjednijih kompanija na svijetu sa godišnjim prihodima od preko 50 milijardi dolara.

Do 1987. godine Li je u potpunosti transformisao sebe od fabričkog radnika do milijardera, a iste te godine on i njegovi partneri su platili 500 miliona dolara kako bi otkupili oko polovine kompanije Husky Oil kojoj je profit padao u kontinuitetu. Kao i svaki put do tada nije mogao izabrati bolje vrijeme za ovakvu odluku jer je tada barel nafte koštao oko 10 dolara. U narednih trideset godina cijena barela nafte je rasla i do 140 dolara pa vi sami procijenite da li mu se isplatilo ili nije. Ova kompanija danas ima godišnje prihode od 25 milijardi dolara, a Li-jev udio se procjenjuje na osam milijardi.

Tokom svog poslovnog života Li je ulagao u razne grane industrije od nekretnina preko lučkog saobraćaja pa sve do električne energije i mobilnih telefona. Dokle ide njegova pronicljivost govori i podatak da je 2007. godine odlučio uložiti čak 120 miliona dolara u tada jedva poznatu društvenu mrežu Facebook. Nemojte zaboraviti da je Facebook u to vrijeme bio gotovo neprofitabilan, a danas njegov udio u Facebook-u iznosi 0,8% što je pretvoreno u dolare oko 900 miliona. Pored Facebook-a ulagao je i u Skypu, eBay i mnoge druge.

Iako je dosta novca uložio u moderne tehnologije i dalje ne odustaje od tradicionalnijih vrsta ulaganja. U šta god pogledate, Li Ka-Shing već ima svoje prste u tome.

Sa svojih 86 godina, Li je prilično vitlana, često igra golf, a do ručka prelista gotovo svu, vodeću svjetsku štampu od prve do zadnje strane. Svako jutro se budi u pet ujutro, a još uvijek živi u kući koju je kupio prije 50 godina. Veoma je sramežljiv kad su u pitanju javni nastupi, ali o njegovom poslovnom uspjehu zna cijeli svijet. Ima dvojicu sinova Victor-a i Richard-a, a dobio ih je u braku sa suprugom koja je umrla od srčanog udara 1990. godine. Li se nakon toga nije ponovno ženio.

Danas je dječak koji je napustio školu sa 14 godina da bi se zaposlio u fabrici ne bi li prehranio porodicu 18-a najbogatija osoba na svijetu čija se imovina procjenjuje na 30 milijardi dolara. Pa vi sad recite da ova priča nije dovoljno dobra da bude pretvorena u holivudski film?

TESTIRAMO

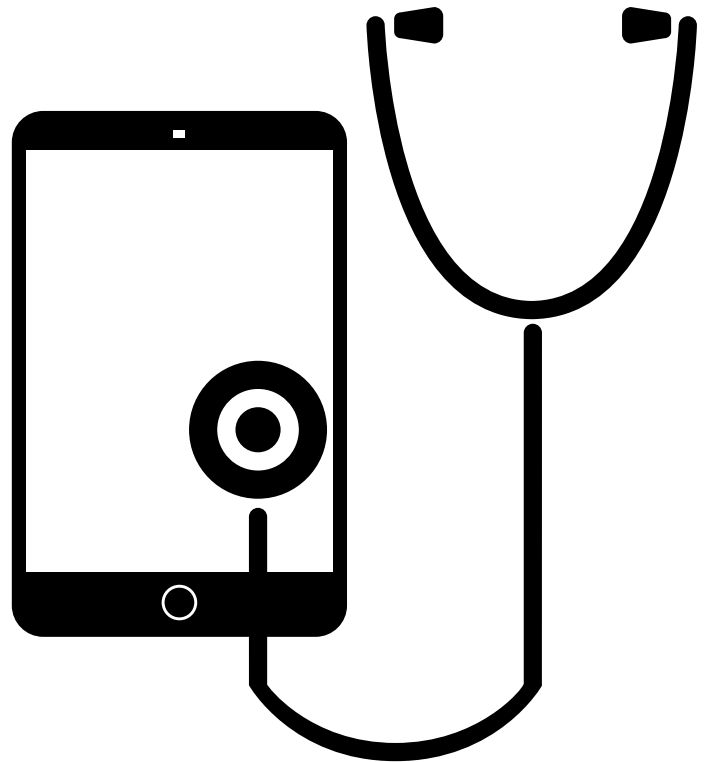
SAMSUNG GALAXY A8

NAJBOLJI MEĐU JEDNAKIMA

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

Sredinom decembra prošle godine, kompanija Samsung Electronics lansirala je Galaxy A8 (2018) telefon, taman da nam zagolica maštu do lansiranja Galaxy S9 i S9 Plus telefona, koji su svečano predstavljani na MWC-u u Barceloni. Ovaj telefon od samog starta predstavljan je kao najbolji telefon srednjeg cjenovnog ranga koji se trenutno može naći na tržištu, a kako vrijeme prolazi, on tu svoju poziciju sve jače i jače drži.

Kao gotovo svaki Samsung-ov telefon do sada, i ovaj se može pohvaliti sjajnom kamerom, a tu su i beskonačni ekran te ergonomski dizajn, koji zaista lijepo stoji u ruci, a oslanja se na iskustva koja su naslijeđena iz dizajna telefona premijum kategorije. Pored svih dodatnih funkcija koje ima, Galaxy A8 u jednoj rečenici može se okarakterisati kao elegantan, praktičan i veoma jednostavan za upotrebu, posebno kad su u pitanju svakodnevne potrebe korisnika, što je u krajnjoj liniji i najvažnije.

DIZAJN

Kad je u pitanju sam izgled, ako imate baš precizno oko, možda i primijetite neke sličnosti sa Galaxy S8 modelom, iako A8 nema isti beskonačni displej kao njegov skuplji brat. Okviri telefona su relativno tanki, a dimenzije su mu

149,2 x 70,6 x 8,4 milimetra. U kombinaciji sa zaobljenim zadnjim rubovima, Galaxy A8 zaista lijepo stoji u ruci i ne daje osjećaj težine.

Staklo, koje se nalazi sa prednje i zadnje strane, te metalni okvir telefonu zaista daju vrhunski izgled.

Na desnoj strani uređaja nalazi se dugme za paljenje i gašenje, a na lijevoj tipke za pojačavanje i utišavanje zvuka, oba tastera postavljena su na dobro osmišljenim mjestima, zbog čega su jednostavni za korištenje. Senzor za otisak prsta kod A8 nalazi se ispod kamere, što je mnogo bolje nego pored samog sočiva, kako je to ranije bio slučaj. Iako se o tome mnogo spekulisalo, Samsung je kod ovog modela zadržao priključak za slušalice, koji se nalazi pored USB-C priključka

KAMERA

Kao što smo već naglasili, i ovaj Samsung-ov model ima kameru pomoću koje korisnici mogu snimiti jasne i veoma oštre fotografije, jer posjeduje 16 megapiksela te otvor blende od čak f/1.7. Ono što je posebno jeste dvostruka prednja kamera za nesvakidašnje iskustvo snimanja selfija od 16 MPx + 8 MPx, otvora blende f/1.9. Dvostruka, prednja kamera napravljena je od dvije potpuno odvojene kamere, tako da korisnik može da se odluči za jednu ili

drugu u zavisnosti od toga kakav tačno selfi želi. Može da bira između opcije krupnog plana sa mutnom pozadinom ili portreta sa jasnom i bistrom pozadinom. Pored ovih sjajnih funkcija, tu je i opcija naprednog fokusiranja u stvarnom vremenu, koja se zove Live Focus, a pomaže da se prije snimanja fotografije namjesti Bokeh efekat kako bi se dobile fotografije visokog kvaliteta.

Prednost kamere ovog modela jeste i to što pomoću nje možete snimiti odlične fotografije, bez obzira na vremenske uslove, doba dana ili osvjetljenje, a ona ima i svoju zabavnu stranu. Naime, u ovaj uređaj integrisani su zabavni stikeri koje možete lijepiti na vaše fotografije, a postoji i poseban mod za fotografisanje hrane Food Mode, koji će zasigurno oduševiti vjerne korisnike Instagrama.

I kao da sve ovo nije dovoljno, Samsung A8 sadrži i posebnu stabilizaciju videa digitalne slike VDis, zbog koje će drhtavi snimci postati prošlost. Isto tako, opcija hyperlapse omogućava vam da snimate video-snimke koji prikazuju protok vremena.

EKRAN

Beskonačni ekran ovog telefona je full HD Super AMOLED, veličine 5,6 inča, rezolucije 1.080 x 2.220 piksela. S obzirom na to da nema jednako zaobljene uglove kao S8,

ipak koristi istu Display tehnologiju za očuvanje okvira. Slika na ekranu je jasna, boje su žive i oštre.

Kad je u pitanju igranje igrice na telefonu, kao i gledanje video-zapisa, Samsung A8 definitivno podiže letvicu standarda na viši nivo. Ekran je beskonačan u razmjeri od 15:5:9, što omogućava gledanje snimaka preko cijelog ekrana, a ugođaj je zaista neopisiv. Pored toga, ergonomski zakrivljeno staklo, kako s prednje tako i sa zadnje strane, posebno unapređuje ovaj ekran.

PROCESOR, OPERATIVNI SISTEM I BATERIJA

Samsung Galaxy A8 dolazi sa octa-core Exynos 7885 čipsetom i 4 GB RAM-a, što daje sasvim pristojnu snagu pod poklopcem. Kad je u pitanju navigacija, otvaranje više taskova i aplikacija odjednom, slobodno možemo reći da su performanse sasvim zadovoljavajuće za uređaj ovog cjenovnog ranga.

Kad je u pitanju operativni sistem, telefon funkcioniše na Android 7.1.1 Nougat verziji, što nije posljednja verzija androida, ali prema nekim najavama, i ovaj model bi uskoro mogao dobiti nadogradnju na Oreo 8 verziju.

Što se tiče baterije, tu je sasvim razumna veličina od 3.000 mAh, što je isto kao kod Galaxy S8 modela, i na to ne bi trebalo da bude nikakve zamjerke.

Galaxy A8 (2018) otporan je na prašinu i vodu prema standardu IP68, što znači da može da se odupre atmosferskim uticajima, uključujući kišu, prašinu, pijesak pa čak i ljudski znoj, što ga čini sjajnim telefonom za sve one koji su aktivni i stalno su u pokretu. Kapacitet memorije možete proširiti pomoću microSD kartice do 256 GB. Ovo je prvi uređaj A serije koji podržava Samsung Gear VR.

~~~~~

*Ovaj telefon se može naći
u ponudi m:tel-a. Za više
informacija pozovite 0800 50 000
ili posjetite stranicu www.mtel.ba.*

~~~~~

SOCIAL SPACE

SELFIE ZA POČETNIKE, ALI I ZA ONE KOJI TO NISU

PRIPREMILA: TIJANA TEGELTIJA

Postoje li pravila pristojnosti prilikom fotografisanja

U današnjoj digitalnoj eri, lična fotografija iliti selfi, postala je imperativ društvenih mreža poput Instagram-a i Facebook-a. Selfi vlada među mladim, ali i starijim generacijama. Ja lično imam sjajan selfi sa mojom bakom u dobro poznatom stilu duck face.

No, šalu na stranu, selfi fotografije jesu zabavan način da se izrazite, ali postoje situacije kada to nimalo nije zabavno, tj. kada to prelazi granicu ukusa i pristojnosti.

Svi mi volimo da dijelimo slike kada posjetimo neka nova mjesta ili promijenimo frizuru (nabolje), ali ono što nas u zadnje vrijeme zabrinjava je činjenica da se neki zaista neprihvatljivi selfiji prave na mjestima i u situacijama gdje im zaista nije mjesto.

Ima li u vašoj kolekciji selfija onih zbog kojih ste požalili što ste ih objavili ili su se ispostavili neprikladnim?

Društvene mreže su nekad dobar način da podijelite vaš život sa prijateljima i rodbinom, ali ponekad se desi da se ode zaista predaleko. Zato, evo malog vodiča za neke od nejneprikladnijih selfi mjesta i povoda:

1. SPROVODI/SAHRANE/ GROBLJA

Ne znamo u kom trenutku je postalo društveno prihvatljivo da u selfi pozadini uključimo groblje ili kovčeg sa cvijećem, ali ovakvo ponašanje na društvenim mrežama je prosto devijantno.

Molimo vas da definitivno zaključimo - ni pod kojim okolnostima nemojte praviti selfi na groblju. Vjerujte, izopačeno će djelovati, kako članovima vaše porodice, tako i vašim prijateljima na društvenim mrežama. Nismo sigurni u namjeru slikanja selfija dok stojite na groblju, ali to je zapravo nepoštovanje. Ova vrsta selfija je vjerovatno na vrhu liste neprijemljenih mjesta za selfi.

2. U VOŽNJI

Ne mogu vam opisati koliko ljudi koje pratim na Instagram-u prave selfije dok voze. Neki od njih voze i djecu u automobilu, upravo za vrijeme fotografisanja. Posebno su alarmantni selfiji gdje je u jednoj ruci kafa za

ponijeti, a u drugoj telefon. Ko onda vozi? Dakle, nećemo ni objašnjavati moguće posljedice fotografisanja dok vozite, pa ćemo samo reći da je toliko slobodnog vremena za selfi kada sigurno parkirate auto i ugasiš motor. Selfi dok vozite ne samo da ugrožava vašu bezbjednost, nego i bezbjednost ostalih učesnika u saobraćaju.

3. NESREĆE

Ako ste vi ili neko u vašoj blizini povrijeđeni, nikako nije ni vrijeme ni mjesto da pravite selfi fotografiju. Vjerovali ili ne, neki ljudi su napravili brojne selfije na mjestima automobilskih nesreća. Neki od njih su slikali selfije ispred uništenih domova u požarima ili sličnim katastrofama. Zamislite samo, nečiji dom iza vas gori ili se srušio, a vaša prva reakcija je namještanje smješka za selfi. Jednostavno, niti je pristojno, a još manje bezbjedno mjesto za takve fotografije. Uostalom, u tim trenucima mnogo je važnijih stvari - da pomognemo ako je potrebno... Tragični trenuci i nesreće nikako nisu prikladni za selfi...

4. ISMIJAVANJE OSOBE U POZADINI

Da li ste vidjeli selfije sa nekim drugim osobama u pozadini, gdje je cijela svrha selfija da se ismijava ta osoba u pozadini? To je smiješno samo ako osoba iz kadra zna da je fotografisana. Vidali smo selfije sa nekim čudno obučanim osobama, beskućnicima, pa čak i polugolim

ljudima u pozadini. To nije fer prema drugoj osobi i zapravo je vrsta maltretiranja, naročito ako selfi objavite na društvenim mrežama. Uvjerite se da ste jedini subjekt svog selfija.

5. KAD POPIJETE KOJU VIŠE (ČITAJ - „PIJANI“ SELFI)

Brojni su članci i priče koji povezuju selfije iz noćnih izlazaka, kada ljudi popiju koju čašicu više, a koji su osvanuli na društvenim mrežama, i poslate aplikacije za zaposlenje. Kada aplicirate za posao, niko ne zna hoće li vas ljudi potražiti na Facebook-u ili Instagram-u. Neki od njih su dobili odbijenicu upravo zbog nedoličnih „pijanih“

DOBAR SELFİ

Iako smo uvjereni da su naši korisnici pristojni i učtivi selfi fotografi, neka vam se neka od ovih stavki ipak nađe, i držimo se provjerenih prizora koji nikog ne mogu da uvrijede (duck face-a, frizura, putovanja, palme, koktela...) i prigodnih situacija za fotografisanje koje mogu izazvati samo lijepa osjećanja kod vaših pravih i onlajn prijatelja.

selfija na društvenim mrežama. U tim situacijama kada oslabi samokontrola ili trezvenost, bolje je izbjeći selfije i druge fotografije, jer nikad ne znamo kada će nas stići moguća i nepotrebna neprijatnost. Uostalom, zar društvene mreže ne služe da se prikažemo savršenima, bez mana.

6. NAGI ILI DJELIMIČNO NAGI

U suštini, ako je bilo koji dio vašeg tijela otkriven na način da bi bilo nedolično tako ući u npr. vaš omiljeni restoran ili kafić, to znači da je sigurno nedolično i za selfi fotografiju. Mnogi ljudi (u ovom slučaju žene) često vole na plaži da uživaju u toplesu i pokazuju koliko su slobodni i zavodljivi, ali ono o čemu često ne razmišljaju je to da takav selfi, koji završi na društvenim mrežama, nerijetko završi kružeći na brojnim drugim sajtovima koji vas mogu dovesti u neprijatnu situaciju. Zato, uvijek „nabacite“ nešto odjeće kad se slikate za društvene mreže.

7. NA POSLU

Osim ako ne radite u zabavnom parku, onda vaše radno mjesto sigurno nikom nije zanimljivo, pa nema potrebe da slikate i objavljujete na društvenim mrežama vašu kancelariju ili druge prostorije. Većina kompanija ima i interna pravila bezbjednosti i čuvanju informacija, a

tu pripada i prostor i oprema, pa prema tome, selfi u kancelarijama i objave na društvenim mrežama u većini slučajeva ne može donijeti ništa korisno i dobro. Uvijek imate pauzu za neki lijep selfi na suncu dok šetate po užinu.

8. U BLIZINI DJECE/BEJBI SELFI

Djeca na selfijima mogu biti očaravajuće slatka. Ipak, djecu u pozadini selfija, dok odrasli rade naizgled smiješne stvari, možete napraviti akterima nedolične i ružne slike. Nekoliko mudrih savjeta kada se radi o djeci - budite pitomi, pristojni i nježni. Vjerujte, niko od vaših Instagram follower-a neće misliti da je slatko to što ste objavili selfi sa bebom u naručju dok se na bebinom licu očito vidi da joj ne prija „hvatanje dobrog ugla“. Dodatni savjet, ma koliko nečija djeca bila medena, nemojte praviti selfije sa djecom bez saglasnosti njihovih roditelja.

9. SPOMENICI ŽRTVAMA

Kada poštujemo žrtvu koju su drugi ljudi dali kako bismo mi i buduće generacije imali budućnost, onda je zaista nedolično i neprihvatljivo narcisoidno dokazivanje putem selfija napravljenih ispred pomenutih spomenika i objavljivanje toga na društvenim mreže. Bilo koji spomenik žrtvama ili stradanjima treba poštovati i ne

treba krasti pažnju od onih koji su tu pažnju i priznanje zaslužili svojim životima.

10. OPASNE I MANJE OPASNE ŽIVOTINJE

Ma koliko vam djeluje kao sjajna ideja za selfi fotografisanje sa egzotičnom ili prosto opasnom životinjom, izbjegavajte takvu vrstu poduhvata, posebno ako su životinje sklone da ujedu, gurnu ili ogrebu.

Odlazak u zoološki vrt je uvijek sjajna porodična aktivnost, pogotovo zato što djeci drži pažnju satima. Ipak, koncept držanja životinja iza rešetaka postoji s razlogom, ali to ne znači da određen broj selfija sa životinjama iza rešetaka nije završio neslavno.

11. SVUDA GDJE POSTOJI RIZIK DA SE POVRIJEDITE ILI UGROZITE SVOJU BEZBJEDNOST

Italijanski tinejdžer nedavno je smrtno nastradao prilikom pada u provaliju duboku 60 metara nakon što je pokušao da napravi selfi na ivici stijene s koje se pruža pogled na panoramu grada Taranta. U Rusiji je 17-godišnji dječak nastradao od strujnog udara iz istog razloga praveći selfi na mostu iznad željezničke pruge, a u SAD-u je žena smrtno nastradala u sudaru s kamionom dok je pokušavala da napravi selfi u vožnji i objavi ga na društvenoj mreži. Dakle, kao i u svakodnevnom životu, nemojte da radite bilo šta, pa i fotografisanje sebe, ukoliko na bilo koji način možete dovesti sebe ili druge u neposrednu opasnost.

12. OPERACIONA SALA/BOLNICA

Ne morate biti pravni eksperti da znate da selfi u bolničkoj sobi ili za vrijeme operativnog zahvata sigurno narušava neki zakon ili etički kodeks. Svjedoci smo selfija napravljenih za vrijeme operacija, porođaja ili posjeta bolesniku. Ovo nisu samo situacije u kojima je degutantno praviti fotografije, nego su i zakonom zabranjene i mogu kao posljedicu imati neku tužbu koja će vam pokucati na vrata.

13. TOALET

Ne znamo otkud želja i potreba da se bilo šta radi s kamerom u toaletu. No, brojni su primjeri selfija, kako u privatnim tako i u javnim toaletima. Znamo šta se radi u toaletu, a pogotovo je veoma nepristojno da vaš selfi uključuje i aktere koji su tu došli samo da obave svoj „posao“. Nepristojno je i degutantno. Dakle, toaleti i selfiji - ne!

14. U ŠKOLI/NA FAKULTETU

Već smo napisali da za sve postoji vrijeme, pa tako selfi za vrijeme časa ili predavanja nikako nije dobra ideja. Prije svega, postoji velika vjerovatnoća da će vas predavač primijetiti i izbaciti sa časa ili predavanja, a sa druge strane, tu ste da nešto naučite i saslušate, tako da selfi za vrijeme bilo koje vrste predavanja nikako nije aktivnost koja priliči učenicima i studentima koji poštuju instituciju i svoje predavače.

15. POZORIŠTE, KONCERT KLASIČNE MUZIKE, U TOKU IZVOĐENJA...

Ako ste već došli na kulturnu manifestaciju/priredbu, a ne na koncert ili festival gdje se skače, pjeva i pleše, onda se podsjetimo jednostavnih pravila o kulturi o kojima su nas učili kad smo bili mali. U pozorištu se bude tih, ne šuška se, ne jede se, ne žvače se žvaka, a danas dodajmo - ne pravi se selfi. Došli ste da uvažite umjetnika i izvođača pa je u redu napraviti fotografiju prije početka ili na samom početku (jednu-dvije fotografije samih izvođača), ali namještatati selfi poze dok je iza vas umjetnik ili glumac, zaista nije pristojno.

Dakle, selfi na kulturnim manifestacijama i priredbama - ne. „Klasična“ fotografija sa glumcima, pjevačima, umjetnicima prije ili nakon izvođenja - da.

16. TERETANA

Sjajna je prilika da napravite selfi u teretani kao dokaz da idete ka svom cilju - top formi za plažu. Ono što je neprihvatljivo je ismijavanje drugih ljudi koji su oko vas, i u kadru. Ovo se posebno odnosi na punije i pretile ljude koji su tu takođe sa sjajnim ciljem koji je za pohvalu, nikako za ismijavanje. Selfi koji pokazuje pretilu osobu koja se bori sa tegovima i spravama dok se vi smijete je nepristojan i čini vas lošom osobom. Uostalom, došli ste da vježbate kako biste bili zadovoljni svojim izgledom, pa se slikajte do mile volje nakon što napustite teretanu.

17. SELFI SA SLUŽBENIM LICEM

Ne znamo da li je uopšte potrebno obraditi ovu situaciju, ali ako vam ova ludost ikada padne na pamet, da vam na vrijeme kažemo jedno veliko NE. Na portalima postoji članak o mladiću kojeg je zaustavio saobraćajni policajac, a koji je napravio srećni selfi dok je policajac pisao kaznu. Posljedice nije potrebno navoditi. Još ako datoj situaciji dodamo da je mladić bio iz grupe „pijani selfi“, epilog ovog selfi pokušaja nikako nije bio sjajan. Dakle, službena lica ni u kojoj situaciji nemojte uvrštavati u pozadinu vašeg selfija!

SOCIAL SPACE

” Snapchat

Društvena mreža Snapchat odlučila je da uvede neke nove, zabavne opcije da bi svim korisnicima uljepšala vrijeme koje provode koristeći ovu mrežu. Najnoviji apdejt donosi mnogo novih fontova, ali i mogućnost aktivacije „ne uznemiravaj“ moda. Ova društvena mreža od samog starta distancirala se od prebukiranog tržišta kad su u pitanju messenger-i te se fokusirala na kratkotrajni multimedijalni sadržaj, koji je mnogo kreativniji i zaigraniji od ostalih messenger aplikacija.

” Twitter

Kompanija Twitter priprema novo, poboljšano dugme za bookmark, koje će korisnici moći koristiti da sačuvaju tvitove kako bi ih čitali kasnije. Ova vijest objavljena je, gdje drugdje nego na Twitter-u, a objavio ju je Jesar Shah, koji je rekao da se na ovoj novoj funkciji već uveliko radi.

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

” Facebook

Facebook ove godine planira lansiranje samostalnog uređaja za video-časkanje. O njegovom fizičkom izgledu zasad se veoma malo zna, ali šuška se da će dosta ličiti na Amazon-ovog virtuelnog pomoćnika Alexa-u. Ono što se sigurno zna jeste da će se zvati Portal. Na dizajnu Portal-a radila je Facebook-ova tajna razvojna filijala Building 8. Ovaj uređaj trebalo bi korisnicima da olakša video-časkanje.

” Instagram

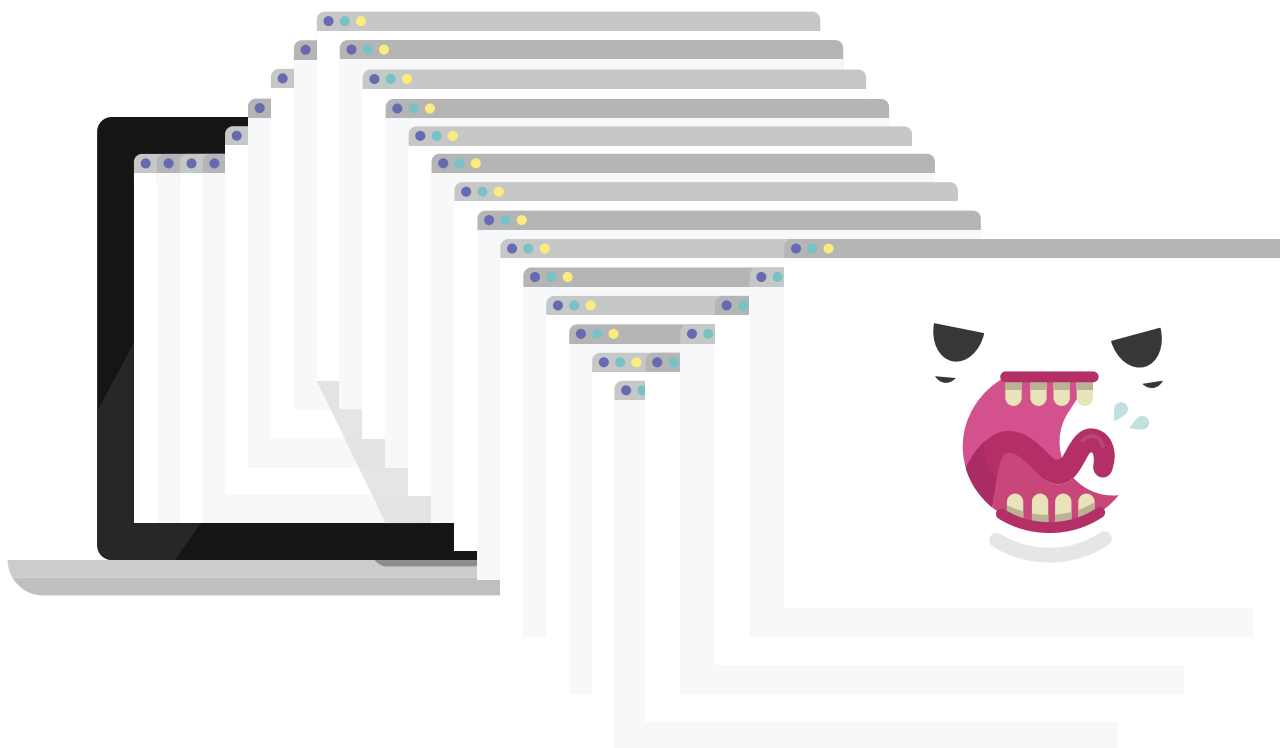
Trenutno se na društvenoj mreži Instagram testira opcija da svaki korisnik dobije notifikaciju kad neko napravi screenshot njegove priče, popularnog story-ja. Korisnici koji su uključeni u testiranje ove nove opcije svaki put kad naprave screenshot, dobiće upozorenje da će osoba čiji post su uslikali, kada to sljedeći put urade, dobiti obavještenje.

” Vero

Internet ima novu društvenu mrežu o kojoj svi pričaju, a zove se Vero. Vero je aplikacija za dijeljenje fotografija koja je svjetlo dana ugledala još 2015, ali tek nedavno je naprasno postala popularna. Prije nekoliko sedmica na App Store-u bila je toliko loše rangirana da nije bila ni među prvih 1.500 najpopularnijih aplikacija, a onda je odjednom, u 24 sata, pola miliona korisnika skinulo upravo Vero na svoje mobilne telefone i to su samo podaci za iOS u Americi. Da li je to Instagram dobio konkurenciju?

MREŽA

TEHNOLOGIJOM PROTIV „OTROVNIH“ KOMENTARA

PIŠE: DARKO BAJIĆ

„Postoji jedna fina linija između slobode govora i govora mržnje. Sloboda govora podstiče raspravu, dok govor mržnje podstiče nasilje.“ Njuton Li

Govor mržnje na internetu nije problem od juče, prisutan je od samih početaka digitalnog doba, ali u doba društvenih medija taj negativni trend raste eksponencijalno. Kako bi se podstakla diskusija, razni veb-portali i društveni mediji, pored zaduženih moderatora, uvode i tzv. crne liste ključnih riječi kojima pokušavaju ograničiti negativne komentare. Takve mjere daju ograničene rezultate, pa su zbog toga i neki poznati veb-sajtovi, poput IMDB-a (filmske onlajn baze podataka), posjetiocima ukinuli mogućnost pisanja komentara.

Cyber mržnja, kao i govor mržnje na internetu, imaju posljedice na društvo u cjelini i, da bi bili obuzdani, potrebni su novi pristupi. Facebook, Twitter, YouTube i Microsoft su 2016. godine sa Evropskom komisijom potpisali regionalni kodeks ponašanja, koji ih obavezuje da u roku od 24 časa ispitaju većinu sadržaja označenog kao govor mržnje i da takve postove uklone u tom vremenskom okviru. Kodeks ponašanja je instrument za sprovođenje postojećeg zakona u Evropi protiv rasizma i ksenofobije, a nezakonit govor mržnje u Evropi definisan je kao govor mržnje koji ima potencijal da podstakne nasilje.

Kao dodatni vid borbe protiv cyberbullying-a, njemačka vlada uvela je i velike finansijske kazne kompanijama za neuklanjanje govora mržnje sa društvenih medija. U skladu s tim, Facebook je zaposlio dodatnih 1.200 radnika kako bi što efikasnije obradili izvještaje i uklonili negativne sadržaje.

Ovakvi zakoni nisu savršeni i potrebno je vrijeme da bi se došlo do željenog efekta te da bi bile izbjegnute negativne posljedice po pravo na slobodu govora, ali u suštini predstavljaju snažan odgovor države na cyberbullying.

Kako bi ovi zakoni bili sprovodivi, potrebno je da se zna koliko je sadržaja označenog kao govor mržnje objavljeno na određenom društvenom mediju, a koliko je tog sadržaja uklonjeno. Da bi se u tome uspelo, neizostavna je upotreba vještačke inteligencije. U želji da pomogne vlasnicima društvenih medija i da bi umanjio uticaj uvredljivih i zlonamjernih komentara na internetu, Google je prošle godine, u saradnji sa Jigsaw-om lansirao Perspective, besplatni alat zasnovan na vještačkoj inteligenciji.

Perspective koristi mašinsko učenje i u rangu od 0 do 100 sa datim primjerima, korisnik sam može da procijeni do koje se granice žustrine i ljutnje komentari mogu tolerisati. Niži broj se odnosi na komentare s manjom

dozom negativnosti, koji se donekle mogu pripisati žaru rasprave, a veći broj se odnosi na lične uvrede i visoko izraženu netoleranciju.

Perspective se može koristiti na više načina, nudeći čitaocima informaciju o nivou „otrovnosti“ njihovih komentara do toga da čitaoci filtriraju konverzaciju prema izabranom nivou negativnosti, tj. ako je izabrana nulta tolerancija, svi zlonamjerni komentari biće sakriveni.

Kompanija Jigsaw tvrdi da njihova vještačka inteligencija može bolje procijeniti uvredljivost nekog komentara od bilo koje crne liste ključnih riječi i brže od bilo kojeg čovjeka. Perspective algoritam je treniran primjerima stotinama hiljada negativnih komentara da bi brzo prepoznao i procijenio slične na internetu. Razvoj ovog softvera podržali su i veliki mediji, kao što su The New York Times, The Guardian, The Economist i Wikipedia.

Jedan interesantan koncept primijenila je agencija Possible sa partnerskom kompanijom Spreadfast, specijalizovanom za razvoj marketinškog softvera na društvenim mrežama. U želji da uspore širenje govora mržnje na internetu, pokrenuli su kampanju WeCounterHate, koja bilježi „otrovne“ poruke objavljene na Twitter-u. Kada specijalizovani softver otkrije sporni tvit, #WeCounterHate pošalje poruku autoru u kojem kaže da je njegov tvit sa govorom mržnje registrovan i da će za svaki retvit biti uplaćena donacija neprofitnim organizacijama koje se bore protiv mržnje. Rezultat je premašio njihova očekivanja i statistički oko 20% kontaktiranih negativnih influensera obriše originalni tvit, dok se dalje širenje smanjilo za preko 50%.

Održavanje pristojnog vida komunikacije na internetu nije lagan posao, ali takođe, važno je da postoji mogućnost razmjene mišljenja o aktuelnim pitanjima. Nove tehnologije, ideje i razvoj vještačke inteligencije daju nadu da će se govor mržnje sve teže probijati i da će postajati sve tiši.

BRENDOLOGIJA

Komunikacija i manipulacija

(u medijima, a i šire)

Manipulacija u komunikaciji je u posljednje vrijeme postala gotovo nezaobilazan element izgradnje brenda pa ne bi bilo zgoreg da malo sistematizujemo različite tehnike manipulacije kako bismo ih lakše savladali i kvalitetnije primjenjivali u praksi. Osnov za ovaj tekst je sistematizacija Noama Čomskog, zato što je on dao, po mom mišljenju, najbolji opis interpersonalne manipulacije (koji može, a ne mora uvijek da bude vezan za medije).

PIŠE: LJUBICA JEROTIJEVIĆ

PREUSMJERAVANJE PAŽNJE

Ovaj metod je jednostavan i zbog toga potpuno savršen - pažnju javnosti preusmjerite sa važnih problema na nevažne. Javnost se pretrpava nebitnim informacijama, da ljudi ne bi razmišljali i da se ne bi posvetili onome što je očigledno, a što želimo da sakrijemo. (Naš odličan termin za to je zamajavanje).

STVARANJE PROBLEMA

Jedan od popularnijih načina za medijsku (i ne samo medijsku manipulaciju). U slučaju da treba donijeti neku nepopularnu mjeru ili rješenje loše po većinu, kreira se problem koji neminovno, kao jedino rješenje, ima nepopularnu mjeru - na primer, vještački stvorite nestašicu da biste nametnuli drastično povećanje cijena.

POSTUPNE PROMJENE

Ovaj metod mnogo liči na kuvanje žabe - temperatura u loncu se lagano povećava i žaba se skuva, a da ništa nije primijetila. Da bi javnost pristala na neku neprihvatljivu mjeru, promjena se uvodi postepeno, „na kašičicu“, mjesecima i godinama. Mjere, koje bi izazvale otpor ukoliko bi se izvele naglo, sprovode se taktikom malih koraka.

BUĐENJE EMOCIJA

Jedno od najmoćnijih oruđa manipulacije, dobro poznato svima nama koji se bavimo brendovima - koristi se za ometanje razumnog rasuđivanja. Upotrebom emotivnog reagovanja omogućava se pristup nesvjesnom, pa je moguće sugerisati ideje, želje, bojazni ili prinudu, ili izazvati određeno ponašanje.

ZLOUPOTREBA ZNANJA

Brz razvoj nauke posljednjih 50 godina učinio je nemogućim da običan čovjek ne bude bar minimalno informisan o mnogim sferama života. Sa druge strane, sve je više ljudi koji se ne obrazuju, jer je industrija zabave sve intenzivnija, a što manje znamo, lakše nas je izmanipulisati. Dostignuća raznovrsnih nauka, kao i izmišljene informacije koriste se za manipulaciju i ovo je jedan od najčešćih mehanizama u našem poslu.

DOMINACIJA AUTORITETA

Ovo je jedan od naših osnovnih alata: Bez obzira na to da li je autoritet pravi ili izmišljen „Svi mi vrlo dobro znamo...“ i bez obzira na to da li je kompetentan za datu oblast ili ne, ljudi rado slijede osobu ili predstavu o osobi

kojoj misle da mogu da vjeruju i kojoj se dive. Ovaj vid manipulacije jednako je koristan u okviru široke ili stručne javnosti, među mladima ili starima, među obrazovanima, kao i onima koji to nisu. Različiti su samo autoriteti koji nam se više ili manje dopadaju.

RECIPROCITET

Sušтина ove vrste manipulacije je jedno od baznih pravila ljubavnosti: Ako ja učinim nešto za tebe, i ti ćeš učiniti nešto za mene. Na ovoj vrsti manipulacije zasnivaju se sve oglašivačke metode „besplatnih malih poklona“ ili „besplatnih“ uzoraka.

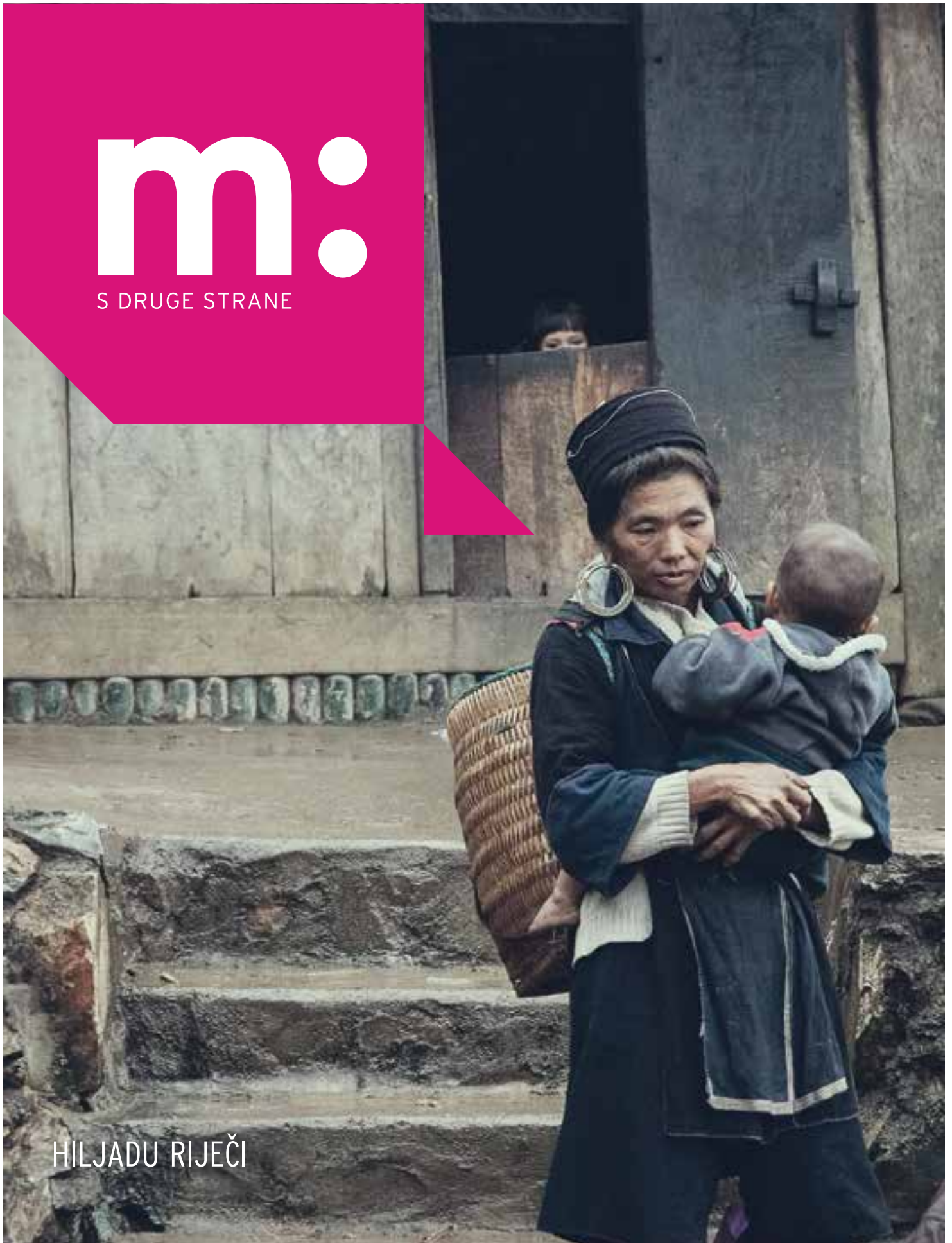
KONFORMIZAM

Manipulacija koju u poslu često koristimo i s kojom se većina nas osjeća udobno. Rijetko razmišljamo o tome koliko predrasuda stičemo, jer nam je udobnije da ne mislimo i da se ne suprotstavljamo. Ovu vrstu manipulacije ostavila sam za kraj, jer mislim da smo svi mi koji se bavimo ovim poslom vremenom postali pravi eksperti konformizma.

Lažna obećanja su toliko uobičajena u našem poslu da se često rade istraživanje na temu šta ljudi žele i čemu se raduju u određenim društvenim grupama, ili uzrastima ili profesijama, pa se onda kreiraju brendovi i rade kampanje koje im upravo to i obećavaju.

m:

S DRUGE STRANE

HILJADU RIJEČI

U DOBROM DRUŠTVU

„SMART OFFICE“

KONCEPT RADNOG PROSTORA BUDUĆNOSTI

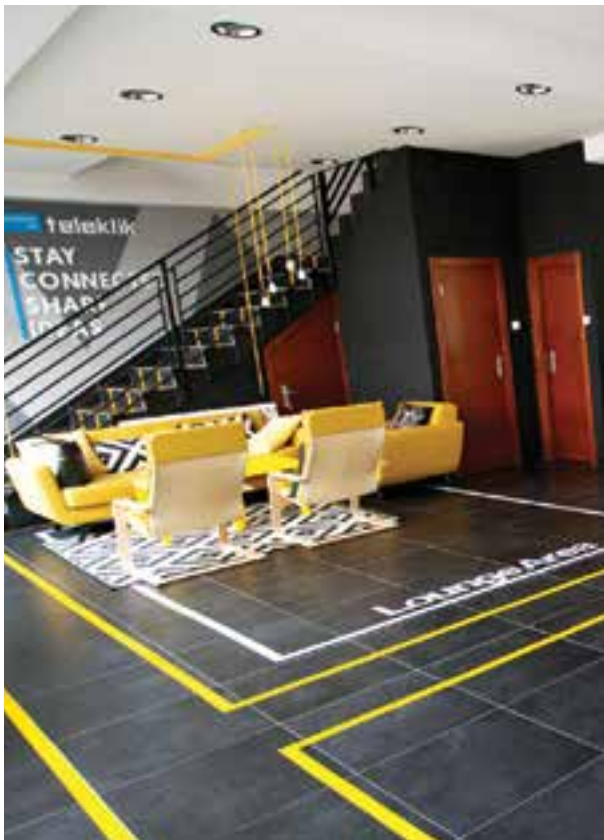

RAZGOVARALA: STAŠA NIKODINOVIĆ

Mnogobrojna istraživanja trendova na radnom tržištu pokazala su da će standardni koncept poslovanja koji radnika vezuje za jedno mjesto i precizno definisano radno vrijeme vrlo brzo postati stvar prošlosti.

Brzi razvoj tehnologije i skoro svakodnevne inovacije u raznim poljima diktiraju i način na koji se razvija radno tržište, ali i sistem rada. Prosječan radnik evoluirao je u skladu s vremenom u kojem živimo i mogućnostima koje se pružaju, pa tako mladi ljudi više nemaju potrebu da budu vezani samo za jednu firmu ili jednu vrstu djelatnosti. Freelance je postao jedan vrlo popularan oblik rada i životni stil mladih kreativaca, a mjesta gdje se okupljaju ljudi koji su odlučili da sami kreiraju svoje radno vrijeme i organizuju obaveze često su coworking prostori. To su radna mjesta gdje se okupljaju nezavisni profesionalci iz raznih branši, koji tako imaju priliku da rade na sopstvenim projektima i istovremeno razmjenjuju svoja iskustva. Ovaj koncept odavno je zaživio u stranim zemljama, a od 2016. godine i u Banjaluci u vidu „Smart Office“-a, koji je nakon godinu dana postojanja osvojio prvu nagradu u sklopu projekta „Mali biznis, velike priče“

kompanije m:tel. Portparol ovog banjalučkog coworking prostora Vanja Babić otkrio nam je s kojim izazovima se osnivački tim suočavao od samog početka, koji su to projekti obilježili prvu radnu godinu i kakvi su planovi za 2018. godinu.

Coworking koncept rada odavno je popularan u inostranstvu, a tokom posljednjih godina zaživio je i na našim prostorima. Kako se rodila ideja za pokretanje „Smart Office“-a u Banjaluci? Ideja pokretanja „Smart Office“-a javila se kao jedina logična opcija koja bi, u isto vrijeme, zadovoljila želju grupe prijatelja da različite poslove kojima se bave rade na jednom mjestu, i rezultate analize tržišta koju smo proveli i koja nam je jasno nagovijestila da će, u bliskoj budućnosti, Banjaluka i Bosna i Hercegovina doživjeti znatan porast broja mladih koji će se baviti freelance poslovima.

Šta su, po vašem mišljenju, najveće prednosti coworking koncepta? Kako se pokazao u praksi? Prednosti rada u zajednici koncipiranoj na principima coworking-a su brojne, i sve više velikih kompanija to počinje uviđati, te modifikovati svoju kulturu rada prema ovom modelu. Sloboda u organizaciji radnog vremena, nedostatak direktne konkurencije i pritiska prisutnog u tradicionalnim

kompanijama, mogućnost upoznavanja pojedinaca sa vještinama komplementarnim vašima te stvaranje potencijalnih saradnji s njima, edukacija i širenje vidika, upoznavanje sa trendovima u biznisu i digitalnom svijetu - samo su neke od njih. Najveća je, svakako, osjećaj pripadnosti zajednici, koji u potpunosti može promijeniti način na koji gledamo na svakodnevne obaveze i dati nam vjetar u leđa svakog dana.

Kakvoj vrsti ljudi najviše odgovara coworking? Ko se najčešće prijavljuje da radi u „Smart Office“-u? Teško je definisati jedinstven profil članova naše zajednice, i to je zaista dobro. Korisnici naših usluga su nezavisni umjetnici, arhitekte, dizajneri, programeri, marketing stručnjaci, data naučnici, projekt menadžeri, koordinatori i mnogi drugi. Upravo šarolikost zajednice čini je ljepšim i inspirativnijim okruženjem.

S kojim izazovima ste se suočili prilikom pokretanja „Smart Office“-a? Kakva je bila reakcije domaće publike na ovakav sistem rada? Izazova je bilo mnogo, a tu su i danas. Prije svega, neupućenost domaće javnosti u sam princip funkcionisanja coworking zajednica, njihove funkcije i značaj za budućnost razvoja lokalne zajednice. Tu najtežu barijeru donekle smo

prešli, i to zahvaljujući, kako sopstvenim, tako i naporima sličnih organizacija koje danas djeluju u našem gradu.

Osvojili ste prvu nagradu u sklopu projekta „Mali biznis, velike priče“, za koji ste se prijavili svojim tekstom „Coworking: Year One“. Koliko vam je značilo učešće u ovom projektu i šta mislite koliko su značajni projekti ove vrste u Bosni i Hercegovini? Učešće i prvo mjesto koje smo osvojili od ogromnog su značaja za budućnost naše kompanije, jer mladi biznisi još teško dolaze do riječi i medijskog prostora. Projekti ovakve vrste apsolutno su neophodni u našoj državi, jer broj mladih koji se odlučuju na ovakve korake u budućnosti će samo rasti.

Kakva je startup scena u Bosni i Hercegovini? Smatrate li da se radi o načinu poslovanja koji ima dobar potencijal na našem tržištu? U poređenju sa zemljama okruženja, startup scena kod nas i dalje je tek u fazi nastanka. No, uzimajući u obzir interes mladih za poslovima iz ovog spektra, koji nezadrživo raste, teško je očekivati da ćemo još dugo kaskati za regionom i Evropom. Startup scena sa sobom nosi ogroman potencijal za revitalizaciju domaće privrede, i bilo bi logično da uskoro ta činjenica bude prepoznata i priznata.

„Smart Office“ organizuje razne seminare i predavanja tokom godine. Kakvi su vaši planovi za 2018. godinu? Imate li već u najavi neka zanimljiva dešavanja? Planovi za ovu godinu uključuju programsko organizovanje događaja edukativnog tipa, i to na osnovu principa zadovoljenja potreba i nedostataka koje uvidimo u kritičnoj masi okupljenoj oko ideja inovativnog načina poslovanja i startup scene. Dakle, svaki događaj imaće za cilj da utoli žeđ za znanjem i pokrije tačno one teme koje su potrebne da bi se ideje slične našoj rađale i razvijale. Sve najave i dešavanja moći ćete pratiti na našim kanalima na društvenim mrežama.

Često se smatra da je prva godina presudna za svaki startup, a vi ste nedavno proslavili svoju prvu godišnjicu. Kakve su emocije i utisci tim povodom? Da li ste zadovoljni do sada postignutim? Emocije i utiske povodom našeg prvog rođendana, bar donekle, uspjeli smo sabrati i sažeti u tekst „Coworking: Year One“, koji možete pročitati na blogu sajta „Smart Office“-a. Vrlo je teško, skoro nemoguće, opisati sve kroz šta smo prošli od prvog dana do sada, ali sigurno je da nam činjenica da smo tu gdje jesmo daje vjetar u leđa, otvara vidike i povećava apetite.

Kako će, prema vašem mišljenju, izgledati idealno radno mjesto budućnosti? Da li će opstati standardni kancelarijski koncept ili će trendovi sve više kretati prema coworking-u? Nesumnjivo, razvoj informacionih tehnologija sa sobom će da donese, i već donosi, velike promjene u shvatanju kulture rada. Sve

više uvidamo koliko su okruženje i atmosfera u kojoj se radi bitni za efikasnost biznisa i opšte zadovoljstvo i dobrobit na duge staze. Velike kompanije već su to prepoznale i njihov koncept rada potvrđuje da je coworking neminovna budućnost.

Za kraj, imate li neku poruku za mlade ljude koji su tek zakoračili u poslovni svijet i imaju želju da pokrenu sopstveni biznis? Uz nadu da ne izgleda pretenciozno, citiraćemo sami sebe:

„Živite sa ljudima. Razgovarajte, pitajte, tražite i nudite. Prkosno idite protiv negativnih brojki, negativnih vijesti i negativne energije koja nam jede duh. I požurite! Čeka nas cijeli svijet.“

U DOBROM DRUŠTVU

MLADI LJUDI KOJI SU SE POKAZALI KAO NAJUSPJEŠNIJI U KREIRANJU APLIKACIJA

PIŠE: VESNA DRAKULIĆ

Kompanija m:tel ove godine pružila je priliku učenicima srednjih škola u Bosni i Hercegovini koji vole programiranje da pokažu šta znaju i da kreiraju mobilne aplikacije za android ili iOS. Pobjednici m:tel app takmičenja dolaze iz srednjih škola u Istočnom Sarajevu, Mostaru, Prijedoru i Doboju, a svi oni osvojili su pametne mobilne telefone i dijele jednu od pet ravnopravnih nagrada.

Na takmičenju „Regionalni app izazov“, održanom u februaru 2018. godine, žiri je zbog ujednačenosti u kvalitetu odlučio da prvo mjesto podijele autori dvije aplikacije. Jedan od pobjednika je i tim „RB Dev“ iz JU „28. juni“ Istočno Sarajevo, koji je za svoju aplikaciju Move Fit prethodno nagrađen i na m:tel app takmičenju. Drugi pobjednik regionalnog takmičenja za izradu aplikacija za mobilne uređaje je tim „LeVel“ iz Gimnazije „Bora Stanković“ iz Niša, čiji su članovi napravili aplikaciju Solve & Share. Autori ove dvije aplikacije oputovaće na svjetsku konferenciju IDTechEx Show u Berlinu.

Ko su mladi ljudi iz BiH koji su dobili najviše ocjene stručnog žirija iz kompanije m:tel, kako su došli na ideju da razviju svoje aplikacije i kakvi su im planovi za budućnost, saznaćete čitanjem redova koji slijede. Pored toga što su

svi osvojili nagrade na m:tel app takmičenju, zajedničko im je i to što žele i u budućnosti da se bave programiranjem i razvijaju nove aplikacije. Sigurno je da nas još mnogo dobrih i korisnih softvera očekuje od ovih mladih ljudi.

Dušan Radulović,

JU Elektrotehnička škola Prijedor - aplikacija Magistrala

Glavna svrha Dušanove aplikacije Magistrala je lakše pronalaženje dijelova računara na veb-sajtu www.olx.ba. Ovaj softver automatski pronalazi ponude na sajtu za traženu kategoriju, isključujući polovne dijelove za računar, te ih sortira uzlazno po cijeni. Trenutno je moguće pretraživati nekoliko kategorija, a Dušan naglašava da se uvijek mogu dodati još neke. Korisnici će moći izabrati rang cijena u okviru kojeg žele da traže artikle. Kada ih nađu, mogu se vratiti na početni ekran, gdje se ti artikli i naznače. Na istom mjestu se taj artikal može otvoriti i u veb-čitaču.

Sama ideja za ovu aplikaciju Dušanu je sinula u trenutku kada je sa drugarima u školi tražio dijelove za računar. Tada je odlučio da pokuša napraviti taj softver i da ga, uz profesoričinu pomoć, prijavi na m:tel app takmičenje. Nekoliko njegovih prijatelja isprobalo je aplikaciju Magistrala i bili su zadovoljni, što je Dušanu definitivno odličan vjetar u leđa za neke buduće projekte.

„Želim da nastavim da programiram u budućnosti, jer mislim da je to zanimljivo i kreativno“, izjavio je Dušan.

Ema Vučina, Filip Rogić i Nikola Alexander Philip

- tim FEN, Gimnazija Mostar, za aplikaciju Smart Study

Troje gimnazijalaca iz Mostara zajedničkim trudom i radom razvilo je aplikaciju Smart Study, namijenjenu učenicima srednjih škola. Cilj ovog softvera je optimiziranje procesa učenja i organizacije školskih obaveza. Svjesni toga da su učenici preopterećeni velikim brojem predmeta i mnogim vannastavnim aktivnostima, članovi tima FEN odlučili su da im olakšaju dane. Uz pomoć ove mobilne aplikacije korisnici mogu planirati svoje vrijeme za učenje, pripremu za ispite znanja te konstantno voditi računa o svom uspjehu.

Kako bi softver bio što korisniji, Ema, Filip i Nikola razgovarali su sa svojim kolegama i istraživali njihove potrebe i želje. Nakon što su kreirali aplikaciju Smart Study, zamolili su svoje drugare da je isprobaju. Reakcije

su bile pozitivne i njih troje su složni u odluci da i u budućnosti nastave razvijanje softvera.

„Pojedini članovi našeg tima već rade na aplikacijama za širu upotrebu, za koje ćete u bližoj budućnosti sigurno saznati“, otkrili su Ema, Filip i Nikola.

Siniša Milošević, Leonardo Močević i Stefan Tjanić

- „M Soft“ tim, JU „28. juni“ Istočno Sarajevo, za aplikaciju m:fun

Osnovna svrha aplikacije m:fun, koju su razvili članovi tima „M Soft“ jeste da korisnicima pojednostavi pristup m:tel uslugama i informacijama o istim. Željeli su da pomognu korisnicima m:tel usluga koji se ne snalaze sa naprednijim opcijama poput podjele dopune, poziva prijatelja i drugih te je tako nastao ovaj softver.

Siniša je radio na pisanju programa i izradi grafičkog dizajna, Leo je bio istraživač, a Stefan je radio na testiranju rješenja. Njihovi drugari u školi isprobali su aplikaciju m:fun i definitivno žele da je koriste i ubuduće, što je ova tri srednjoškolca inspirisalo da nastave svoj rad.

„Razvijanje aplikacija je nešto što nas interesuje i ostaćemo na tom putu i dalje“, izjavili su Siniša, Leonardo i Stefan.

Radmilo Borovina i Rade Bjelica

- tim „RB Dev“, JU „28. juni“ Istočno Sarajevo, za aplikaciju Move Fit

Iz srednje škole JU „28. juni“ iz Istočnog Sarajeva još jedan tim je dobio nagradu kompanije m:tel na app takmičenju. U pitanju je tim RB Dev, koji čine Radmilo Borovina i Rade Bjelica. Glavna svrha njihovog softvera Move Fit jeste da korisniku prikaže podatke o kretanju. Interfejs je moderan i lagan za korištenje, nudi prikaz podataka o kretanju i potrošenim kalorijama uz interaktivni prikaz mapa. Takođe, ima mogućnost prikazivanja vremenskih uslova na trenutnoj lokaciji, kao i istoriju prijašnjih sesija.

Radmilo i Rade su tokom saradnje sa mentorom Draganom Vlačićem dobili ideju za ovu aplikaciju. Željeli su da koriste savremene interfejse Google Maps API i Yahoo Weather API, te da se na osnovu njih kreira aplikacija koja će korisnicima treninge učiniti zanimljivijim i lakšim za statističko praćenje. Obojica su učestvovali u procesu izrade aplikacije, počevši s analizom potreba i modelovanjem, a zatim i svim ostalim. Nisu pravljen

stroge podjele aktivnosti, ali je uglavnom Radmilo bio glavni programer tokom izrade aplikacije, dok je Rade bio zadužen za dizajn, prevode i testiranje.

Svi učenici koji su isprobali aplikaciju Move Fit veoma su zadovoljni, a neki od njih imali su i nekoliko prijedloga za unapređenje ovog softvera.

„Poslije završene srednje škole planiram nastaviti sa studijama i posvetiti se razvoju aplikacija i informacionih sistema. Ova oblast nam je veoma interesantna, tako da vjerujemo da ćemo spojiti zadovoljstvo i korist“, izjavili su Radmilo i Rade.

Aleksandar i Bojan Dolić - tim „Electronic Code“, JU Saobraćajna i elektro škola Doboj, za aplikaciju Pozivni brojevi

Koliko puta vam se desilo da treba da nazovete nekoga ko živi u drugoj državi, ali niste sigurni da znate tačan pozivni broj? Upravo taj problem rješava aplikacija Pozivni brojevi, koju su razvili Aleksandar i Bojan Dolić. Njih dvojica dobili su telefonski poziv iz zemlje čiji pozivni broj im nije bio poznat i tada su riješili da naprave ovaj softver. Njegova osnovna svrha je da korisnicima omogući jednostavno pretraživanje pozivnih brojeva država radi lakše komunikacije.

Aleksandar je radio na cjelokupnom dizajnu softvera, a Bojan je programirao kompletnu aplikaciju. Reakcije njihovih školskih drugara bile su odlične i obojica su riješeni u tome da programiranje bude njihova budućnost.

„Cilj nam je da osnujemo vlastitu firmu, koja bi se bavila proizvodnjom igrica i aplikacija“, otkrili su Aleksandar i Bojan.

~~~~~

Na takmičenju „Regionalni app izazov“, održanom u februaru 2018. godine, žiri je zbog ujednačenosti u kvalitetu odlučio da prvo mjesto podijele autori dvije aplikacije. Jedan od pobjednika je i tim „RB Dev“ iz JU „28. juni“ Istočno Sarajevo, koji je za svoju aplikacijom Move Fit prethodno nagrađen i na m:tel app takmičenju. Drugi pobjednik regionalnog takmičenja za izradu aplikacija za mobilne uređaje je tim „LeVel“ iz Gimnazije „Bora Stanković“ iz Niša, čiji su članovi napravili aplikaciju Solve & Share. Autori ove dvije aplikacije, otputovali su na nagradno putovanje, svjetsku konferenciju IDTechEx Show u Berlinu.

~~~~~

htc Desire 12

Ekran - 5,5 inča, HD+ (720 x 1440), IPS LCD
Memorija - 3 GB RAM, 32 GB interna memorija + microSD slot
Procesor - Quad-core, 64-bit
Glavna kamera - 13 MP, LED blic, HDR, 1080p video
Prednja kamera - 5 MP, 720p video
Baterija - 2730 mAh

HILJADU RIJEČI

FOTO-APARAT KAO NAJBOLJI PRIJATELJ

DRAGANA RANKOVIĆ

Cilj mi je uvijekvečiti prirodne izraze ljudskih lica u različitim kulturama

PIŠE: VESNA DRAKULIĆ

Najljepše priče na svijetu mogu da se ispričaju bez mnogo riječi. Fotografkinju Draganu Ranković oduvijek su zanimali ljudi, njihovi životi, staništa i kulture. Od samog početka najviše se fokusirala na portrete i oslikavanje čovjekovog života kroz njegovo okruženje.

Rođena je u Švedskoj, njeni roditelji porijeklom su iz Srbije, živjela je u Americi, a danas je na Malti. Vjeruje da ju je upravo to što je odrastala u multikulturalnom društvu ohrabrilo da fotografiše sve što je zanima.

„Fotografske vještine su nešto što se uči i vremenom razvija. Nikad se nisam plašila da istražujem, učim i dovedem samu sebe u nepoznate situacije. Ljubav i podrška moje majke su me ohrabрили da ustrajem u tome“, kaže Dragana Ranković.

Foto-aparat je prvi put uzela u ruke 1996. godine. Napravila je nekoliko crno-bijelih fotografija Njujorka i odmah je znala da je to nešto o čemu želi više da nauči. U želji da istražuje svijet, dvije godine je potpuno sama putovala po Aziji. Iako danas na to gleda kao na jedan od najsrećnijih perioda svog života, Dragana priznaje da je bilo pomalo zastrašujuće krenuti na tako dug put samo sa ruksakom na leđima. No, upravo joj je to putovanje pomoglo da se oslobodi svojih strahova.

„Nikad se nisam osjećala usamljenom zato što sam stalno uz sebe imala svoj foto-aparat. On je bio moj prijatelj, sredstvo uz pomoć kojeg sam prilazila svemu i ono zbog čega sam išla od jedne zemlje do druge kako bih napravila još dobrih fotografija. Mislim da me najviše impresionirala Indija. Ta zemlja me dirnula i duhovno i emotivno, i kasnije sam je ponovo posjetila“, kaže Dragana Ranković.

Svoj stil fotografisanja opisuje kao dokumentarni i najviše voli da slika uz prirodno svjetlo. Ističe da se ljudi mnogo razlikuju od jedne zemlje do druge i trudi se da svojim objektivom uvijekvečiti prirodne izraze njihovih lica. Sada putuje samo jednom godišnje i većinu fotografija stvara upravo na Malti. U čaroliji njenih slika možete da uživete na veb-stranici www.draganarankovic.com.

MONDO PIŠE

„WE ARE DEVELOPERS“: STIV VOZNIAK STIŽE U KOMŠILUK!

Konvencija „We Are Developers“ biće održana sredinom maja u Beču, četvrti put. Zvijezda skupa biće, svakako, Stiv Vozniak, saosnivač kompanije Apple.

Riječ je o najvećoj konferenciji za programere u Evropi, koja je pokrenuta 2015. godine, s ciljem da globalne tech kompanije spoji sa programerima u Evropi. Prve godine konvenciju je posjetilo 350 ljudi. Godinu kasnije broj je porastao na 600, zatim na 4.000, a ove godine u austrijskoj prijestonici, od 15. do 18. maja, očekuje se 8.000 posjetilaca.

Glavni partneri ovog događaja su velike kompanije, među kojima su Microsoft i IBM, a jednako je impresivna i lista gostiju. U Beč stiže Stiv Vozniak, jedan od osnivača kompanije Apple, Andreas M. Antinopoulos, stručnjak za kriptovalute, Endži Džons (Twitter), Džozef Siroš (Microsoft), ali i brojni dizajneri, gejmeri i ostali selebritiji iz struke.

ŠTA JE OSNIVAČ GOOGLE-A NAUČIO OD NIKOLE TESLE?

Plakao je nad sudbinom srpskog naučnika i odlučio da radi sve isto - samo suprotno!

Leri Pejdž, jedan od osnivača Google-a, rekao je da mu je Nikola Tesla bio uzor, ali da je baš zbog toga odlučio da ne slijedi primjer velikog naučnika.

Pejdž se prisjeća da je, kada je imao 12 godina, čitao biografiju Nikole Tesle i plakao.

„Jer taj genijalan čovjek, koji je osmislio skoro sve na temu električne struje što koristimo danas, umro je u siromaštvu, okružen golubovima. Iskoristili su ga svi koji su mogli da ga iskoriste, jer je razmišljao isključivo o nauci, a ne i o biznisu. Tesla je veoma tužna priča“, misli on.

Osnivač internet giganta i jedne od najmoćnijih svjetskih kompanija misli da je Tesla mogao da postigne mnogo više, samo da je imao više resursa.

„A imao je i teškoće sa komercijalizacijom stvari koje je pravio, vjerovatno više nego što je trebalo. Mislim da je to bila dobra lekcija. Nisam htio samo da izumim stvari, htio sam da učinim i svijet boljim, a da bi čovjek uspio u tome, mora učiniti više od samog pravljenja inovacija“, ispovijedio se Leri Pejdž, o čemu više možete pročitati u knjizi „In The Plex: How Google Thinks, Works, and Shapes Our Lives“, autora Stivena Levija.

Leri Pejdž navodi da je nakon čitanja biografije srpskog naučnika odlučio da nikada ne dozvoli da prođe kao

on. A Tesla je, kao što znamo, umro siromašan u sobi njujorškog hotela.

„Kada smo pravili Google, vodila me želja da pomognem cijelom svijetu, ali sam istovremeno bio veoma oprezan i od prvog dana razmišljao kako će ta firma da zarađuje novac i ostvaruje profit, a ne samo da pomaže ljudima besplatno. Nikola Tesla je moj heroj, ali realnost je da u praksi treba biti Edison“, objasnio je Leri Pejdž.

PET NOVIH ANDROID APLIKACIJA KOJE MORATE PROBATI

Aplikacije su stvorene da vam živote učine zabavnijim, ali i da ih olakšaju. Mi smo pronašli pet takvih aplikacija, koje će vam zaista biti od koristi i obavezno ih isprobajte.

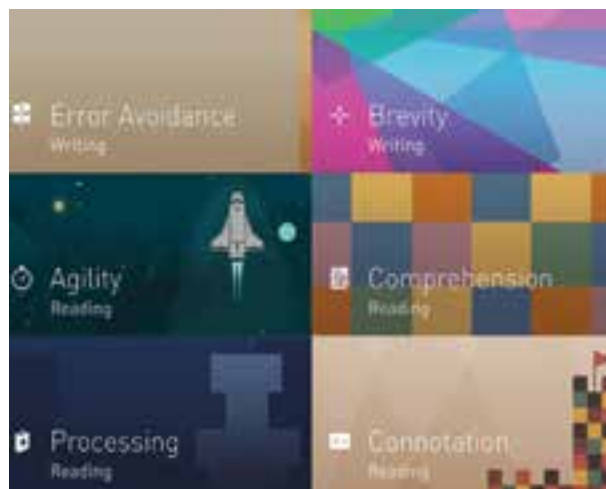

LINGVIST

Ovo je aplikacija pomoću koje ćete brzo naučiti neki strani jezik i to na potpuno nekonvencionalan način, jer ima sposobnost da se prilagodi korisniku. Tačnije, način na koji vi najbrže učite će odrediti rad same aplikacije. Dizajnirana je tako da pomoću nje naučite strani jezik i to ono što je vama iz tog jezika najpotrebnije. Trenutno je dostupna na francuskom, španskom, njemačkom, ruskom i estonskom jeziku.

U SCANNER

Aplikacija kao stvorena za posao, školu ili bilo koju drugu situaciju u kojoj morate brzo snimiti određene informacije. Može biti veoma korisna kada satima sjedite, slušate neku prezentaciju ili predavanje pa su vam potrebni samo kratki dijelovi koji će vam pomoći da sve zapamtite. U stvari, možete je koristiti u bilo kojoj situaciji, jednostavno uperite telefon u bilo šta što želite snimiti, a aplikacija će automatski ispraviti fotografiju i editovati je.

ELEVATE - BRAIN TRAINING

Ovo je aplikacija koja je već neko vrijeme prilično popularna, samo je sada dobila novo ažuriranje sa mnoštvom novih opcija i mogućnosti. Dizajnirana je da bi korisnicima pomogla da poboljšaju produktivnost i izgrade samopouzdanje.

JOURNEY

Ovo je jedan vid modernog dnevnika, to je mjesto gdje treba da zapisujete sve svoje uspomene da vas prate gdje god se nalazite. Početna strana izgleda veoma dobro, a možete je dijeliti putem nekoliko platformi, kao što su Google Drive i Facebook. Ako se slučajno plašite da bi neko mogao čitati vaš virtualni dnevnik, budite bez brige, jer aplikaciju možete zaključati PIN-om ili otiskom prsta.

RAVE

Ovo je aplikacija dizajnirana da bi povezala korisnike sa zaljubljenicima u istu ili sličnu muziku, filmove, emisije. Gdje god se nalazite na svijetu, putem ove aplikacije možete gledati filmove na Netflix-u, klipove na YouTube-u te slušati muziku. Isto tako, u sklopu aplikacije možete se dopisivati i razgovarati sa drugim korisnicima.

SEE FASTER

#SEEMORE

 /HuaweimobileRS

HUAWEI P20

U SARADNJI SA

U ROMINGU

Venečija

GRAD U KOJEM SE
TREBA IZGUBITI

PIŠE: SONJA SAVIĆ

Najčešći savjet koji putnici dobijaju jeste da ne idu na turistički najpoznatija mjesta. Razlog za to je veoma jednostavan - ukoliko neku destinaciju ne posjećuje mnogo ljudi, nema toliko gužve i cijene su niže. Ovo je istinito, a sam savjet je veoma dobar.

Međutim, u nekim slučajevima to pada u vodu. Zašto? Zato što neki gradovi koji spadaju u turistički najposjećenije, u kojima su najveće gužve, a ponekad i paprene cijene, jednostavno zaslužuju da budu posjećeni. Venecija je jedna od njih.

Venecija je glavni grad italijanske istoimene pokrajine u regiji Veneto. Popisom iz 2004. godine u njoj je zabilježeno oko 60.000 stanovnika. Poznata je po kanalima, gondolama i bogatoj historiji. Zapamćena je kao nezavisni grad koji je bio središte Mletačke republike. Nosila je nazive Dominantna, Presvijetla, Kraljica Jadrana, Grad mostova i Grad svjetlosti. Često i sa razlogom je smatrana najljepšim gradom na svijetu.

Nalazi se na 117 manjih ostrva u močvarnoj Venecijanskoj laguni u Venecijanskom zalivu, te broji oko 150 kanala i preko 400 mostova.

Sigurno je da Veneciji ne treba veći uvod od ovoga, ako je i ovoliki potreban, ali historijske činjenice neće vam objasniti zašto treba da je posjetite, iako mogu doprinijeti znatijelji. Neće vas natjerati ni da se gužvate u moru turista koji je posjećuju svakodnevno, bez obzira na to da li je turistička sezona ili ne.

Lista razloga zbog kojih treba da posjetite ovaj grad je duga, ali možda i najznačajnija stavka na tom spisku je duh koji on posjeduje. Dok hodate njegovim ulicama, gotovo možete vidjeti ljude koji su ga kroz historiju nastanjivali. Raskošne i manje raskošne haljine djevojaka i žena koje su prelazile njegove mostove, uz samo malo mašte, mogu se vidjeti i danas. Duhovi stražara koji patroliraju uskim ulicama su i dalje tu. Historija je vidljiva na svakom koraku i predivna je.

Što se tiče istraživanja i plana posjete gradu, najbolji savjet jeste da sebi ostavite što više slobodnog vremena. Jedino mjesto koje morate vidjeti je Trg Svetog Marka, a njega ćete vidjeti sigurno, jer je na samom ulazu u grad. Kada se upoznate sa trgom, dozvolite sebi nešto što vam vjerovatno niko ne bi preporučio, a to je da se izgubite. Šetajte ulicama koje vam se sviđaju i ne brinite se mnogo

koliko se udaljavate od trga, jer na svakom ćošku imate putokaze koji vas usmjeravaju nazad na početnu poziciju. Venecija je možda jedini grad na svijetu u kojem možete sebi da dozvolite potpunu slobodu da se izgubite i bilo bi fenomenalno da to iskoristite.

Još jedan savjet je da pratite vremensku prognozu, jer vremenske prilike mnogo utiču na doživljaj. Iako je Venecija lijepa i pod tmurnim nebom, neuporedivo je ljepša tokom sunčanog dana. Ovo jeste slučaj sa bilo kojom destinacijom koju posjetite, ali za Veneciju je to veoma izraženo.

Ukoliko ste neko ko voli da kupuje suvenire, nemojte ih kupovati na prvom mjestu na koje naiđete. Uđite u više prodavnica, raspitajte se za cijene i slobodno tražite povoljnije. Ovo je mjesto gdje su cijene suvenira drastično različite u dvije suvenirnice koje se nalaze jedna naspram druge. Cijene znaju varirati i po deset evra, što je značajna razlika, a najosjetnija je pri kupovini tradicionalnih stvari poput venecijanskih maski ili murano stakla. Još jedna stvar koju morate imati na umu jeste da je većina tih tričarija uvezena iz Kine i rijetko gdje ćete naći ručno urađene maske ili pravo muransko staklo, te ukoliko ih i nađete, znajte da će cijene biti paprene, ali nemojte ni na sekund pomisliti da vam visina cijene garantuje da se radi o originalnom predmetu.

Kada ogladnite, neće vam biti problem da pronađete ugodno mjesto za objed, jer ugostitelji mnogo paze na

enterijer i izgled hrane koja se nalazi u izlozima, dok je odabir hrane rulet. Tako će vam neko reći da je pica koju je pojeo u Veneciji sve ono što očekujete od italijanske pice, dok će vam drugi reći da se klonite ovog jela. Kao i sa suvenirima, najbolja opcija jeste da prošetate, izvidite situaciju i sjednete negdje na sreću. Kada su cijene u pitanju, za piće, kao i za hranu, najpametnije vam je da izbjegavate lokale koji su najbliži Trgu Svetog Marka, jer neki od njih imaju ono što bi se moglo nazvati taksom na sjedenje, tj. na početnu cijenu pića ili hrane (koja sama po sebi nije niska), naplatiće vam i to što ste zauzeli mjesto u kafiću. Dalje od ovog trga ova praksa iščezava.

Od konkretnih mjesta koja bi trebalo da posjetite, a da ne spominjem i to što su idealna za fotografisanje, tu su Most uzdaha, most Rialto, koji se proteže preko najvećeg kanala (Canal Grande), Bazilika Svetog Marka i Crkva Santa Marija dela Salute, te knjižara na vodi „Libreria Acqua Alta“, u kojoj se prodaju stare i nove knjige, gramofonske ploče i stripovi. Ukoliko ste ljubitelj mačaka, ovdje ćete sresti uhranjene i pitome mačke koje vrijeme provode uveseljavajući posjetioce knjižare.

Sumirajući sve, nema konkretnog mjesta u Veneciji koje morate da posjetite, iako se neka izdvajaju kao turistički najposjećenija. Ovaj grad je u cijelosti atrakcija i ukoliko se odlučite da ga posjetite, već ste na dobrom putu, a ako vas bude pratila nesreća da je u danima vašeg boravka u Veneciji loše vrijeme, dočekajte ga spremni sa kabanicom, kvalitetnom obućom i dobrim raspoloženjem.

TALENTI

MILOŠ KOS

KADETSKI REPREZENTATIVAC
RS I BIH U RUKOMETU

PIŠE: JELENA PRALICA

Sa nepunih 16 godina, Miloš Kos iz Kozarske Dubice, prema mišljenju stručne javnosti, ali i ljubitelja rukometa, slovi za veliku nadu tog sporta, ne samo u BiH, već i šire.

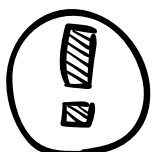

Kozarska Dubica je već decenijama rasadnik rukometnih talenata, odakle su potekla neka poznata imena tog sporta, kako u ženskoj, tako i u muškoj kategoriji.

Muški rukometni klub „Kozara - Mlijekoprodukt“, koji je šezdesetih godina prošlog vijeka osnovan pod imenom „Partizan“, iznjedrio je brojne vrsne igrače, među kojima je u posljednje vrijeme svakako najpoznatiji Duško Čelica, lijevi bek rukometne reprezentacije BiH, kojeg pamtimo i kao strijelca prvog gola BiH u istoriji svjetskih prvenstava.

Duškov vjerodostojan nasljednik mogao bi da bude jedan njegov mlađahni sugrađanin. Miloš Kos, koji u avgustu puni 16 godina, već je prvotimac Dubičana, koji nastupa u Prvoj ligi RS, a u kadetskoj selekciji, kako na entitetskom, tako i na državnom nivou „vedri i oblači“.

Naime, ovaj mladić, srednji bek kadetske reprezentacije RS i BiH u rukometu, prošle godine proglašen je za najefikasnijeg igrača RS na završnici Kadetskog prvenstva te za najboljeg igrača i strijelca BiH u istoj kategoriji, a istovjetna priznanja dobio je i na brojnim turnirima u BiH i zemljama u okruženju.

U TVOJU SPORTSKU BIOGRAFIJU MOŽE UĆI I PODATAK DA SI ZBOG RUKOMETA IZOSTAO SA VLASTITE MATURE?

Dok se cijela moja generacija spremala za malu maturu i dok smo svi bili usmjereni samo na taj događaj, dobio sam poziv za okupljanje reprezentacije BiH u mom uzrastu. Na dan mature, svi moji drugari otišli su na proslavu, a ja u Sarajevo na okupljanje reprezentacije. Dok sam odrađivao večernji trening, moja generacija je proslavljala maturu. Bio sam zadovoljan i srećan što je nagrada za moj dugogodišnji rad konačno stigla, iako se poklopila sa datumom moje mature. Nijednog trenutka se nisam predomišljao zato što sam se odavno opredijelio za sport i bio sam spreman da se odreknem jednog takvog događaja u korist sporta.

Očito je riječ o vrsnom talentu, što donekle i ne čudi, s obzirom na to da na neki način odrasta u rukometnoj porodici - njegova majka se svojevremeno bavila rukometom, a ljubav prema tom sportu gaje i njegova starija sestra te mladi brat.

Miloš Kos je neko ko će nam, stoga, vjerovatno prirediti još mnogih dobrih rukometnih partija.

Šta je uslovalo tvoju ljubav prema rukometu - to što ti je majka bivša rukometašica, a i starija sestra se bavi tim sportom, kao i mladi brat, ili te je prosto privukao sam sport kao takav? Prvo sam počeo trenirati fudbal sa bratom i drugarima iz razreda. U to vrijeme moja starija sestra trenirala je rukomet. Majka je brata i mene često vodila na sestrine utakmice i utakmice muškog rukometnog kluba u našem gradu. Gledajući sve te utakmice, poželio sam da i ja treniram rukomet. I tako sam iz fudbala došao u rukomet.

Koliko dugo već treniraš i da li si na početku vjerovao da ćeš za relativno kratko vrijeme biti prepoznat kao jedan od najvećih rukometnih talenata na ovim prostorima? Rukomet treniram od trećeg razreda osnovne škole. Uživam u treninzima i utakmicama. Nikada nisam razmišljao o tome koliki je moj talenat, samo sam naporno trenirao. Kako sam rastao, tako sam bolje razumijevao rukometnu igru i shvatio da ja za taj sport, osim volje i želje, imam i talenat. Na svoj talenat nikad se posebno nisam oslanjao, naporno sam radio i zalagao se na treninzima i utakmicama, pa su tako i uspjesi došli kao rezultat mog rada i truda.

Koliko je odricanja potrebno za tako nešto i da li je, po tvom mišljenju, važniji rad na sebi ili podrška okoline? Ili možda oboje podjednako? Učenik sam prvog razreda gimnazije, pa se trudim da uskladim svoje obaveze u školi sa obavezama u rukometu. Opet, odricanja su sastavni dio sporta, tako da ni mene nisu mimoišla. Na mnogim porodičnim okupljanjima, proslavama i događajima mojih drugara ja nisam prisustvovao. Imao sam trening, utakmicu ili sam bio na turniru sa mojom ekipom i osvajao medalje i pehare. Za sve ovo uvijek sam imao podršku moje porodice, drugara iz škole, kluba i trenera, koji me uvijek podržavaju i usmjeravaju.

Iza tebe su brojni sportski uspjesi. Ima li možda, ipak, neki koji ti je draži od ostalih? Pored brojnih uspjeha, nagrada, osvajanja titula, turnira, mnogobrojnih ekipnih i pojedinačnih nagrada, izdvojio bih titulu prvaka BiH u kategoriji mlađih kadeta za 2017. godinu, gdje sam proglašen za najboljeg igrača i strijelca BiH.

Mlada si nada dubičkog rukometa. Da li se i ubuduće vidiš u svom rodnom gradu i matičnom klubu ili ipak priželjkuješ nešto drugo? Za sada radim u dobrim uslovima. Treneri Milan Miljuš i Dragan Gajić svakodnevno rade na mom usavršavanju. Dobio sam značajnu minutažu u prvom timu i samim tim priliku da napredujem igrajući viši rang takmičenja. Kako vrijeme odmiče, tako i ja sve više razmišljam o tome kako bi bilo lijepo da jednog dana zaigram za neke od najtrofejnijih klubova u Evropi.

INTERVJU MOBILNIM

ŽANA NOVAKOVIĆ

SLALOM OD PALA DO VANKUVERA

PIŠE: SONJA SAVIĆ

Jedna od onih svestranih žena koje ostvare uspjeh čega god da se prihvate je Žana Novaković, tridesetdvo­godišnja sportistkinja sa Pala.

Ona je nekadašnja reprezentativka Bosne i Hercegovine u skijanju, dvostruka učesnica Zimskih olimpijskih igara i najuspješnija olimpijka BiH u zimskim sportovima, žena sa dva završena fakulteta, a nisu od onih „kupljenih“, osoba od povjerenja kad je riječ o organizaciji Evropskog zimskog olimpijskog festivala mladih (EYOF-a) 2019. godine u Sarajevu i Istočnom Sarajevu, ali i prava pravcata poslovna žena s obzirom na to da u svom vlasništvu posjeduje apartmane na Jahorini.

Upravo je ta planina za nju mnogo više od prirodne ljepote ili mjesta koje svakom ljubitelju zimskih sportova izmami osmijeh na lice. Za Žanu je Jahorina paradigma njenog života, od samih skijaških početaka, pa do posljednje „Trke poznatih ljubitelja Jahorine“, koju je, naravno, prijateljski podržala i kompanija m:tel, koja je uvijek na raspolaganju kada je u pitanju promocija sporta i pravih životnih vrijednosti.

Žana je i na toj trci, održanoj 10. marta, bila najbrža u konkurenciji žena. Drugo mjesto pripalo je Mirjani Granzov, dok je treća kroz cilj prošla Sara Lučić. U muškoj trci trijumfovao je Maksim Kusmuk ispred

drugoplasiranog Vladimira Lučića, a bronzu je osvojio Aleksandar Prović.

Kakvi su Vaši utisci sa nedavno održane „Trke poznatih ljubitelja Jahorine“? Sama „Trka poznatih“ na Jahorini stvarno je nešto veliko, posebno za sve nas koji smo odrasli na planini. Meni lično samo učešće predstavljalo je zadovoljstvo, a naravno da sam prezadovoljna i time što sam ostvarila pobjedu, pa sa tog događaja nosim samo pozitivne utiske. Osim toga, zadovoljna sam i zbog toga što je ova manifestacija Jahorinu podigla na višu stepenicu među vrhunskim turističkim destinacijama, posebno zbog dolaska brojnih skijaških zvijezda poput Alberta Tombe, Bojana Križaja, Jure Košira, kao i ostalih poznatih ličnosti iz sporta i svijeta šou-biznisa.

Na jahorinskoj stazi „Poljice“ takmičili su se, između ostalih, frontmen rok grupe „Van Gogh“ Zvonimir Đukić Đule, poznati srpski fudbalski trener Siniša Mihajlović, pjevačica Ana Stanić, maneken Neven Bošković i mnogi drugi.

Da li ste imali priliku neformalno da se družite sa poznatim sportistima i ljudima iz svijeta šou-biznisa i kako su oni doživjeli

trku i uopšte Jahorinu? Za Alberta Tombu, recimo, kažu da ga žene mnogo vole? Imala sam priliku da se družim sa svima u hotelu „Bistrica“ i mogu da kažem da su svi redom bili oduševljeni organizacijom, prijemom, stazom i samom olimpijskom ljepoticom Jahorinom. Imali smo i druženje u hotelu „Termag“ i stvarno je bilo uživanje. Tomba je od samog početka karijere ponio epitet velikog zavodnika u svijetu skijanja i mogu da potvrdim da stvarno posjeduje veliku harizmu te da nije čudo što je omiljen u ženskom svijetu.

Jesu li, po Vašem mišljenju, ostvareni ciljevi održavanja „Trke poznatih“ i da li je bilo nekih incidenata na stazi, s obzirom na to da je među takmičarima bilo mnogo ljudi izvan svijeta skijanja i sporta? Cilj trke je bio da se svi dobro zabave, što se i dogodilo. Niko od takmičara, na sreću, nije pao, pokazali su zavidno umijeće na skijama, a zabave, smijeha i druženja nije nedostajalo. Cilj smo postigli, gosti iz inostranstva ponijeli su sjajne utiske i sve se završilo u najboljem mogućem svjetlu. **Na koliko Zimskih olimpijskih igara ste učestvovali i koji je Vaš najbolji rezultat na ZOI u karijeri?**

Učestvovala sam na dvije Olimpijade, u Vankuveru i Sočiju. U Torinu 2006. godine me nije bilo zbog odluke Olimpijskog komiteta BiH, iako sam ostvarila normu. Nosila sam zastavu na otvaranju u Kanadi 2010. godine, kao i na zatvaranju Igara četiri godine kasnije u ruskom Sočiju, i to oba puta kao najbolja takmičarka BiH. Najljepše uspomene i utiske nosim iz Rusije, jer sam u Sočiju sazrela kao sportistkinja i tu sam ostvarila najbolji rezultat ženskog skijanja BiH - 26. mjesto u slalomu. To je bila kruna moje karijere i iz Sočija sam donijela kući veoma lijepe utiske.

S obzirom na to da ste završili sportsku karijeru, čime se sad bavite? Počela sam da se bavim biznisom, vlasnica sam objekta s apartmanima na Jahorini, a obavljam i funkciju pomoćnice direktora za odnose s Međunarodnim olimpijskim komitetom (MOK) u vezi s organizacijom EYOF-a 2019. godine.

Manje je poznato da ste paralelno sa sportskom karijerom završili dva fakulteta - Fakultet za fizičko vaspitanje i sport u Istočnom Sarajevu i profesorica ste engleskog jezika i književnosti. Koga posebno cijenite iz svijeta književnosti i da li više volite da čitate klasične ili moderne pisce? Emili Dikinson i Vilijam Šekspir za mene su kulturna imena svjetske književnosti i na njima sam zasnivala svoje studije. Zato uglavnom biram klasike umjesto modernih pisaca.

Da li prilikom čitanja koristite i prednosti modernih tehnologija? Sve polako postaje digitalizovano i znam ponekad da skinem s interneta neku knjigu i pročitam je preko

mobilnog uređaja poput tableta ili telefona. To posebno radim kad sam na nekom putovanju, ali moram da priznam da više volim čitati knjige u tradicionalnom obliku. Uvijek više uživam kad listam stranice knjige i pokušavam da joj „osjetim dušu“. Dakle, prednost dajem knjigama u njihovom prirodnom stanju.

Iako ste, uslovno rečeno „tradicionalista“ kad je u pitanju književnost, da li ste prihvatili modernizaciju kad su u pitanju društvene mreže i koji model mobilnog telefona koristite? Posjedujem pametni telefon Samsung Galaxy 7 i moram da priznam da sam veoma aktivna na gotovo svim društvenim mrežama. Imam naloge na Facebook-u, Instagram-u i Twitter-u. Možda najrjeđe koristim Twitter, gdje imam profil, ali sam mnogo češće na Instagram-u i Facebook-u. Ranije i nisam bila baš toliko aktivna kao danas, što je možda bila i greška, jer je očigledno da su društvene mreže u današnje vrijeme vrlo važan segment za uspjeh u bilo kom poslu, pa i u sportu.

DigitArt

DEJAN MIJATOVIĆ

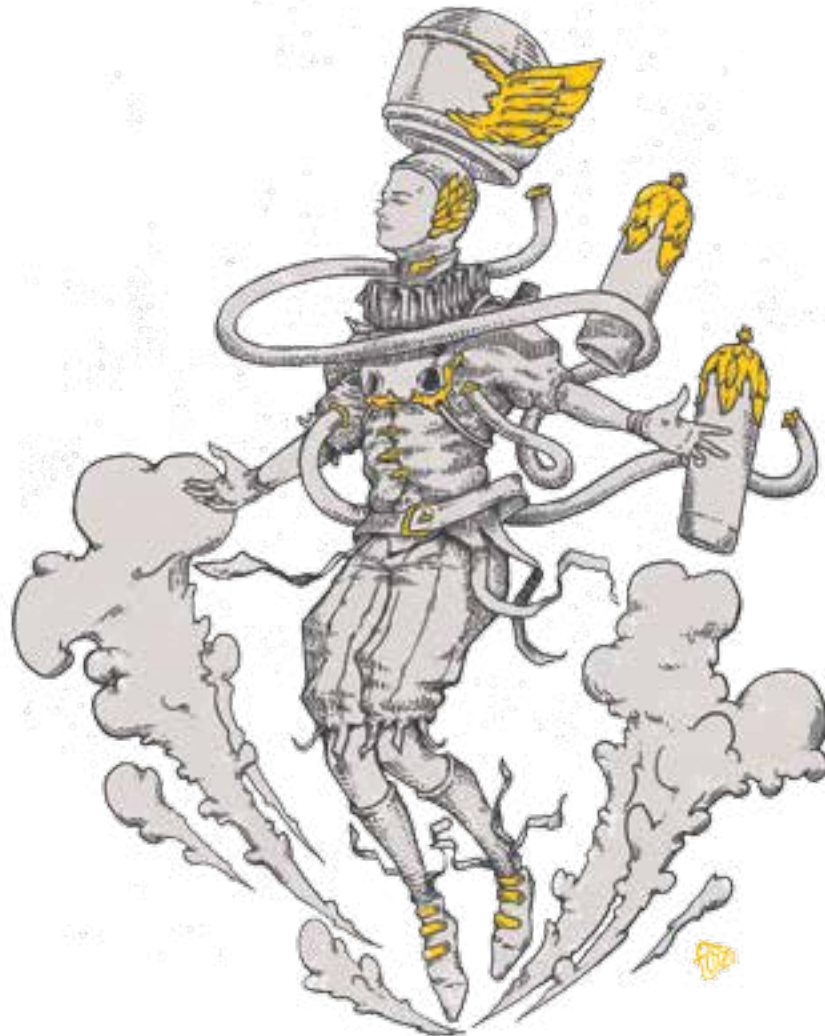
ILUSTRATOR ZA VIDEO-IGRICE I CRTANE FILMOVE

PIŠE: DANIJELA FILIPOVIĆ

Slikarstvo pomjera granice umjetnosti, a digitalna tehnologija pomjera granice slikarstvu. Ovo je priča o Dejanu Mijatoviću, absolventu Akademije umjetnosti u Banjaluci, koji je platno, kist i klasične slikarske tehnike zamijenio Wacom tabletom i promijenio kreativni pristup umjetnosti.

Ilustrator za video-igrice i crtane filmove iza sebe ima nebrojene radove i niti jedan članak u novinama ili na portalima, a o medijskoj slavi kroz radio ili televiziju da ne govorimo. Industrijski dizajn ga je privukao zahvaljujući radu sa nekolicinom već uspješnih dizajnera, od kojih je učio osnovne tehnike. Nakon što je savladao elementarne programe, kao što su Photoshop i Illustrator, većinu stvaranja usmjerio je na digitalnu umjetnost, a Akademija je ostala u drugom planu.

Svjestan činjenice da su programi na Akademiji koju pohađa s aspekta industrijskog dizajna nedovoljni, o dizajnu je učio samostalno, uz mnogo uložnog truda i rada, analizom radova vrhunskih svjetskih i domaćih ilustratora te gledanjem tutorijala.

Trenutno je angažovan na projektu egipatske produkcijske kuće koja realizuje animiranu seriju namijenjenu većem

dijelu arapskog tržišta. Radi i drugu sezonu serije koja je bazirana na egipatskoj mitologiji, a posebno je ponosan na ilustracije za bajku „Dugi i Trba“ Jelene Kojović Tepić, koja je autor sjajnih priča za djecu.

Uzor su mu radovi prvih koncept-artista, poput Rajana Čerča, koji su već tada radili u Holivudu, pretežno naslove velikih SF filmskih ostvarenja, ali i crtane filmove poput „Akira“-e, „Robotech“-a, „Star Wars“-a, „Blade Runner“-a i drugih.

Najveći izazov mu je moderno doba, koje ne dozvoljava stagniranje, nego zahtijeva konstantan rad, učenje, vježbanje, usavršavanje novih tehnika i naposljetku napredovanje. Smatra da se talenat bez mukotrpnog rada ne može razviti, a jednoga dana volio bi da mu se ostvari i davni dječiji san - da radi na dizajnu automobila budućnosti.

~~~~~

Možda zvuči kao obična fraza, ali naj srećniji su oni ljudi koji rade ono što vole. „Mislim da ja imam sreću, jer sam vrlo rano shvatio da želim da crtam i da živim od toga. Takođe, mislim da ništa ne bih postigao da nisam uložio mnogo truda, rada i vremena u sve ovo. Nekakva poruka mladima bila bi da rade ono što vole, šta god to bilo“, kaže Dejan Mijatović.

PSIHOLOGIJA

ROWE PRISTUP

PIŠE: MILICA MAMIĆ VESELINOVIĆ

U cilju povećanja produktivnosti zaposlenih, u posljednje vrijeme najčešće se govori o beneficijama za zaposlene koje ih pozitivno motivišu.

Pokazalo se da novac nije jedini motivator, a čini se kako su glavni pokretači zaposlenih beneficije koje se odnose na fleksibilne oblike rada. U praksi, u regionu, a i šire, najčešće su zastupljeni sljedeći:

- elastično radno vrijeme,
- nepotpuno radno vrijeme,
- dijeljenje radnog mjesta,
- rad od kuće.

Naravno, ovo se odnosi na poslovne procese u kojima je moguće primijeniti neki od fleksibilnih oblika rada.

Fleksibilni oblici rada imaju prednosti i za zaposlene i za poslodavce.

Zaposleni ih vole, jer smanjuju stres, ostavljaju dovoljno prostora za obavljanje privatnih poslova, omogućavaju im da izbjegnju saobraćajnu gužvu i stres od kašnjenja na posao.

Poslodavci na ovaj način obezbjeđuju dodatnu povlasticu za zaposlene, smanjuju premor i njihovo odsustvovanje s posla, poboljšavaju produktivnost i privlače novu radnu snagu.

Ono što predstavlja 100% inovaciju u menadžmentu i, možemo slobodno reći, radikalni odnos prema radnom vremenu jeste ROWE pristup.

ŠTA JE TO ROWE PRISTUP?

Sama riječ ROWE je skraćena od: Results - Only Work Environment, odnosno radno okruženje u kojem je samo rezultat bitan. Ovu strategiju u upravljanju ljudskim resursima kreirali su Džodi Tompson i Kali Resler.

ROWE pristup podrazumijeva orijentaciju isključivo na rezultat, umjesto na vrijeme provedeno u postizanju rezultata. ROWE briše pojam radnog vremena i prekovremenih sati, jer o radu se više ne razmišlja u kontekstu vremena, već postavljenih ciljeva.

Nikoga više nije briga koliko se neko trudio ili koliko je dugo radio na nečemu ako su rokovi probijeni, a rezultati izostali. Zagovornici ovog pristupa, koji su ga ujedno i isprobali, tvrde da, kada je sva pažnja usmjerena samo na rezultat, svi postaju mnogo produktivniji, a uz to im preostaje više vremena da obave i druge bitne stvari u životu i uspješnije ih usklade s poslom.

Svaki zaposleni je 100% odgovoran i 100% samostalan, a menadžeri upravljaju poslom, a ne ljudima.

Kristalno je jasno: nema rezultata = nema posla.

SAMO JE REZULTAT BITAN

U radnom okruženju u kojem je samo rezultat bitan, zaposleni imaju potpunu kontrolu nad sopstvenim vremenom i mogu da odluče kada će, šta i gdje raditi. Zbog toga je ROWE pristup više od fleksibilnog radnog

vremena koje podrazumijeva klizno radno vrijeme ili rad od kuće nekoliko dana nedjeljno ili mjesečno.

Naime, za razliku od fleksibilnih oblika rada, ROWE pristup podrazumijeva da se zaposlenima daje mnogo veći stepen slobode, samostalnosti, ali i odgovornosti. Zaposleni postaju u potpunosti odgovorni za to kako će organizovati sopstveno vrijeme, ali i za ostvarene rezultate.

Zaposleni koji imaju inicijativu te žele veći stepen samostalnosti i odgovornosti s oduševljenjem će prihvatiti ovaj pristup.

KAKO IZGLEDA JEDAN RADNI DAN

ROWE pristup omogućava da svaki radni dan izgleda drugačije ukoliko to zaposleni želi. Kako će izgledati jedan radni dan, zavisi isključivo od samog zaposlenog i nikoga više.

Na primjer, zaposleni može da uradi cjelomjesečni posao za dvije nedjelje i da preostale dvije nedjelje otputuje negdje i da na taj način tokom godine osvoji veći broj plaćenih dana godišnjeg odmora. Zatim, neke odgovara da radi od šest sati ujutro do deset sati prijepodne, pa ponovo od osam sati uveče do ponoći. Neko drugi će raditi jedan dan dvanaest sati, a sljedeći dan samo četiri sata ili uopšte neće raditi.

Koliko je ljudi i individualnih potreba - toliko je i kombinacija.

KORISNOST OVOG PRISTUPA

Zagovornici ROWE pristupa tvrde da je ROWE radna snaga daleko efikasnija, produktivnija, lojalnija i zadovoljnija u poređenju sa zaposlenima koji rade na tradicionalan način od osam do četiri ili od devet do pet. Takođe, ROWE zaposleni pokazuju veću kolegijalnost i spremnost da uskoče kolegama u pomoć, zahvaljujući čemu jača timski rad.

Interesantno je i to da je ovaj pristup ujedno koristan i za okruženje, jer se životna sredina manje zagađuje time što zaposleni ne putuju svakog jutra na posao, pa je odraz i društveno odgovornog ponašanja.

Ovaj pristup naročito dobro odgovara timovima koji treba da isporuče lako mjerljive, standardizovane poslove u određenom roku, koji su unaprijed dogovorenog kvaliteta.

Ipak, iako se, po pravilu, svi oduševe kada čuju za ROWE pristup, on ima i svoja ograničenja.

OGRANIČENJA OVOG PRISTUPA

Prelazak na ROWE je najlakše postići u slučaju kancelarijskih poslova. Industrijsko okruženje, maloprodaja, ugostiteljstvo,

zdravstvo, građevinarstvo i slično nisu pogodni za ROWE.

ROWE pristup zahtijevaiskusne menadžere koji su i sami orijentisani na rezultat. Ovaj pristup zahtijeva od menadžera da sagledaju posao u cjelini i do detalja te da ga unaprijed isplaniraju, a uz to i jasno iskomuniciraju sopstvena očekivanja i ciljeve koje zaposleni treba da postignu.

Zbog toga je menadžerima koji su orijentisani na ljude i koji znaju kako da rukovode njima mnogo teže kada ne vide ljude i umjesto toga moraju da se bave i upravljaju isključivo samim poslom.

Sa druge strane, ROWE zahtijeva veći stepen samodiscipline i samomotivacije od zaposlenih da bi ostali fokusirani na posao, jer više nemaju menadžere kao supervizore koji kontrolišu i nadgledaju njihov rad.

I kao što smo već rekli, ovaj pristup odgovara zaposlenima sa velikom inicijativom i samostalnošću u radu.

ROWE pristup više odgovaraiskusnim i savjesnim profesionalcima, za razliku od novih i neiskusnih timova, nepredvidivih projekata i radnih mjesta koja zahtijevaju fizičko prisustvo ljudi na radnom mjestu u određeno vrijeme.

Neke kompanije u SAD bile su velike pristalice i zagovornice ovog pristupa. Prihvatile su ga, ali i odbacile.

Bilo kako bilo, jasno je da ovakav pristup ima svoje prednosti, ali i mane.

Nije apsolutno primjenjiv u svim djelatnostima i za većinu predstavlja menadžment strategiju daleke budućnosti.

ŽIVOT U PRIČAMA

PEKING OD A DO Z

TREĆI DIO

PIŠE: BOJAN RADOVIĆ

Posljednji pojam koji spomenuh u drugom dijelu ove svoje „abecede“ bilo je „proljeće“. Ko bi pretpostavio da ću danas (u danu dok ovo kuckam) slobodno moći da kažem: „Proljeće je stiglo.“ Zima je, kao po običaju, bila veoma hladna i suva. Stalno neki vjetar, a ni pahulje snijega. Doduše, tamo negdje u decembru (čini mi se) neko je okačio video od desetak sekundi kako pada snijeg na jugu Pekinga. Eto, ogriješio sam se, jednom je padao.

Q - Već sam napisao da je pekinško proljeće predivno - sunčano, toplo, rascvjetano i nadasve kratko. Čovjek se jedva navikne na njega, a ono već otišlo, taman negdje oko Qingming-a (Ćingming). Ovaj praznik je, kao i svi ostali kineski praznici (osim Prvog maja - nađi prošli tekst), direktno povezan sa Mjesecom i njegovim mijenama, pa nije vezan za jedan konkretan datum kao kod nas. Poznat je kao Dan čišćenja grobnica, Memorijalni dan ili Dan predaka. U ovo doba neka vas ne začude lomače na raskrsnicama ili pod mostovima. One su tu da pomognu dušama predaka da nađu svoj put.

Zaboravite na „ćao“, to je na mandarinskom most - **qiao**.

R - Rad, rad, rad i samo rad. Nema potrebe da se gaji neka drukčija iluzija o Pekingu. Ogromna većina ljudi je ovdje došla da bi radila (samo iz susjedne provincije Hebei oko sedam miliona), i to onako konjski - **rmbačila**.

RMB je, tek sada primjećujem vezu, skraćenica za juan (renminbi - narodna valuta)

Restorani (vidi „ugostitelji“)

S - Kada sam stigao ovdje, odmah sam pozvao prijatelja biciklistu i javio mu o kakvom se raju za dvotočkaše radi. Svaka ulica u gradu (osim hutonga) ima biciklističke trake u oba smjera. Problem **saobraćaja** je, doduše, u karakteru pekinških vozača. Oni voze loše, ali makar sporo, skreću naglo, ali makar voze ogromne automobile.

Sanlitun je mjesto za izlaske u Pekingu. Ono vrvi od stranaca i vjerovatno ćete, ukoliko vas dobri vjetar ovdje nanese, makar jedno veće provesti tu. Pogledajte „vikend“.

Š - U gradu od dvadesetak miliona duša **škola** ima koliko čovjek poželi. Od tradicionalnih - kineskih, do modernih - evropskih, eksperimentalnih - američkih, pa sve do onih između - ruskih ili pakistanskih. I cijene su raznolike. Najjeftinije su skuplje od naših najskupljih. Obrazovanje košta, osim ako nisi Kinez.

Shaoyaoju je dio Pekinga iz kojeg ovo pišem. Ništa posebno, ali zaslužuje da bude spomenut.

T - Ako vam se ikada desilo da u javnom prevozu primijetite da većina ljudi bulji u mobilne **telefone**, vrijeme je da shvatite da je to ništa u odnosu na Kineze. Dešavalo mi se da u vozu svi gledaju u ekrane svojih telefončića, a da samo ja gledam u njih. Ma koliko ovo bila glupost, to negdje i ima smisla, jer su Kinezi riješili da sve stvari rješavaju preko telefona. Sve.

Pekinžanin će platiti račun preko telefona, ali i pozvati **taksi**. A taksista je jedini koji će pokušati da vam uvali

lažni novac. Razumite ga. To je zato što je isti njemu uvaljen.

Vrijeme je za njegovo veličanstvo **Taobao**. O njemu bi možda bolje pisala moja supruga. Znete onu: „Tamo ima sve - od igle do lokomotive.“ E, pa ovdje je to bukvalno tako. Taobao je vjerovatno najveći portal za kupovinu na svijetu. Ako znate mandarinski, onda je još veći.

U - Ukoliko nije, Peking bi trebalo da bude poznat po svojim **ugostiteljima**. Restorani su nekada jedan do drugog, pa tako deset zaredom. Pekinžani često jedu u restoranima. Kada kažem često, mislim uvijek. Nisu to naše kafane, a nekako uspijevaju da prežive iako su mahom vrlo jeftini.

V - **Vikendom** se trećina Pekinga vrati u svoje provincije, a ljudi pokušavaju da se oslobode stresa izazvanog napornim poslom. Vikendom su ljudi pijani van svake mjere, bili domaći ili stranci. Čovjek sjedi na ivičnjaku i bori se da ne povrati, a taksista sjedi u svom vozilu i sa zapaljenom cigaretom čeka da se ova njegova mušterija vrati sebi. Normalna slika za jedan prosječan vikend.

Kada sam dolazio, rekli su mi da se pazim **vazduha**, ali se on umnogome promijenio. Kina jeste najveći zagađivač na svijetu, ali je u međuvremenu postala i najveći ulagač u obnovljive izvore energije, kao i apsolutni lider u recikliranju. Kada Kinezi nešto riješe, tako će i biti. Godinu dana ili sto godina, nije bitno, tako će biti. To čovjek brzo ovdje nauči.

W - Bez **WeChat-a** čovjek je ovdje slijep i gluv. Ova aplikacija je telefon, račun u banci, kontakt sa roditeljima, prodavnica, oglasnik za posao, novčanik, veza sa učiteljima vašeg djeteta, vodič za život u velikom gradu - sve ono što će na Balkanu jedna aplikacija spojiti za nekih 20 godina. Nemaš WeChat? Ne postojiš.

X - Slovo koje u čitanju najviše zbunjuje svakog nekineza. Ne čita se kao „ks“, već kao mekano „s“, gotovo kao „sj“. Xiao (sjao - 小) znači „malo/mali/mala“ i vjerovatno je prvi idiogram koji stranci nauče da pišu pogrešno misleći: „Pa ovo i nije tako teško.“

Xi Jinping (Sji Đinping) ili predsjednik (kako ga ovdje zovu) je najobožavaniji političar na svijetu. Prije neki dan Kina je promijenila svoj ustav kako bi drug Đinping mogao da vlada duže od dva mandata. Zapad na to gleda kao na uvod u diktaturu. Kinezi ne vide u tome nikakav problem. Čak se ni ne pitam ko je u pravu.

Y - riba ili yi, ne iz nekog posebnog razloga, jer pekinški kuvari ne prave naročito spektakularnu ribu, ali ova riječ je magična. Otvorite usta za „u“, a recite „i“. Magija.

MINI-SAVJETNIK

Hobiji koje bi trebalo da

ISPROBATE OVE GODINE!

PIŠE: JELENA RAČUNICA ŠATARA

*„Imati hobi znači raditi nešto samo za sebe, samo zato što
u tome uživete. Ne može bolje.“*

Isprobavanje novih stvari trebalo bi da bude konstanta u vašim životima. Potrudite se da onaj dio života koji se ne odnosi na posao ispunite nekim zabavnim aktivnostima

putem kojih ćete učiti nove stvari, upoznavati nove ljude. Ako razmišljate o nekim novim hobijima, onda ste na pravom mjestu.

» Pokrenite virtualni dnevnik

Ako smatrate da je pisanje dnevnika u potpunosti zastarjelo, onda ovaj hobi dignite na sasvim novi nivo. Možete pronaći mnoštvo aplikacija koje će vam pomoći da vodite dnevnik virtualnim putem, a zapisivanje sopstvenih misli ima iscjeljujuće dejstvo i nemojte bježati od njih.

» Postanite DJ

U Japanu postoji žena koja je postala DJ u 82. godini i nastupa po noćnim klubovima širom Tokija. Probajte miksati sopstvenu muziku.

» „Kasno je“ - apsolutno ne može biti izgovor. Ako pak niste ljubitelj elektronske muzike, onda naučite svirati neki instrument.

» Uzgajajte biljke

Jedan od trendova i ove godine biće urbano baštovanstvo i zato se ne ustručavajte da ove godine na svom balkonu posadite tikvice, zelenu salatu, paradajz ili čili papričice. Poseban užitak je jesti nešto što ste sami uzgojili.

» Bavite se ručnim radom

U vrijeme modernih tehnologija potpuno

je oslobađajući osjećaj napraviti nešto opipljivo, nešto što nema veze sa virtualnim, imaginarnim. Probajte heklanje, pletenje pa čak i dekupaž dolazi u obzir.

» Pokrenite svoju malu pivaru

Ako kojim slučajem niste primijetili, craft pivo je sve popularnije, kako u svijetu tako i kod nas, a ako ste pasionirani pivopija, onda biste ove godine mogli probati da napravite sopstveno pivo. Zašto ne?

PREPORUKE

PIŠE: JELENA BJELAKOVIĆ

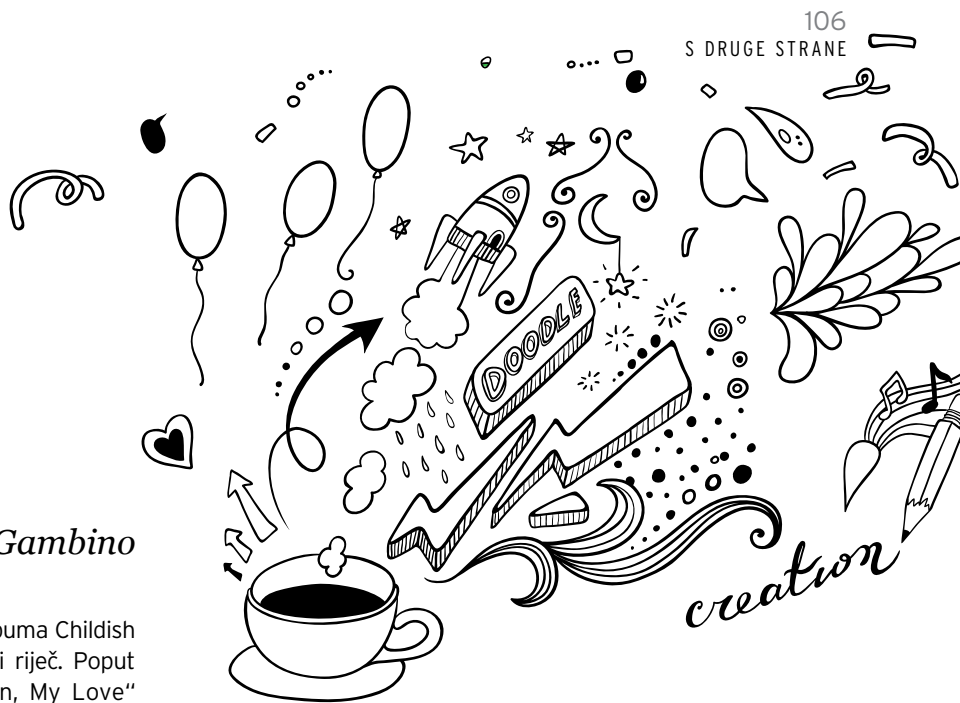
MUZIKA

„Awaken, My Love!“, Childish Gambino

Pomalo simbolično, naziv trećeg studijskog albuma Childish Gambina već otkriva o kakvom zvuku će biti riječ. Poput ljubavi koja se poziva na buđenje, „Awaken, My Love“ poziva i samog umjetnika da se odvaži na smio rastanak sa repom, kao ritmom koji je izdvajao njegovu personu. Fuzija psihodeličnog soula, fanka te R&B-ja, jedanaest numera na albumu istovremeno „radi“ kao storija ličnih emocija i omaž istoriji muzike.

Uprkos tome što je kritika aminovala album te je dvostruko nominovan za „Grammy“ nagrade, treba priznati da artistska moć nije utkana u cijelo ostvarenje, već da breme Gambinovog buđenja esencijalno nose tri singla. „Redbone“, „Me and Your Mama“ i „Terrified“ - ove riječi i zvuk koji ih prati „ulaze u uho“ već na prvo slušanje, a potom odbijaju da napuste moždane ćelije. Ali, nije za to kriva samo melodičnost vokala, a ni psihodeličnost instrumentala. Ne, u njima se Gambino zaista budi - kao čovjek, kao performer, kao umjetnik.

A takvu emociju prosto je nemoguće ne osjetiti.

WEB SAJT

www.zdravija.com

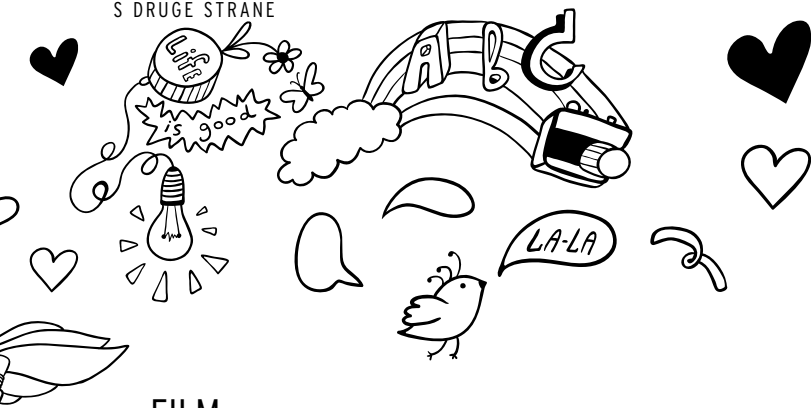
Malo šta tako inspiriše na promjene kao spoznaja da će uskoro kraj zime. Već tradicionalno, zimski san obilježimo grandioznim obećanjima i naumima kojima ćemo, evo, baš ove 2018. godine zauvijek staviti tačku na sve loše navike. A onda stres, umor i čips na sve to samo tri tačke stave. Ukoliko ste se pronašli u ovim riječima...

Nismo tu da sudimo, no da vam preporučimo mjesto u kojem se 365 dana u godini jede, pravi, vježba, misli, živi i mršavi zdravije. Takav kontinuitet zdravog načina razmišljanja je jedini lijek za sva prekršena obećanja.

Iako mlada, „Zdravija“ je u veoma kratkom periodu iskočila iz kutije „još jednog portala“ i zakoračila u svijet ozbiljnih internet magazina. Inspiracija, motivacija ili lekcija - šta god vam je potrebno kada zaboravite da budete odgovorni prema samima sebi, tu je www.zdravija.com.

Tu je zdravi Ja.

KNJIGA

„Kuhanje“, Slađana Nina Perković

Oprez: Ovo nije knjiga recepata.

Odveć je teško povjerovati da je „Kuhanje“ pionirsko književno ostvarenje Slađane Nine Perković, Banjalučanke sa adresom u Parizu. Premda jednostavna u iskazu, Perkovićeva piše literarnom snagom na kojoj bi joj mnogi etablirani autori mogli pozavidjeti.

Kroz 12 priča „Kuhanje“ odmotava klupko stereotipa koji grade društvo kakvim ga poznajemo, dovodeći nas humorom i ironijom do tačke kada problem moramo da prepoznamo. Igrajući se stereotipima, Perkovićeva u svoju „Kuhanje“ smješta „one kojima je tamo mjesto“, čineći tako muškarce epizodnim likovima.

No, priče ovih žena nisu upućene samo ženama, nego svakom čovjeku koji je spreman da pojede parče smjele savremene književnosti, koja se ne plaši grotesknog prikaza suštine. Kako kaže književnica Tanja Stupar Trifunović, „Kuhanje“ je kuhinja sa teškim, ali dobro spremljenim jelima.

Neko je gladan?

FILM

„The Shape of Water“

Svjetla, kamera, Giljermo del Toro!

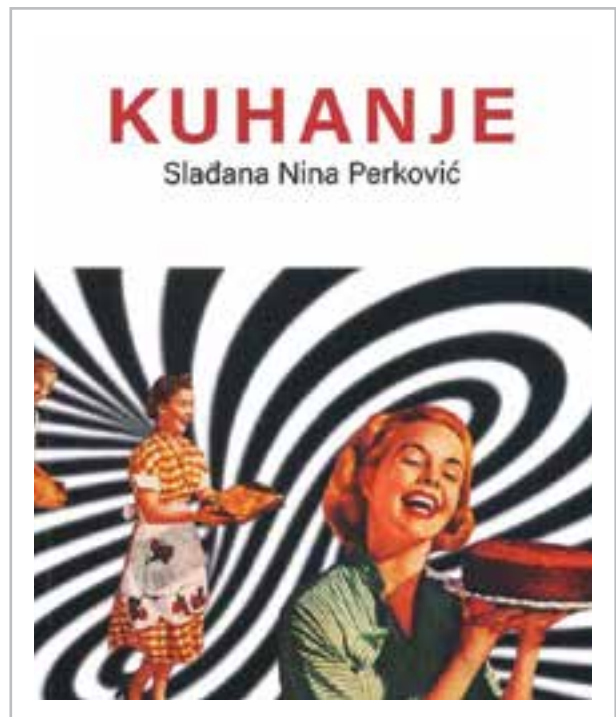
Istorija danas uzima Leonarda da Vinčija za prototip homo universalisa, univerzalnog genija, čovjeka čije sive ćelije žive život neznan običnim smrtnicima. Takve sinapse nesumnjivo borave i u glavi režisera, scenariste i producenta Giljermo del Tora, čije posljednje ostvarenje još jednom potvrđuje da „deltorizam“ odista treba profilisati kao žanr za sebe.

Na papiru „The Shape of Water“ zvuči poput svakog drugog ploda Giljermove imaginacije - apsurdna tragikomedija banalnosti. U strogo čuvanoj državnoj laboratoriji, nijema radnica zaljubljuje se u humanoliku amfibiju. Šta? Upravo. Ali, na ekranu, po dobrom starom Del Torovom običaju, ovaj splet apsurdna, romanse i drame dobija savršeni smisao, postepeno se pretvarajući u ispitivanje same prirode realnosti.

Zapravo, ova preporuka dala bi se sumirati ovako:

Šta možete očekivati od čovjeka koji u svom opusu ima jedan „Panov lavirint“?

Možete očekivati „The Shape of Water“, eto šta.

SONY

Snimate ljepotu života sa sofisticiranim Sony tehnologijama kamere u elegantnom i bezgraničnom dizajnu.

Xperia XA2 posjeduje 23MP Exmor RS™ senzor za zadnju kameru mobilnog telefona i super širokougaonu Exmor R™ prednju kameru sa uglom gledanja od 120° i 8MP, u svedenom i bezgraničnom dizajnu

Moćna zadnja kamera sa 23MP Xperia XA2 pametnog telefona, sadrži Sony-jev veliki 1/2.3-inčni Exmor RS™ senzor slike za mobilne telefone, sa ISO 12800 osetljivošću za jasne fotografije pri slabom osvjetljenju.

Posjeduje mogućnost 4K snimanja, omogućavajući vam da stvarate sa punim bojama i jasnoćom – 120fps slow motion snimanje videa je takođe uključeno radi dramatisacije akcije i pokreta. Tu je i super širokougaona prednja kamera sa uglom gledanja od 120° i 8MP, pa više vaših prijatelja i okoline staje u selfi kadar.

5.2-inčni Full HD ekran je svjetliji, oštiri i sa više boja – savršeno je uklopljen u bezgranični dizajn, dovodeći ekran tačno do ivice. Stvoren je i da traje sa jakim i izdrživim Corning® Gorilla® Glass staklom.

Otključavanje je jednostavno sa senzorom za otisak prsta, integrisanim u glatku metalnu površinu sa zadnje strane koji reaguje na jedan dodir. Xperia XA2 je načinjena od anodiziranog aluminijuma sa strane, i sa završnicom dijamantskog reza sa gornje i donje strane, naglašavajući industrijsku ljepotu metala. Predstavlja evoluciju prepoznatljive Xperia „zaobljene površine“, sa glatkim zakrivljenjem ekrana i simetričnim rasporedom za elegantan izgled i udoban osjećaj.

3,300 mAh baterija visokog kapaciteta i Qualcomm® Snapdragon™ 630 mobilna platforma, omogućavaju vam da radite duže ono što volite sa fluidnim i brzim performansama. Kao i Sony tehnologije pametnog punjenja; Smart Stamina režim produžava korištenje tokom dana, sa Battery Care i Qnovo adaptivnim punjenjem, osiguravaju da baterija tokom vremena duže ostane zdrava. Brzo punjenje takođe obezbeđuje sate snage sa samo nekoliko minuta punjenja (zahtjeva Quick Charger UCH12W).

XPERIA XA2

Gal Gadot

HUAWEI P20 Pro

U SARADNJI SA

TROSTRUKA LEICA KAMERA KOJU POKREĆE
VJEŠTAČKA INTELIGENCIJA

#SEEMORE

SONY

ZABAVA
DO KRAJNJIH
GRANICA

XPERIA XZ2

